

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת פינחס תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 לא צריכא באשתו עמו - לכאורה מוקף לה כרבי שמעון דאמר בפרק עשרה יוחסין
2 (קדושין פ. ב.) בנות אשתו עמו יען נמנח בפתוקי שאשתו משמרתו. ואם תאמר:
3 אמאי לא מוקף לה בשבט עמה ונתוקה. דכבי האי גזנא ישראל שרי ליהודי. דאמר רבא
4 דהם בגמרא: מתייחד אדם עם אשה ותוקף שידעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה
5 לביאה וכו'. לומר: לשתן "לא תתייחד" משמע

6 שאין עם שום ישראלית אלא היא.

7 **איכא** בנייהו אשה חשובה בין האנשים

8 וְהַתְּנִי: אִבְל אִשָּׁה אַחַת מְתִיחֶדָת עִם שְׁנֵי אִנְשִׁים;

9 וְאָמַר רַב הִוְהֵד אָמַר שְׂמוּאֵל: לֹא שְׁנֵי אִלָּא בְּכַשְׂרִים,

10 אִבְל בְּפָרוּצִים - אִפְּלוּ עֲשָׂרָה נְמוּ לֹא, מַעֲשֵׂה הָיָה

11 וְהוֹצִיאָוהּ עֲשָׂרָה בְּמִנְהוּ! - לֹא צִיָּכָא - בְּאַשְׁתּוֹ עִמּוֹ,

12 גּוֹי אִין אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרָהוּ, אִבְל יִשְׂרָאֵל אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרָהוּ.

13 וְתִפְסֹק לִיה מִשְׁמֵם שְׁפִיכוֹת דְּרִמְסוּ: אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה:

14 בְּאַשְׁה חֲשׁוּבָה עֲסָקְנִי, דְּמִרְתִּי מַעֲה; רַב אִידִי אָמַר:

15 אִשָּׁה כְּלִי וְיִזְנֵה עֵלֵיהּ. מַאי בְּיִנְיָהוּ? אִיכָא אִינְיָהוּ:

16 תֵּינָא וְכוּתִיָּה דְּרַב אִידִי בַר אֲבִין: הֲאִשְׁה אַף עַל פִּי

17 שְׁהַשְׁלוּם עִמָּה - לֹא תִתִּיחַד עִמָּהּ, מִכְּנֵי שְׁהַשְׁרִין עַל

18 הַעֲרִיּוֹת. "לֹא יִתִּיחַד אָדָם עִמָּהּ". תְּנֵי רַבְּנֵי: יִשְׂרָאֵל

19 שְׁתִּמְרֵן לֹא גּוֹי בְּרִדְךָ - טוּפְלוֹ לִמְיֻנִי, רַבִּי יִשְׁמַעְלָא בְּנֵי

20 שְׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: בְּסִיפֵי - טוּפְלוֹ לִמְיֻנִי,

21 בְּמִקְּל - טוּפְלוֹ לְשְׂמָלוֹ. הָיוּ עוֹלִין בְּמַעְלָה אוֹ יוֹרְדִין

22 בְּיֹרְדָה - לֹא יֵהָא יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְגוֹי לְמַעְלָה, אִלָּא

23 יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְגוֹי לְמַטָּה; וְאֵל יִשְׁחֵד לְפָנָיו, שְׂמָא יוֹיִן

24 אֵת גּוֹיִלְתָּחוּ. שְׂאֵל לְיוֹכֵן הוֹלְךָ - רִחִיב לֹא אֵת הַרְדָּךְ,

25 בְּרִדְךָ שְׁעֵשָׂה יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לַעֲשׂוֹ הַרְשָׁע, דְּכַתִּיב: "עַד

26 עַשָּׂה אָבָא אֲדִי שְׁעוּרָה", דְּכַתִּיב: "שְׂעוּבָה בְּסַע

27 סַבְתָּה". מַעֲשֵׂה תַלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידֵי אֲחֵיהֶם

28 לְכוּב, פְּגַעוּ בְּהֵן לְפָסִים, אָמְרוּ לָהֶן: לָאֵן אַתֶּם

29 הַלוֹבְּבִים? אָמְרוּ לָהֶן: לַעֲבֹ. כִּיּוֹן שְׁהִגְעוּ לְכוּב פִּרְשָׁא

30 אָמְרוּ לָהֶן: תַּלְמִידֵי מִי אַתֶּם? אָמְרוּ לָהֶן: תַּלְמִידֵי רַבִּי

31 עֲקִיבָא. אָמְרוּ לָהֶן: אִשְׁרֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידֵי, שְׂלֹא

32 פְּגַע בְּהֵן אָדָם רַע מַעוֹלִים. רַב מַנְשֵׁה הוּהוּ אֹל

33 כְּלִי

1 אִלָּא בְּתַלְמָא, דְּכוּתִיה נְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּפָרוּצִים מִי שְׁרִי?

2 וְהַתְּנִי: אִבְל אִשָּׁה אַחַת מְתִיחֶדָת עִם שְׁנֵי אִנְשִׁים;

3 וְאָמַר רַב הִוְהֵד אָמַר שְׂמוּאֵל: לֹא שְׁנֵי אִלָּא בְּכַשְׂרִים,

4 אִבְל בְּפָרוּצִים - אִפְּלוּ עֲשָׂרָה נְמוּ לֹא, מַעֲשֵׂה הָיָה

5 וְהוֹצִיאָוהּ עֲשָׂרָה בְּמִנְהוּ! - לֹא צִיָּכָא - בְּאַשְׁתּוֹ עִמּוֹ,

6 גּוֹי אִין אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרָהוּ, אִבְל יִשְׂרָאֵל אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרָהוּ.

7 וְתִפְסֹק לִיה מִשְׁמֵם שְׁפִיכוֹת דְּרִמְסוּ: אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה:

8 בְּאַשְׁה חֲשׁוּבָה עֲסָקְנִי, דְּמִרְתִּי מַעֲה; רַב אִידִי אָמַר:

9 אִשָּׁה כְּלִי וְיִזְנֵה עֵלֵיהּ. מַאי בְּיִנְיָהוּ? אִיכָא אִינְיָהוּ:

10 תֵּינָא וְכוּתִיָּה דְּרַב אִידִי בַר אֲבִין: הֲאִשְׁה אַף עַל פִּי

11 שְׁהַשְׁלוּם עִמָּה - לֹא תִתִּיחַד עִמָּהּ, מִכְּנֵי שְׁהַשְׁרִין עַל

12 הַעֲרִיּוֹת. "לֹא יִתִּיחַד אָדָם עִמָּהּ". תְּנֵי רַבְּנֵי: יִשְׂרָאֵל

13 שְׁתִּמְרֵן לֹא גּוֹי בְּרִדְךָ - טוּפְלוֹ לִמְיֻנִי, רַבִּי יִשְׁמַעְלָא בְּנֵי

14 שְׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: בְּסִיפֵי - טוּפְלוֹ לִמְיֻנִי,

15 בְּמִקְּל - טוּפְלוֹ לְשְׂמָלוֹ. הָיוּ עוֹלִין בְּמַעְלָה אוֹ יוֹרְדִין

16 בְּיֹרְדָה - לֹא יֵהָא יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְגוֹי לְמַעְלָה, אִלָּא

17 יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְגוֹי לְמַטָּה; וְאֵל יִשְׁחֵד לְפָנָיו, שְׂמָא יוֹיִן

18 אֵת גּוֹיִלְתָּחוּ. שְׂאֵל לְיוֹכֵן הוֹלְךָ - רִחִיב לֹא אֵת הַרְדָּךְ,

19 בְּרִדְךָ שְׁעֵשָׂה יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לַעֲשׂוֹ הַרְשָׁע, דְּכַתִּיב: "עַד

20 עַשָּׂה אָבָא אֲדִי שְׁעוּרָה", דְּכַתִּיב: "שְׂעוּבָה בְּסַע

21 סַבְתָּה". מַעֲשֵׂה תַלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידֵי אֲחֵיהֶם

22 לְכוּב, פְּגַעוּ בְּהֵן לְפָסִים, אָמְרוּ לָהֶן: לָאֵן אַתֶּם

23 הַלוֹבְּבִים? אָמְרוּ לָהֶן: לַעֲבֹ. כִּיּוֹן שְׁהִגְעוּ לְכוּב פִּרְשָׁא

24 אָמְרוּ לָהֶן: תַּלְמִידֵי מִי אַתֶּם? אָמְרוּ לָהֶן: תַּלְמִידֵי רַבִּי

25 עֲקִיבָא. אָמְרוּ לָהֶן: אִשְׁרֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידֵי, שְׂלֹא

26 פְּגַע בְּהֵן אָדָם רַע מַעוֹלִים. רַב מַנְשֵׁה הוּהוּ אֹל

27 כְּלִי

1 אלא בתלמא - לחי נקט תלמא. דבישראל בתלמא שרו בין בעיר בין בדרך. אבל תרי

2 - בעיר אין בדרך לא. שמו יצחק אחד מן לנכדי נמונא אחד מן תיחידא עם הירוש,

3 בפרק "עשרה יוחסין" (קדושין פא. א.) כ"פציון פי שיי - וניס למה ליה לתנא

4 לשמעוניען? הא אפילו ישראל דבדתייהו אסרין וצויהו עשרה פציון. כעין אש

5 ונה. נבבבא - חזוי לעבריה, דלא קובי

6 מות, שלא יבינו. באשתו - ש גי עמו. נוי אין

7 אשתו משמרתו - אש פקדה. דאדוי קבוי

8 ואתייהב בבתניו. אבל ישראל אשתו משמרתו

9 - שיי, ברתון ביעשרה יוחסין: בומן אשתו

10 עמו - יען עמון בפתוקי. מפני אשתו

11 משמרתו. ותפוס ליה - בלאו עבריה נמי לא

12 תתייחד, משום שפיכות דמים באשת חבוב -

13 בין האנשים ובין הנשים, אשה יפה וקרובה

14 למלכות. דמיסחפא מינה ולא שקלי לה, אבל

15 משום עריות איכא דרפא היא, ואמריך

16 לאשמעונין ולא תתייחד ותישקון נמשא הפתח.

17 אבל אשה שאנה חשובה בין האנשים וחשובה

18 בין הנשים - משום עריות נמי איכא. דבא עליה

19 ואחר כך הורגה. דלא סבירא ליה אשה כלי

20 וינה עליה. וחשובה בין האנשים ולא בין הנשים

21 - דמורת להתייחד, ומשום עריות ליכא. דאנה

22 יפה. באשה כלי וינה עליה - אף על גב דאנה

23 חשובה ולא בין האנשים ולא בין הנשים - אך

24 הורג אותה. אלא בא עליה, וכיון שבא עליה

25 אי לא הורגה. ואפילו אינה קרובה למלכות נמי,

26 אי לא אשמעונין ותישקון לעריות לא דה

27 מסבירא דמיסחפא הישקון שפיכות דמים. מאי

28 בנייהו - בין לרבי ירמיה דמוקף לה באשה

29 חשובה - אן לא חשובה ותישקון לשפיכות

30 דמים. בין ברב אידוי דאמר כלי וינה עליה

31 ולכא משום שפיכות דמים, מכל מקום משום

32 עריות איכא בה ולא מתייחדת. איכא בנייהו -

33 אשה חשובה בין האנשים - קרובה למלכות,

34 ואינה חשובה בין הנשים - אינה יפה; הכי

35 ירמיה דמוקף לה באשה חשובה, דמשמע

36 חשובה בין האנשים ובין הנשים; הקרובה

37 למלכות היא ולא שקלי לה, אבל משום עריות

38 איכא למיחש דרפא היא - הכא חשובה בין

39 האנשים ולא בין הנשים שריא ליהודי, ומשום

40 שפיכות דמים ליכא דהא קרובה למלכות,

41 ומשום עריות נמי ליכא דהא מבושרת היא. לרב אידוי אסירא ליהודי, דכולהו ותישקון

42 לערה, דהא סתמא קאמר. 'אשה כלי וינה עליה', ולא קאמר הכא באשה יפה עסקין

43 דכלי וינה עליה. אף על פי ש'השלוש עמה' - דרואי לא ידירנה. אבל כלי וינה עליה,

44 לא תתייחד עמו. וחינו כרב אידוי בר אבין, 'השלוש עמנו משמרתו היא שנתא את

45 שלומה ואינה יריבה שלום מלכות. טופלו לימינו - תחבור לגוי לימינו של ישראל, שאם

46 ירעה הגוי להורגו - ישלח ישראל דימינו ואחוז בו בסיף. - דאם היה הגוי חנוף סוף

47 מונות לישראל לימינו, בר ירואי די שמואל ש גוי שהסיף חנור בו לצד ימינו של ישראל,

48 ומונת לימינו ישראל ללחוז בה בסקל - אם בר גוי מלק. טופלו ישראל לשמאלו -

49 שתהא די ימין הגוי שהמקל בה סמוכה לישראל, ואם יריס די ימינו תאחוז שמאלו של

50 ישראל במקל הסמוך לה. דאי טופלו לימינו, דהא המקל רחוק מדרו של ישראל. במקלה

51 כדהו בא בטעל. אל יחא ישראל לפנה אלא לפנה - בעליה לוי ישראל לפני הגוי,

52 שידחה למעלה. אלא ש'טופלו לימינו' משום, ויבירדו יליך הגוי לפניו. ואל

53 ישח לפניו - אפילו במישר אל ישחא ישראל לפני הגוי ליתקל כלום. שמא יחזן את

54 נולגותו. ורצוי. ויחייב לו את הדין - אם היה צריך לו לפרש לה פירש ואמר לה שתי

55 פראסות איני צריך לילך. אלא יתנון הגוי להמחות עי פירש שנית. וזה פירש ממנו קודם

56 לכן. נסע כבוהה - ולא הלך עד שעיר. לכו - רחוק מכובד.

57 לבי

41 טעמא באשה חשובה, ואו לא נפיק לן מדין משום שפיכות דמים אי לאו משום טעמא

42 דעריות. לרב אידוי שריא. דאמר טעמא דליכא למיחש לשפיכות דמים דאשה כלי וינה

43 מורמזי עמו. אבל לעריות איכא למיחש. כשהיא חשובה מתייחדת עמה אף לעריות לא

44 חישיש. ושאינה חשובה בין הנשים נמי - אלא אמת דהתייחד בין הנשים גריות איכא

45 בנייהו. דלרבי ירמיה בין דאנה חשובה שקלי לה, ורבי ליה עבנא מורמזי, ולרב אידוי

46 שריא דכלי וינה עליה, לכומר מורמזי עלה, ואי משום עריות דאמרינן ברש פירקין

47 שהגוי מצוין אצל נשי תברזין - בת דעת היא וכשתראה שיבא הגוי תצא מדר. ויבושרת

48 גיסי. אשה אינה צבצל שפיכות דמים; אמר רבי ירמיה: תפתר בריאה. דרבי לא אשמו אפילו

49 בתשה. יכולה אשה להסמיך ולומר 'גויא אני', ואין האיש יכול להסמיך עצמו ולומר 'גוי

50 אני'. ונראה לפרש אף כאן פירוש הירושלמי - באשה חשובה בריאה ובעלת חב, אבל

51 לעריות איכא למיחש, ותישקון דלמא פתחה לה. רב אידוי אמר: אשה כלי וינה עליה מפני

52 שידחה לרמינא בצבצל שפיכות דמים; אמר רבי ירמיה: דרבי אשמו בריאה ובעלת חב למר

53 בין למר משום שפיכות דמים ליכא משום עריות איכא בנייהו אשה חשובה

54 בין האנשים בריאה ובעלת חב, דלרבי ירמיה אסירא דאיכא למיחש שמא תפתח. חרב אידוי

55 לא חישי אלא דלמא נאנסי לה. ואי נאנסי חריא. דכיון שהיא בעלת חב אין לחוש לא

56 לאונס ולא לעריות דמים. אי נמי, ושאינה חשובה בין הנשים איכא בנייהו, דלרב אידוי

57 שריא לתייחד וירבולה לעריות עצמה, הילכך לשפיכות דמים למיחש. לעריות נמי,

58 כיון שהיא בין הנשים. ולרבי ירמיה משום שפיכות דמים, דרוקא בריאה לא חשו. ואם תאמר: בפרק

59 בעליה אי מרמזא נא, אלא ובעי למיפשיט דאנמת מרדאי ד'נפלו עליו דמים' - נפלו עליו ליסטיך נאנמת. דהחוקקה מלחמה הוא. ויודי: דהם כורב אידוי, דאמר אשה כלי וינה עליה. ולא

60 אמרינן בדמיני אלא דואי תותנתה עד שתראוהו מות. והשתא לרבי ירמיה דלית ליה כלי וינה הפשות דאנמתו של לומר: דרבי דלית ליה האי טעמא לענין התיירא לתייחד, מכל מקום סומכת

61 על זה שידחה להסמיך עצמה למיחש עמה לדמויין שם שרתאה שומת ולא תעיר דברמי.

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף כו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רנה רש"י

לבי תורתא – מקום. תלמידא יהודה רמאא את – תלמידו של רב יהודה היה. וקרן ליה רמאא. כלומר ממנו למדת לרבותינו. לטעין ישראל הוה. דיעותו ליה – שהיה רמאי. בשמחה – לפי שהיה אדם גדול ושמחה חילא, ליטענה בשמחה. גירמא – גירמא = אורן. גירן וליא שייך – ענין. הנה גירן אין לו בושת פנים. נבי דבבל – פשעו ברב מנשי.

נפקדו לחרף אדם גדול. ולפטין דאריין ישראל
 6 שפגעו בתלמידו רבי עקיבא, ספר שבחיה,
 7 ואף על פי שסחם לטעין פרעין מנגיב
 8 לחודיעך שבחה של ארץ ישראל. **משנה**
 9 מניקה בנה של ישראל ברשותה – דירשאלית
 10 אבל לא תמסרנה להולכימו בביתה, שלא תהרגנה.
 11 **גמרא** נכרית לא תיילד את בת ישראל –
 12 ואפילו אחרות ישראליות עומדות על גבה.
 13 איתתא – על מצחו של חניק, מקום שמדור של
 14 חניק רופס. ולא מתחא – לא מיכרא שחרונת.
 15 נפישן בישתא דהתייא איתתא – כך וכך רעת
 16 יבוא עליך מנגנן ששפלתו מן הדוגתא בתן.
 17 כי **אופיא** דתראא – אשקמיא. ורגנן – קסבר:
 18 בזמן שאחרות עומדות על גבה שרי, אמרי לך
 19 במילתא בעלמא הוא דאוקמתה. דשייפא סמא
 20 – סם תמות שפה ברדיה. וליא מיתוחו מאבריא
 21 לא גרס הכא עד לקמיה. ואחרות דאות – דאי
 22 מנזא דיא אפתוח חזי ליה, דאב דחשדי יתב
 23 ישראליות ענייהו עלה ומיתתא. אבל מניקה,
 24 דאפשר דשייפא סמא לוד מאבראי קודם
 25 שתכנס לבית ישראל, אינא מוד ליה לרבי
 26 מאיר. שכבר שרי משום איבה – ומתניתין בתם
 27 קמריה. דמצי לאשתמוטי ולממה גריבא אני
 28 לשבר מזונתיא. אולודי גויה כשבתא שרי –
 29 כשר כחול. משום איבה, דהיא אינה חוז
 30 במילתיך לשבט דידן בשבת כבדול. אסוק בשבר
 31 שרי. כן יאי כרי **אינייא** – ואם לא אוריד
 32 ימות, ונח לי להפסיד שכרי ולהעיל. נקמא לי
 33 דימא לבי דאי – השלטון קבע לי בן זמנ
 34 ווע, ואם לא אילך יצא שכרי דהידיא.
 מינן

לבי תורתא, פגעו ביה גבבי, אמרו ליה: לאן קאולת?
אמר להן: לפומבדיתא. כי מטא לבי תורתא פריש.
אמרו ליה: תלמידא יהודה רמאא את! אמר
להן: דיעותו ליה? והא רענא דליהו הנתו אינשי
בשמחיה. אולו עברו גניבתא עשירין ותרתינן שנין
ולא אנלחו. בין דתו, אתו כולחו כהכו שמתיחו,
ותוה בהו חד גירמא דלא אתא לשרייה שמתיח,
אפליה אריא. היינו דאמרו אינשי: גירמא דלא מייזן,
שתא בעיזי משני. הא הוה מה בין גבבי דבל ולפטין
דאריין ישראל. משנה בת ישראל לא תיילד את
הנכרית, מפני שמילדת בן לעבודה זרה, אבל נכרית
מילדת בת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של
נכרית, אבל נכרית מניקה בנה של ישראל ברשותה.
גמרא תנו רבנן: בת ישראל לא תיילד את
הנכרית – מפני שמילדת בן לעבודה זרה, ונכרית
לא תיילד את בת ישראל – מפני שחשודין על
שפכות דמים, דברי רבי מאיר; והקמים אומרים:
נכרית מילדת את בת ישראל בזמן שאחרות עומדות
על גבה, אבל לא בינה לבינה. ורבי מאיר אומר:
אפילו אחרות עומדות על גבה נמי לא, דומיני
ביתא ליה. דאי אפוחא וקמלא ליה ולא מתוחי. ובי
תייא איתתא דאברה להברתה: מולדת יהודייתא
בת מולדת יהודייתא! אמרה לה: נפישין בישתא
דהתייא איתתא, דקא משפילנא מינייהו דמא כי

1 גירמא ולא טיזון – פירש הקונטרס, עניו, כי סתם גירדן עד פנים הוא. ובתוך גריס:
 2 גירמא דלטייה = קללה. כלומר וליטי מוליה. שתא בערא משניה, כלומר בת
 3 ענייא אול עניוחא. **נכרית** מניקה בנה של ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה אבל
 4 לא בניו לבניה – פירושו: ואפילו ברשות ישראליות. דפלטנא דהנהק דומיא דמילתא
 5 ומילתא סתמא ברשות ישראל היא, ואפילו הכי
 6 אינו שרי אלא באחרות עומדות על גבה. מודו
 7 בישראל יצא ונכנס שרי. דעמוד על בני קריא
 8 בא. כדמוכח פרק דרבי ישמעאל (עבודה זרה סא,
 9 ו) ואם כן צריך לומר שלא לחתם ישראלית
 10 ההולכת חוץ לעיר את בנה יחידי ביתה ביד מניקת
 11 גויה אם אין ישראלית בעיר יצאת ונכנסת
 12 תמיד עם. ואפילו הכי, מומן שכבה אילך אסור
 13 לחתמה יוד. ועל חניק וחניקת משתחן בית
 14 הגוי יחידים לרפאותן, הורה רבנו יצחק דאסור
 15 מנמה עניינים: שהם חשודים על שפיכות דמים,
 16 ואפילו הם גדולים קנת מישובם למענות
 17 ירושלמי: גויה מניקה בנה של ישראל, דכתיב
 18 (ישעיה מטג) יהיו מלכים אמניך ושרותיהם
 19 משתקייך. תני יונק חניק הולך מן הגויה
 20 ומבמהה מנאה. ומביאין לו חלב מכל מקום, ואין
 21 תושבין לא משום שקיל ולא משום סומאה.
 22 **ורמינהו** יחידות מילת איתתא וכו' –
 23 ודמקשה לא ללח דברתו להחמיד
 24 המשנה בתום, משום דהלי טעמא מפני שמילדת
 25 בן לעבודה זרה. ורבי יוסף דאסור דאפילו הכי בשבר
 26 משרי משום איבה. **סבר** רב יוסף למימר אולודי
 27 בשבת בשבר שרי – תימה לרב יוסף דלסיק
 28 דעתיה דשרי, ולאביי נמי דמשני וליכא איבה,
 29 משמע: לא איכא אדיא שרי – דכתי שריין משום
 30 איבה מילתא דיתא ביה אסורא דאורייתא,
 31 דאמרינן **בפרק** "שמונה טריה" (שבת קו, ב) א
 32 חושדי דושי לזמני בהמה דלדל עבר שבמעה
 33 חייב משום עבר דקר מגדולו, הוא תיבשה
 34 דגוזו יש לומר: דהכא מייבשת על חשבה, שכבר
 35 נעקר לצאת. אי נמי, כיון דכלו לו חדשי פסק
 36 גידולו.
 37 **והוריעים** בתום דקה – פירושו: בשלחן, דאי
 38 בשל אחרים – בא אומרין בפרק
 39 קמא דבבא מצינא (ה, ב) אף אדם חוטא ולא לו.
 40 ואם אבמה: מאי היא דאמרין רבן ברביעם,
 41 שאינם פסולים אלא מדרבנן. וגם הם כשרים
 42 לעדות אשה כדאיתא בסוף פרק קמא דראש
 43 השנה (ב, א) ואילו בגולתין שהם פסולין מן
 44 התורה לכל עדות שבתורה לא אמרו כולי האי?
 45 וכן משמעו אובל בגולתא, דלכולי עלמא
 46 אמרין הכא דאורייתא בין השבת גופא והשבת
 47 ממנו. ודייב לחילת אסור לחרוזי ואמר
 48 רבנו תימק: דהיא ותובנת. משום דלא פסילא אלא
 49 דרבנן עשו בחמים חיובן כיוון כי שבתו לא לשב,
 50 ובית דין מבין ותעשין שלא מן התורה.
 51 **לא מעלין** – ואפילו לרבי מאיר דאמר בפרק
 52 (א, א) לא בניתי גתנה.
 ולא

39 **יבקה** למימר, אי גנתי היא: "בעינא לאינוסכי", אי אשתא איש היא: "לא קא מוזהמנא באפי גברא", סבר רב יוסף למימר, הא
 40 דתניא: הגוים ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורדין, אפוקי בשקר שרי משום איבה; אמר ליה אביי, יכול לומר לו: "קאי
 41 ברי אאוריגרא", אי נמי: "מקימא לי וימנא לבי דארי". תני רבי אבהו קמיה דרבי יוחנן: הגוים ורועי בהמה דקה לא מעלין
 ולא

עבודה זרה. אין עממדין - פרק שני דף פ עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

ולא מורדין - ואם אמרו הא מרינן במסכת סופרים (פרק טו) כשר בשבועים הרגו וש
לומר: וירושלמי וקדושין פ"ח הדינו בשעת מלחמה. ומביא ראיה מויקח ש
מאת רבב בחור, ומזכיר הו - מזירא את תר ה"ו. ואף על פי סתם גוים עבדי עבודה
זרה הם ועובדין על שבע מצות. מכל מקום אין מורדין. ורבינו בקרא לתלמיא. ורבינו:
"זודה לך שנת עובדך" (ברכות מ"ב).

1 ולא מורדין, אָבֵל תַּמְיִין הַמְּסוּרוֹת הַמְּשׁוּמְדִים -
2 מורדין ולא מעלין. אָמַר ליה, אֲנִי שׁוֹמֵר: "לָכֵן אֶבְרַת
3 אחיך" - לְרִבּוֹת אַתְּ הַמְּשׁוּמְדִים וְאַתְּ אֶמְרַת מורדין?
4 כִּי מִכָּאן מְשׁוּמְדִים וְלִשְׁנֵי לִית: כָּאֵן בְּמִשְׁמַר אוֹבֵל
5 נְבִילוֹת לְתַלְמִיּוֹן, כָּאֵן בְּמִשְׁמַר אוֹבֵל נְבִילוֹת לְתַלְמִיעִים!
6 אָסְבֵּר: אוֹבֵל נְבִילוֹת לְתַלְמִיעִים מִן הוּא. אוֹמְרִים:
7 מְשׁוּמְדִים, פְּלִיגֵי בֵּרַי אַחָא וְרַבִּינָא, הֲרַ אֶמְרֵי: לְתַלְמִיּוֹן -
8 מְשׁוּמְדִים, לְתַלְמִיעִים - מִן הוּי; וְהָ אֶמְרֵי: אֶבְרַת לְתַלְמִיעִים
9 נְמִי מְשׁוּמְדִים, אֶלָּא אוֹזְרוּ מִיָּד? וְהָ עוֹרְבֵי עֲבֻדָּה זְרָה.
10 מְיֻחִיבֵי: אָבֵל פְּרַעֲוֵשׁ אָחֵר אוֹ יתְלַשׁ אָחֵר - תְּרִי הוּ
11 מְשׁוּמְדִים, וְהָ הִכָּא לְתַלְמִיעִים הוּא, וְקָתְנִי: מְשׁוּמְדִים!
12 הַתָּם כְּעִי לְמִיטַעִם טַעֲמָא דְאִיסוּרָא. אָמַר מְר:
13 מורדין אָבֵל לא מעלין. הַשְׁתָּא אַחֲוֵתִי מַחְתִּימֵנִי, אֶסְמְקֵי
14 מִיַּעֲנִי? אָמַר רַב יוֹסֵף בְּרַת הַמָּא אָמַר רַב שִׁשְׁתִּי: לֹא
15 נִצְרְכָא, שָׂאֵם הִיתָה מַעְלָה בְּבוֹר - מְגִרְתָּה, דְּקִנְטִי
16 לִיה עוֹלָא וְאָמְרִי: לֹא תִירָוֹת חִיתָא עוֹלִינִי. רַבָּה וְרַב
17 יוֹסֵף דְּאָמְרֵי תְרִיזִינְהוּ: לֹא נִצְרְכָא, שָׂאֵם הִיתָה אָבֵן
18 עַל פִּי הַבָּאָר מִקְפָּה, אָמַר: לְעַבְדֵי חִיתָא עוֹלִינִי.
19 רַבִּינָא אָמַר: שָׂאֵם הִיָּד סוֹלֵס מְסַלְקוּ, אָמַר: כְּעִינָא
20 לְאַחֲוֵתִי בְרִי מֵאִירָא. תַּנּוּ רַבְנֵן: יִשְׂרָאֵל לֹא אֵת הַגּוֹי, דְּלֹא
21 גּוֹי וְלֹא יִמּוּל יִשְׂרָאֵל, מַפְּנֵי שְׁחִישׁוּדֵי עַל שְׁפִיכֵי דַמְיָם, דְּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְתַכְמֵי אֹמְרִים: גּוֹי
22 מִל אֵת יִשְׂרָאֵל בְּזַמַּן שְׁחִישׁוּדֵי עוֹמְרֵינִי עַל גְּבוּ, אָבֵל בִּינֵי לְבִינֵי לֹא. וְרַבִּי מֵאִיר אֹמְרִי: אֶפְּיֵלו
23 אַחֲרִים עוֹמְדִים עַל גְּבוּ נְמִי לֹא, דְּזִמְיֵנִי דְּמַצְלִי לִיה סְפִינָא וְקִשְׁיֵי לִיה בְּרוֹת שְׁפָכָה - וְסָבֵר
24 רַבִּי מֵאִיר: גּוֹי לֹא? וְרַבִּינְהוּ: עִיר שְׂאֵין כָּה רופא יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ כָּה רופא פּוֹתִי וְרופא אֶרְמָא -
25 יְמוּל אֶרְמָא וְאֵל יְמוּל פּוֹתִי, דְּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: יְמוּל פּוֹתִי וְאֵל יְמוּל אֶרְמָא!
26 אֶפְּיֹד, רַבִּי מֵאִיר אֹמְרִי: יְמוּל פּוֹתִי וְלֹא אֶרְמָא, רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: אֶרְמָא וְלֹא פּוֹתִי -
27 וְסָבֵר רַבִּי יְהוּדָה: אֶרְמָא שְׁפִיר דַּמְיָ וְתַתְּנָא, רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: מִנְּנִי לְמִילָה בְּגוֹי שְׂחִיא
28 פְּסוּלָה? שְׂאָמְרִי: "וְאִתָּה אֵת בְּרִיתִי תִשְׁמְרוּ!" אֶלָּא, לְעוֹלָם לֹא מִיפּוֹד, וְהִכָּא בְּכַמֵּי שְׁקִינְתִּי?

1 מינין - כומרי לעבודה זרה בין גוים בין ישראלים. מסורות: מלשינים לשקר המוסרי
2 מנמן בחרדים ביד גוים אנסין. לתלמיאן - בשאן להם בשר. אבל אינו מופקר לחיות איסור
3 והיתר לפניו להניח היתר ולאבל איסור, ואם עושין כן זה להכביע. מין הוא - והא תנא
4 ליה רשא מנין? בכמה דברים מציעו תלמיאן, וישן כן מן פתרה שכתבו מין
5 דרובא. פירושם ורשם - און אן אדם אובלן
6 לתלמיאן. למעום טעמא דאיסורא - לא להכביע,
7 אלא מתואר לטעום טעמא. לפי שאין ישראל
8 טועמו מעולם. שאם היתה מעלה בבור - עשויה
9 בקבוע וכול לעלות - מגרדת, והאי ילא
10 מעלין? דקאמר - אין מנחין לעלות קאמר.
11 וקנש ליה עילא ואמר - כלומר, אית ליה
12 באשמתמיט מנאה בעבודה זרה. דלא תיתות
13 חיותא זרייה עליה - דרך מעלה זו. והמתו בבור.
14 כעניא לאעבוירי חיותא עליה - דייך אנז הלימד
15 עדר צאני למרעה, הרחיב על שפת בור זו, והא
16 יאני רשע ויפול. לאפוקי לשום מרוא - ורעלת
17 שיש לו בערלות, ולא. דאסור לרפאות בתום,
18 דהוא דאמר. לא מעלין ולא מורדין. דמצלי -
19 מטה הסבין, בדמרתרגומין "מטה משפט" - מצלי
20 דין, כרית אפילו. לא מנערת לו מן הדין מן
21 הגטרה והלמעלה על הטק ושבו אינו מוליד.
22 רופא - שיועד למלו. ימול ארמא - שאין מלכות
23 שלם מעבודה זרה. שחייך אן דקאמל לטול את
24 בניהם. ואל ימול בורי - שמל לשם דעות וזה
25 שפנצוא בראש הר גריזים ועובדין לה עבודה,
26 כדאמר ביביל שחויטין (חולין ו. א.) ומלין את
27 בניהם לשם יונה זו. בורי - לא יארא, מפני
28 שחשוד על שפכות דמים.
הופא

1 חופא
2 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
3 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
4 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
5 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
6 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
7 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
8 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
9 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
10 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
11 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
12 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
13 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
14 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
15 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
16 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
17 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
18 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
19 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
20 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
21 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
22 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
23 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
24 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
25 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
26 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
27 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
28 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא

1 וטעמא דייכי רשע ורדיק ילבש. סמי
2 מינים משומדים חים, אין בפרק
3 וחד לא להכביע שני משומד - תימה. מדתני פירוש השנה (א. א.) אבל חלף דרי הא משומד - ואיהו משומד
4 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
5 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
6 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
7 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
8 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
9 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
10 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
11 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
12 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
13 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
14 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
15 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
16 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
17 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
18 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
19 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
20 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
21 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
22 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
23 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
24 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
25 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
26 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
27 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
28 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת

1 חופא
2 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
3 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
4 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
5 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
6 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
7 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
8 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
9 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
10 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
11 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
12 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
13 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
14 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
15 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
16 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
17 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
18 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
19 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
20 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
21 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
22 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
23 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
24 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
25 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
26 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
27 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא
28 לְאֶפְּיֹד לְשׁוּם מוֹרְדָא; וְלֹא

1 וטעמא דייכי רשע ורדיק ילבש. סמי
2 מינים משומדים חים, אין בפרק
3 וחד לא להכביע שני משומד - תימה. מדתני פירוש השנה (א. א.) אבל חלף דרי הא משומד - ואיהו משומד
4 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
5 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
6 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
7 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
8 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
9 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
10 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
11 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
12 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
13 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
14 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
15 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
16 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
17 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
18 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
19 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
20 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
21 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
22 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
23 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
24 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
25 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
26 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
27 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת
28 ומשומד חים, חסדין פירוש השנה (א. א.) ומינים משומדים המסורות ירדן לגיזמין. ונכנס. אובל נבלות ותרפת

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף ק עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
רש"י
רוספות

1 רופא - מומחה - איז מרע נפשיה לשוייה כרות שפחה. אלא לוקים איפוך כראפצין
2 מעיקרא - דלרבי יודה כותו אורו וסור מותר. דרגי אק דרבו למול בניו לשם עבודה זרה.
3 ולשפכת דמים לא חישי. הויאל ואחרים על גביו. ורקשיא לך רובי יודה איריבי יהודה
4 - דפסל מילת יו מוגדרת הכותב - הדיא רבי יודה דנשיא היא. מאי קמא דרבי יודה
5 - דפולגא דרבי יוסי. דפסל כותי. לה' המול
6 "ועשה פסל לה' המול" וגו'. ודריש ביה מילה
7 לשמה. הלכך כותי פסול. דמל שלא לשמה.
8 אבל גו לא מהיל אלא ארתעא דישאל
9 שאמר לו 'מהיל' היינו לשמה. המול מיל -
10 רביא הוא. בפסח כתיב - "לה". דקרא אפסח
11 קאי. שתחא עשייתו לשמה. ואתח את בריתי
12 השמור - חורץ אתרין. ולא גוי. המול מיל -
13 קרי ביה 'המול ימול'. מי שחא מיהול ימול
14 אחרים. נבנני - אומה מדולה. קונם שאני נתח
15 לעלמי - מה שאני נתח מן הערלים אסור על
16 בקונם. ורקנס' הוא שוקן הקדש. שמתו אע"פ
17 תמית מילה - ולא תמלחו ליה. שלא ימות
18 והקח - על ידי שליח. והבת - אמרה לאמר
19 וברתי. משנה מותרפאין חתן - מקבלין חתן
20 הרפואה. מומח ונפשות - בנימרא מפרס. ואין
21 מסתפחין חתן בכל מקום - אפילו בשביל
22 צוואת הרבים שיעברן עם תרין. שמת יתרון
23 עוורו בתער. גמרא דפי' נפשות בתם -
24 כלומר. מעצמו ונפשות הוא עשה. כמנ' א"ש
25 את נפשכם" (בראשית כג) - דבתכם. כשבר -
26 לא קטיל. דחיש להפסא דאגריה. רפי' פסון
27 - מתב שאק בה יתו. סכנה הינו לקלקל
28 שתכאב לו יתור ורביא מןון לפראות. רביא
29 דבוסילתא - כלי אומן המוקי בבתפסין. "רביא"
30 - מתב חבלי. ובלעז פינגרדיא. כלומר. אי כבדא
31 לי רביא דבוסילתא וחקיק לי אומן ישראל לא
32 אמנא לגוי לאסויה להנביד הבאב. דאסור
33 למסור גופו ביד גוי. רפי' נפשות גופו - ואפילו
34 אין סכנה דברב.

1 **ברפא מוקחה**, דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן;
2 **אם היה מומחה לרבים** - מותר. וְכֵן רַבִּי יְהוּדָה
3 **מותי שפר דמיו? והתניא: ישראל מל את הכותי,**
4 **וכותי לא ימול ישראל מפני שכול לשם הר גריזים,**
5 **דבוי רבי יהודה; אמר לו רבי יוסי: וכי היכן מצינו**
6 **מילה מן התורה לשמה? אלא מל והולך עד שיתצא**
7 **נשמתו! אלא, לעולם איפוך בראפצין מעיקרא, וקרא**
8 **קשיא דרבי יהודה ארבי יהודה - ההיא דרבי יהודה**
9 **הנשיא הוא; והתניא, רבי יהודה הנשיא אומר: מין**
10 **למילה גנוי שהיה פסולת? תלמוד לומר: "ואתה**
11 **את בריתי תשמור"; אמר רב חסדא: מאי מעיקרא?**
12 **דרבי יהודה? תתני: "לה" המול"; ורבי יוסי?**
13 **"המול ימול". ואיך, הכתיב: "לה" המול!" - והוא**
14 **בפסח פתיב. ואיך נמי, הכתיב: "המול ימול!" -**
15 **דברה תורה פלישון בני אדם. איתמר: מין למילה**
16 **גנוי שהיה פסולת? דרו בר פפא משמיה דרב אמר:**
17 **"אתה את בריתי תשמור"; ורבי יוחנן: "המול ימול".**
18 **מאי בינייהו? ערבי מהיל ונבנני מהיל איפא בינייהו,**
19 **מאן דאמר "המול ימול" - איפא, ומאן דאמר "את**
20 **בריתי תשמור" - ליפא. - ולמאן דאמר "המול ימול"**
21 **מוקח? והתני: "קונם שאני יהנה מן הערלים" -**
22 **איפא בערלי ישראל ואסור במולי אמות העולם;**
23 **אלמא, אף על גב דמהילי כמאן דלא מהילי דמנו?**
24 **אלא איפא בינייהו: ישראל שמתו אחיו מהמת מילה**
25 **ולא מלהו, למאן דאמר "אתה את בריתי תשמור" -**
26 **ליפא. - ולמאן דאמר "המול ימול" ליפא? קונם שאני יהנה ממולים" - אסור**
27 **בערלי ישראל ומותר במולי אמות העולם; אלמא, אף על גב דלא מהילי כמאן דמהילי**
28 **דמנו? אלא איפא בינייהו: אישה, למאן דאמר "אתה את בריתי תשמור" - ליפא, דאשה**
29 **לאו בת מילה היא, ולמאן דאמר "המול ימול" - איפא, דאשה כמאן דמהילא דמאי. - וגי**
30 **איפא למאן דאמר אשה לא? והכתיב: "ותקח צפרה צר"! - קרי ביה "ותקח"; - והכתיב:**
31 **"ותקרת"! - קרי ביה: "ותקרת", דאמרה לאיניש אחרנא ועבר. ואיבעית אימא: אתיא איהי**
32 **ואתחלה, ואתא משה ואגמרה. משנה מותרפאין חתן ריפו ממון, אבל לא ריפו נפשות.**
33 **ואין מסתפחין חתן בכל מקום. דבוי רבי מאיר; וחקנים אומרים; בראשות הרבים מותר,**
34 **אבל לא ריפו לבניו. גמרא מאי "ריפו ממון"? ומאי "ריפו נפשות"? אילימא "ריפו ממון"**
35 **שעבר, ביהו נפשות" - בהנמי, ליתני: מותרפאין חתן בשעבר אבל לא בתנמי! אלא "ריפו**
36 **ממון" - דבר שאין בו סכנה; "ריפו נפשות" - דבר שיש בו סכנה, והאמר רב יהודה:**
37 **אפילו ריבדא דבוסילתא לא מותרפאין מציניהו! אלא "ריפו ממון" - בהמתו, "ריפו נפשות"**
38 **גופיה. והיינו דאמר רב יהודה: אפילו ריבדא דבוסילתא לא מותרפאין מציניהו. אמר רב**
39 **חסדא אמר קר עוקבא; אבל אם אמר לו סם פלוני יפה לו, סם פלוני רע לו - מותר,**
40 **סבי:**

1 נמי, שפר פירי קרא אהדי, ודחם נפיק מאי דכל הגויס ערלים ואין מילתם חשוכה לקרותה מילה. וקשה למאן דאמר דלמימך דהוי ע"ב ונבנני בכלל מוחלים. ופסקא בינייהו אשה -
2 תמה, אמאי לא אמר איכא בינייהו משומר לערלות. דלמאן דאמר "אתה את בריתי" - ליכא, שאינו בכלל לשמור, כדאמרין פרק השולח (גיטין מה, א) דישאל משומר לאו בר קשירה,
3 כמותה שבתאי לעיל. מנפי איתו חץ קשור. הכי נמי ניגט מאי דאמר רבי מילה כיון שאינו חפץ למול. ולמאן דאמר "המול ימול" - למאן דאמר איכא רביא לעיל חתן אור לשון
4 דמו ואומר רביעי יקחה. ומשומר לערלות חתן אלא שיתו חפץ, אבל מיהו בר שמיה ברת הוא אם יתפוק. ובגושין כון קשירה הכי קאמר. כל לא שאלו בקשירה, כלומר
5 שאינו מקיים מצות "ואי בכלל ובתחתיו", ויאן בכלל ובתחתיו, ויאן בכלל מנות קשירה ממילי. ולא בת מילה אשה - ויאן אשה שבתא למול. דאף על גב דרבי יודה והכל
6 כרבי יוחנן - ביה והכל כרב, כדבריא דרבי יודה הנשא קיימא כותיה. אבל בתחת גידולת פסק אשה שבתא למול. ולרב דאמר אינה כשרה למול חריך לפרש בפרק קמא דקדושין
7 (ףק כט, א) דמצריך יאתור לא אותה למדרש שאינה חייבת למול בנה. היינו לבקש למולה.

1 **ברפא** מומחה - ואפילו אינו מומחה ליה. לא מרע נפשיה בכל דבר בעינן
2 בו. וְכֵן הֵיכֵן מַעֲזֵי מִלְחָה לְשֹׁמֵה - מילא משמע דלרבי יהודה אף על גב דרביע
3 מילה לשמה מסקין דמכשר לה בניו. ותימה: מאי אגא מנו, דבעין לשמה ופסלי חביבת
4 גוי בננו, פרק "המביא" (גיטין כג, א) משום דגוי ארתעא דנפשיה עקבדי רישו למי? ולא
5 דמי, דלמול גוי חסמא קאי עבידי, בני מילה
6 דסתמא דמילא קאי, כל מן שאני עבידי שפר דר
7 גרויס אמ כ בניו דסתמא עקבדי כשרה. אבל גו
8 אשה חסמא לאו לשמה. דסתם אשה לאו
9 לדגרושין עומדה, הלכך גו בניו פסול. והלכך
10 צריך לפרש כותב הונג בתחלת הכתיבה: "איני
11 כותב לשם פלוני". והוא היין כותב תורה אריך
12 שאימר בפירוש בתחלת הכתיבה: "איני כותב לשם
13 תורת ישראל, ואיכותא לאכותא קדושה", דסתמא
14 לאו לשמו קאי. וכן משמע פרק "הנחיק" (שם נה,
15 א): "איכותא שלו לא בתמיא לשמן", משמע - לא
16 פירשתי לשמן, דאי חסמא כשר עד שפרש שלא
17 לשמן, היה לו לומר: "בתמיא שלו לשמן". וכן
18 משמע נמי בפרק השולח (שם מה, ב) גבי רבן
19 שמעון בן גמליאל שדחורו בנימין ליקח ספרים
20 נמוי, ומקשה רובין שמעון בן גמליאל עיבוד לשמן
21 בעי, כתיבה לשמן לא בעי? ומדפסל כתיבה בניו
22 שבע מינה דסתמא לאו לשמן, יאי חסמא לשמן,
23 ליתכשר לשמן בכל במילה. וכן תאמר: קוין דסתמא
24 לאו לשמן, אמ כן פרק "השולח" (שם מה, ב) גבי
25 ספרי תורה תפלין מוחות שכתב מין מסור גוי
26 ועבד אשה וקטן וכויו ישראל משומר סופרים,
27 שנתנו: "וקשרתם" ובתחתיו, כל שישע
28 בקשירה שניו בבתיבה. למח לו קרא: תפוס לה
29 דגוי חסמא עביד וסתמא פסולו שי עומר. ודמי גו
30 אגב אשה וקטן, דחכי נמי נתא מין, ודבאלו קרא
31 פסול משום דסתמא לעבדה זרה.
2 **דברה** תורה כלשון בני אדם - אומר רביע
3 יקחה: ומאן דלא יחיה אלא דברה תורה
4 כלשון בני אדם, כול לחיות שוקן חלק על
5 "יהשב תשיב" ועל "וחכם חוכים" וביעא בון
6 דרשקין לחו (בבא מצעא לא, א) ולא אכתמא
7 נתא דפסלי. ודיא, דבר שמעון אפר
8 "מציאת האשה" (כתובות ט, א) על "הנכס
9 תעביטו" דברה תורה כלשון בני אדם, ורבי
10 שמעון? נפיה דריש בפרק קמא דראש השנה (ת
11 א) "עשר תעשר". ורצין עיין דבר, דמאית טעה
12 אומר תלמוד פיעמין כן בפלימין כן. **הכי**
13 רישו: קונם שאני נתח - ולא גרס ביה, דאם כן
14 ידמי דברים שאין בהם מנוס, ואין חל, כדאמרין
15 בגרידס (טו, א) גבי "ישאני שוק".
3 **אלמא** אף על גב (דלא מהילי כמאן דמהילי)
4 ומהילי כמאן דלא מהילי דמו -
5 תמה. מאי קפריך מגרידס דלמאן דאמר "המול
6 ימול": ולמאן שאני גרויס דחך חתן אור לשון
7 בני אדם. ודחם נמי, דקפשית מקרא - קרא למח
8 ליה הא אמר מגרידס חלקי אור לשון שי ארמו שי
9 למול: ודחם נפיק חל מיקרא כי לא נתברר לו
10 לשון בני אדם אם לא מן פסוקו. וביעא ביה
11 לכן שפר בפרק ארבעה (א, א) הוא קאי משמע
12 כי דאורו כובכיס אור הוא. ופסקא מינה לדמי
4 **תמה**, אמאי לא אמר איכא בינייהו משומר לערלות. דלמאן דאמר "אתה את בריתי" - ליכא, שאינו בכלל לשמור, כדאמרין פרק השולח (גיטין מה, א) דישאל משומר לאו בר קשירה,
5 כמותה שבתאי לעיל. מנפי איתו חץ קשור. הכי נמי ניגט מאי דאמר רבי מילה כיון שאינו חפץ למול. ולמאן דאמר "המול ימול" - למאן דאמר איכא רביא לעיל חתן אור לשון
6 דמו ואומר רביעי יקחה. ומשומר לערלות חתן אלא שיתו חפץ, אבל מיהו בר שמיה ברת הוא אם יתפוק. ובגושין כון קשירה הכי קאמר. כל לא שאלו בקשירה, כלומר
7 שאינו מקיים מצות "ואי בכלל ובתחתיו", ויאן בכלל ובתחתיו, ויאן בכלל מנות קשירה ממילי. ולא בת מילה אשה - ויאן אשה שבתא למול. דאף על גב דרבי יודה והכל
8 כרבי יוחנן - ביה והכל כרב, כדבריא דרבי יודה הנשא קיימא כותיה. אבל בתחת גידולת פסק אשה שבתא למול. ולרב דאמר אינה כשרה למול חריך לפרש בפרק קמא דקדושין
9 (ףק כט, א) דמצריך יאתור לא אותה למדרש שאינה חייבת למול בנה. היינו לבקש למולה.

שורייני דענא בליבא תלו - פירש הקונטרס: מאור העין תלוי בסתרפי דליבא. ולי נראה: באובנתא דליבא תלו. כלומר ראיית העין תלוי בהבנת הלב. שורייני בשין כמו (במדרש בד) "אשרנו ולא קרוב", אי נמי שורייני בסמך. מלשון "סירי נכסה" (תולין קה, א). באובנתא בבי"ת לשון המדה, דראמירין ב"מרכבה" (נגילה ב), ובאובנתא דליבא דיו חי.

פיקעא - פירוש: טבעת של בית רעי, ובלעז פיג'א: אורי ליה - רפואה. שב בני אהלא תוליאנא - לשון שבע גרעינין אדומים כחולצת הנמצאים באהל שמכבשין בו, כדכתיב (הם שבת כ, א). הבורית האהל. "תוליאנא" לשון תולעת שני. בללל דבי צוריא = תחובות נגד שנטלין מבית הצואר של חלוק בשקשילי לה מה. נייא בריקא = ליציא רש"י

1 בפיקעא - פירוש: טבעת של בית רעי, ובלעז פיג'א: אורי ליה - רפואה. שב בני אהלא
2 תוליאנא - לשון שבע גרעינין אדומים כחולצת הנמצאים באהל שמכבשין בו, כדכתיב
3 (הם שבת כ, א). הבורית האהל. "תוליאנא" לשון תולעת שני. בללל דבי צוריא =
4 תחובות נגד שנטלין מבית הצואר של חלוק בשקשילי לה מה. נייא בריקא = ליציא
5 רש"י
6 - בעוד שהוא מחזור אחר סמינים הללו. קשיייתא
7 דאמנא = גרעין של פרי הסנה. סמינים הגדלים
8 בסנה ומלאין גרעינין. פיקעא אחרי פיקעא -
9 סוק של גרעינין נגד סוק נבבשורו. פיקעא
10 עיליאה - הנראה מבחוץ למעלה, ויכול לדבק
11 שלם אותו אפי'. פיקעא תחתא - אפי' והקב
12 במלטה. תרבא דפציתא דלא אפתא - חלב
13 שעירה שלא לידה. ולפשר - ומחזור באור
14 ומשוחחו בו כדמתרגומין "ונמ" - פשר. מריפא
15 דקריא דמיביש בנוליא = עילי דיעולק
16 שנתיבש בצל. משקי דליוני - נמיין בלעז,
17 מין חלזון. משה קריא - שמן זית ושערה טרופין
18 יחד. ולינקוש בשתין דירבנא קטיבא - יתבסא
19 בשחקים של פשתן בקיץ, שלא יתחמם יותר
20 מנא. ורבינא פונא - גורמים של צמר שחך
21 הנמים. שקייני = משקין. בריאח - שם שאן.
22 בריאח קריאא - עז. שאינה מסורבל בעצמ
23 כרחל. אפלאא = תחלים לחושות. ופישתא =
24 אשקריבט, ולבשון כגנן קרוקים. נגליניא =
25 נסה, והוא הנמרון. פתילא דאפספתא = עלה
26 ארוך של שחת, ירק של חזין. שופתא דשומא
27 = בית יד של שום. והן עלין דהבישם שן
28 נאחזין בהן. "שופתא" לשון אחזה, כדאמרין
29 בגיטין (לב, א). שופתא ארומא דמרא רפוא.
30 בריקא - כמו נייא בריקא, שער של ליציא.
31 ונתלי בהו נייא - יבער בהן האור. ונחד
32 מויקא - לא יתן אנוני לרות. ומשקול הוא יניח
33 חרה - כשישול לו מן האור את ית לו, עד שיכלו
34 כולן. אורדא דריא = מוכן הצבעים בבעז
35 שקורין פייילידי. דלא משקא - אנוי חבוט
36 בשמן לנפצי. משקא שער "עלה נחף" וקריא
37 בו) - טרפא דשקף. נתבטן נובתא וויקא
38 מאה ענין = שפופרת של קנן יטן שנתלש הרי
39 נאה שנה. מילאא נגליניא = מלח של אבן
40 הדומה לשישה. בלעז שלימיא. ריפא
41 ליבשנא ויבשנתא דרשיבא - כל הדיפואת הללו
42 אינן שוות לכל חילי האון, אלא אותן הדיפואת
43 שיש בהן דבר לת, כמו נגד דבוליתא ומשח
44 קריא וכוזבא בהן - מעלין לאוןן כיבשה, שיש
45 תחיל ואינה מוציאה לחה. ורפואת יד, יבש
46 כגון נובתא דקניא ומילאא נגליניא - לאדנא
47 רשיבא, המוציאה לחה. מעלין אוןן = גיד
48 אונים פעמים שחורדין לטהר. ומתריבין הלתיים
49 ותרין להעלותן, ויש סנה דבר. אבל לא כנס
50 דהואל ואפשר ביה. מייקא - דרוקן - עשה
51 משקא חמורדיא. כאדם המרד ויוצא. אבל חמורדיא
52 נפשית, אלא סנה עורוץ. אפילו מישקא ואתיוו בו - כדאמרין לקמן: שורייני דענא בליבא תלו, מאור העין מעורר ואחוזן בטרפשי אהל. הבי רש"י: מאן דליה ליה ליהורה
53 מחיל שבי - השומע דבריו ומקבלם הלל שבת. ליהודי אביר - שאתה אסרת וערערת על דברי. וכי מרדי הוא - מרדתי הייתי אומר דבר זה, שמחול על ידי דברי שמואל היא -
54 ממנו קיבלתה. וקריאה = אשליפ'ר, לשון "קריחא אש" (שערוי סד). חמיות. הבי רש"י: מותר לכוזחל בשבת מאי טעמא שורייני דענא באובנתא דליבא תלו. כון מאי - על איה
55 חילי העין מחללין שבת. רויא = נוספת עזו ריא. כלעז קעריא. רציא = אשליפ'ר. לשון בעצה ותדבנה. קריאה = חמיות. תולת אובילא - כדחלתה חילי. כון אובלא = שבר
56 נטרפא. ועדין קודחת מעט. ופצווי עינא = שבא לכוזחל כדי להאיר מראית עינו. ובורא וחרויה סילוא וסימפא וכאב עינא ודאני עלה אישתא בולוח בו בני ספנתא - מי שיש
57 עליו אחת מאלה: ששכחתי צרעה. או שנתחב קיץ בבשרו. "דורדיה" - לשון "מרחווח של דגים" (בבא מציעא בא, א). "סילוא" - קיץ. או שיש עליו סימנא. קליר. ונכנס בנרוץ
58 באחת מכל אלה, סכנתא היא. ומה להמה - צען יפה לחולי חמה. וסילאא = תרדן. וליקא = לשחפת צוננה. וחילופא ספנתא - לפי שהענן מסיף עליו קור ותרדן מתמזג. חמישי
59 בליוא - צריך לשרות ומזכה בחמוץ. והא דאמרין לעיל סילוא בו בני ספנתא - היכא דרדיין כל גופו בי בני, שבתומם כל גופו.

הבורה ויש חילול דאורייתא. שפריה - שרצה ביה. כאדם המרד ויוצא. אבל חמורדיא
נפשית, אלא סנה עורוץ. אפילו מישקא ואתיוו בו - כדאמרין לקמן: שורייני דענא בליבא תלו, מאור העין מעורר ואחוזן בטרפשי אהל. הבי רש"י: מאן דליה ליה ליהורה
מחיל שבי - השומע דבריו ומקבלם הלל שבת. ליהודי אביר - שאתה אסרת וערערת על דברי. וכי מרדי הוא - מרדתי הייתי אומר דבר זה, שמחול על ידי דברי שמואל היא -
ממנו קיבלתה. וקריאה = אשליפ'ר, לשון "קריחא אש" (שערוי סד). חמיות. הבי רש"י: מותר לכוזחל בשבת מאי טעמא שורייני דענא באובנתא דליבא תלו. כון מאי - על איה
חילי העין מחללין שבת. רויא = נוספת עזו ריא. כלעז קעריא. רציא = אשליפ'ר. לשון בעצה ותדבנה. קריאה = חמיות. תולת אובילא - כדחלתה חילי. כון אובלא = שבר
נטרפא. ועדין קודחת מעט. ופצווי עינא = שבא לכוזחל כדי להאיר מראית עינו. ובורא וחרויה סילוא וסימפא וכאב עינא ודאני עלה אישתא בולוח בו בני ספנתא - מי שיש
עליו אחת מאלה: ששכחתי צרעה. או שנתחב קיץ בבשרו. "דורדיה" - לשון "מרחווח של דגים" (בבא מציעא בא, א). "סילוא" - קיץ. או שיש עליו סימנא. קליר. ונכנס בנרוץ
באחת מכל אלה, סכנתא היא. ומה להמה - צען יפה לחולי חמה. וסילאא = תרדן. וליקא = לשחפת צוננה. וחילופא ספנתא - לפי שהענן מסיף עליו קור ותרדן מתמזג. חמישי
בליוא - צריך לשרות ומזכה בחמוץ. והא דאמרין לעיל סילוא בו בני ספנתא - היכא דרדיין כל גופו בי בני, שבתומם כל גופו.

8 לא, ליתיה הל'ת טרפא קרא דמיבשי בנוליא, וליקלי ולכבר עילייה. ואי לא, ליתיה משקדי
9 חליוני. ואי לא, מירייה משה קריא, ולינקוש בשתין דכיבנא בקייטא, וועמר גופנא בסתיונא.
10 דבי אבנה חש באודניה, אורי ליה רבי ויחנן, ואמרי ליה בי מדרשא, מאי אורי ליה? בי הא
11 דאמר אבוי, אמרה לי אם: לא איברי בגלייתא אלא לאודנא. ואמר רבא, אמר לי מניומי
12 אפוא: בולוח שקייני קשו לאודנא לבר מפנא דכוזחילא, ליתיה בוליתא דברחא קרחא,
13 ולקיעייה שתי וערב ולנח אפלאא דנורא, והנהו מאי דנפק מנייה לישדניהו באודניא, לא
14 קרירי ולא חמימי אלא פשוירי. ואי לא, ליתיה תרבא דחויפשתא נגליניא, ולפשר ולישרי
15 ביה. ואי לא, למלייה לאודניה מישחא, ולעבד שב פתילתא דאפספתא, וליתיה שופתא
16 דהומא, וליתוב בריקא בחד רישא ולתלי בהו נורא, ואידך רישא מותבא באודנא, וליתוב
17 אודניה להרא נורא, ויחדה מויקא, וגיסקול תרא ונחן תרא. לישנא אחרניא: ואי לא, ליתיה
18 שב פתילתא ביקרא ושיף ליה מישחא דאפספתא, וייתיה חד רישא בנורא וחד רישא
19 באודניה, וגיסקול תרא ונחן תרא, ויחדה מויקא. ואי לא, ליתיה אורדא הנרא דלא משקף
20 ונחן תרא, ולתלייה לאודניה להרי נורא, ומיחדה מויקא. ואי לא, ליתיה גנבתא דקניא ומשקא
21 בר מאה, שנין ולימלחה מילתא גלליניא, ולקלי ולדבק. ריבוא ליבשנא וויבשנא
22 לריבוא. אמר רבה בר ורמא אמר רבי חנינא: מעלין אונים בשבת. תני רב שמואל בר יהודה:
23 בך אכל לא כסם. איפא דאמרי: כסם אכל לא בך. מאי טעמא? מורף זרף. אמר רב וזמרא
24 בר טוביה אמר רב: עון שפודרה - מותר לכוזחל בשבת. סבור מנייה: הני מיילי הוא דשחקי
25 סמינן מאתמול, אכל משחק בשבת ואמתי דרך רשות תריבין לא: אמר ליה ההוא מרבנן
26 ורבי עקיב שמייה? ליהדי מירפשא מנייה דרב יהודה - אפילו מישחק בשבת ואמתי דרך רשות
27 תריבין, מותר. רב יהודה שרא לויכחל עינא בשבת. אמר להו רב שמואל בר יהודה: מאן
28 ציית ליהודה מחיל שבי! למוף חש בעינייה, שלח ליה: שרי או אסיר? שלח ליה: כלוילי עלמא
29 שרי, לדיך אסיר, וכי מרדי הוא? דמר שמואל היא! הויה אמתא דהואי בי מר שמואל
30 דקריאה לה עינא בשבתא, צווחא וליפא דאשנא בה, פקעא עינא. למחר נפק מר שמואל
31 ודרש: עון שפודרה - מותר לכוזחל בשבת; עינא פקעא עינא. פקעא עינא. ופצווי עינא דליבא
32 תלו. כון מאי? אמר רב יהודה: כון נורא, רציא, דמא, דימעקתא, וקודחא, ונחלת אובילא;
33 לאפוקי סוף אובלא ופצווי עינא. דלא. אמר רב יהודה: וזבורא, דתחיה סילוא, ומסמא,
34 דקיאוב ליה עינא, ואמתי עילייה אישתא - כולוחו בו בני ספנתא. חמה לחמה וסיקלא לצינא,
35 וחילופא ספנתא. חמימי לעקרנא קרירי לזבורא, וחילופא ספנתא. חמימי לסילוא קרירי
חמורדיא

1 סכנתא - מנאן פירש רבינו יצחק הא
2 דאמרין בפרק קמא דהניגה (ה, א): "ומצאנו
3 רעה רבות ורעות" כגון זבורא ועקרבא, שניהם
4 צרות זו לזו ואפ"ר לעשות ול לא חמימי ולא
5 קרירי. ורלא בפרוש הקונטרס, שפירש שעשות
6 לו דרבה צרות ולפירושו קשה: מה היה לו
7 להזכיר אלו יותר מהאחרות.
8 שני
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף קט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 תוספות

שני דגה דם – הוא דאמרין בנדרים (ג, ב) אין מקיין לא על העפות ולא על הדגים, היינו לאתרא.

אבל לא בינו לבינו – פירושו: במקום שאין גרילין בני אדם כל כך, כי הדיא דרב תנא בשבילי דהנדרטא, אבל ביהודי נמש לא איצטרך, ותיפיל ליה אף כלא מסתפר

אסור להחידר עמדם משום שפיכות דמים. וכן שי לפשר לעיל (ב, כב) גבי מניקה. **המסתפר** מניא רואה במראה – תניא בתוספתא פרק שליש ובירושלמי דפירוקן: ישראל המתספר מגוי רואה במראה, מן הזנות אין רואה במראה, פירושו: לפ שאינם חשודים על שפיכות דמים. החירו של בית רבן נגמילאל שידו רואן במראה, פירושו: אף מן הבותי, מפני שזיו וזיקין מלכות. משמע שאסור לאיש לראות במראה. ונראה כי הדיעט משום ילא ילכש גבר שמלת אשה דמתרגם. לא יתקן גבר בתקוין אהתא. הוא (התקן) והנתיא בפרק "שואל" (שבת קמט, א). אף רואן במראה בשבת, ומתפרש במראה: במראה של מחבת, משום שאדם עשו להשיב בה נימון המודולדות, ומשמע דוקא בשבת אף בחול שרי – הנהם בשבת איירי, ואדם לאו דוקא, דאיש אסור בלא ענין. וכן ממשמע בירושלמי, דמפרש טעמא דאין רואן במראה, דלפנים שיהאשאה רואן נימא אתח לבנה ותלשה ובאה ליה דיובי תטאה, ומסיים בה: והדיש אף בחול אסור, שאינו דרב כדן. שלשה דברים החירו לבית רבי: שידו רואן במראה, ושידו מסתפרים קומי, ושימלדו לנביהם תמבין יין, שדם וזקוקין למלכות, ואין לרודת אף דאקריין אף בחול אסור קאי אהשרת נימון ללקט לבנות מתוך שחרות, דהכי נמי אמרין פרק "זמנינע" (שם צד, ג) המלקט לבנות מתוך שחרות אפילו את בשבת חיבי דרבב זא דהא בינו אסור משום ילא ילכש, דהא מדקא מייתי עלה החירו לבית רבי לראות במראה משום דזא דאסור בחול – לראות במראה הוא. ומיזו אינו אסור כי אם להגנותא, דעבר משום ילא ילכש גבר, אבל להסתפר ולגלח ולראות במראה שלא יחבל בעצמו, או משום מידוש עינים – דהיא מותר, ומזון לבנת זוא דיער, והלכה למעשה דאסור להסתפר מגוי אלא אם כן רואה, ואפילו ברשות דרביהם, מדקא אמר רב תנא: תיני לי דעבר אדריבי מאיר, ודוקא בתער שדיח ביה דהויא בקל, אבל במסתפרים לא סיכח ביה דהויא – שרי, אם ש עמו אתח.

ין
 דבי רבי ישמעאל: למה נקרא שמן קשואין? מפני שהן קשין לכל גופו של אדם כפרותו. ויאו' המסתפרין מתוך ככל מקום. תנו רבנן: ישאל המסתפר מגוי רואה במראה, וגוי המסתפר מגוי שחוקו לבלוייתו שומט את ידו. אמר מר: ישאל המסתפר מגוי רואה במראה. הכי יומי? כי ברשות הרבים – למה לי מראה, ואי ברשות היחיד – כי רואה מאי הוי? – לעולם ברשות היחיד, ויכוין דאיפא מראה מתחיו פאדם חשוב. רב הניא בר בינא הוה מסתפר מגוי בשבילי דהנדרעא, אמר ליה: הניא, הניא, ואי קועיד לזונא! אמר: תיני לי דעברי אדריבי מאיר. ואודרנן לא עברי? אימר דאמור רבנן – ברשות הרבים, ברשות היחיד מי אמור? והוא סבר: שבילי דהנדרעא, פון דשכיחו רבים ברשות הרבים דמו. וגוי המסתפר מישאל, פון מלכיו: בלוייתו, שומט את ידו. וכמה? אמר רב מלכיה אמר רב איהא בר אהבה: שלשה אצבעות לכל רוח ורוח. אמר רב חנינא בריה דרב איקא: שפור, שפחות, וגמות – רב מלכיו: בלוייתו, אפר מקלה, וגבינה – רב מלכיה. אמר רב פפא: מתניתין ומיתניא רב מלכיה, שמעתתא – אפר מקלה, וימינא: מתניתין ומיתניא מלכיה. מאי בינייהו? איפא בינייהו שפחות. משה

שומט את ידו, ואי אידו לפרשי שיערה. וכן גבינה, דקתיני מתניתין: אלו דברים ואסורים בו. אמרין: מפני מה אסור גבינת הניגים ופירש רב מלכיה. והא נקטיס לתלמודא איכא בינייהו שפחות, ולא נקט שפחות ואפר מקלה, אמילתיה דרב מלכיה דאתנן ביה רב פפא סימן נקט.

הספתיא – סך שבפני האדם. מוגיני – דגים קטנים. סבירי – היות דם בחמיתם. שני דגים דג – אם דיקן דהוה – אובל דגים למוד. שני לני דם – אבל ביום שלפני הקזה דגים. הנביש – חלב, גבינה, בעלים, שחלים, וכי ספחה – מאן דאבל הני בחר הקזה ובא לייפות חוץ לעיר, לא יפנה למורתה על עיר. משום דקשי רוח – דברם הללו, הרוח

מביאתו לעיר. רבי ינאי: לא יפנה אלא למוחה לא עיר – שרוד מורחא ובה חזקה, כדנן ב"לא יחפר" (בבא בתרא כה, א) אף עשין ברוסיא אלא למוחה של עיר, ובמסכת ברכות (מ, א) הדין למורח גורו דמו בראשו, שרוד מערביה במיאה עליו, ומסוכן הוא איסתובא דליבא – דומי בשר שחתה הלב, והוא טרפסא, לישנא אחרינא: תוך שבנגה חלב שקרין ניבלא, ופעמים שנוכף לצד פנים מעובב לא תהשימה, וחו עיקר. כמותא כריייה – כעין כף אגרוף, וניניא – מינינא. אינטיא – עשר מר הוא, ויהא מרוביא לבן, לערע"ה מותרגמב, גידין. זריא – שרידיה. אברתא – איזוב, לייבא בתרפא – לאיסתובא דליבא יתהא אלו בני לוחא – להשפח שנתמה רוח, יתהא אלו במים. לבויא – חזיל אשה חלודת ומתענת על המשרב. שכמה – חומה חיבה זו ל"שכרא" בשתי אורחיה. רבא חוש אצבעותיה – מלא ידו. מלא אצבע ביה ואלא אצבעות וזמירי – יוכל לאתרו בריא ואגודל ידו. כווא – כלי שטל תרודיא – מלא קב. כי כוכב – תחת הכוכבים, בחצר של ביתו. ויהי – פרוילי: ביש שרוד במים חיות, ודמי. רתמה רב בממה. וזוהרת חבב – טרפסא דברבא שקרין איברשי. במראה – מירדיויר, לראות אם מסתפר יפה באומות, וסבר הגי כון דקפיד אחבי חשוב הוא ומתירא לחורגו. לבלוייתו – שהוא מגול לעבודה זרה, שומט את ידו מקודם לכן שלשה אצבעות לכל רוח כלקמן, כדי שלא ירא מתקנה. בשבילי דהנדרעא – חוץ לעיר. יזונא – לחתן. קועיד – צורר. שבילי דהנדרעא – משום ברביה ושבים תריה. ב"יאן צדיך מסכת ביצה. שפחות – בחבורה, ויאה על פני גומת. גבינה, ב"בא סימן, ב"א תלת שמעטא דרב מלכיו אמריתו משמיה דרב אדא בר אבהו. בלויית – דהבא, אפר מקלה – דמכות פרק בתרא: לא יתן אפר מקלה על גבי מכותו מפני שגריאת כחבורת קעקע. אפר מקלה – אפר הכהן, שקליו שרדן מאד ושתוד

והוא כחבורת קעקע. וגינה – הבא בפירקא (הל, ג) אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אבהו: שפחות – הנה דאיתמר אפירשא מתניתין ומיתניא – הנה דאיתמר אפירשא דמתניתין ובריינא – הנה מלכיה, והנה דאיתמר משעתתא איכא פנישורו ולא מיתניא דמתניתא – רב מלכיו. מתניתין מלכיה – היא, ובלוייתו מנה לאמורא, ורב מלכיה שמו דומה לעובדיה, מאי בינייהו – כל בר פפא לרב חנינא איכא בינייהו שפחות – דאיקו רב חנינא סבר מלכיה, ורב פפא סבר מלכיה, ומעיל אפר מקלה רב מלכיו. והנה תלת: שפור, ואפר מקלה, וגומת – שמעטא ניהול ולא מיתניא קיימא, אבל שפחות אמר רב מלכיה: הלכה הלכה שרי אלעוד, דאמר בנישנתיה אפילו בנישנה על מנה שפחות כופה לעשות בעמרו. בלויית דהבא אפירשא ומיתניא קאי, דקתיני לעיל:

שומט את ידו, ואי אידו לפרשי שיערה. וכן גבינה, דקתיני מתניתין: אלו דברים ואסורים בו. אמרין: מפני מה אסור גבינת הניגים ופירש רב מלכיה. והא נקטיס לתלמודא איכא בינייהו שפחות, ולא נקט שפחות ואפר מקלה, אמילתיה דרב מלכיה דאתנן ביה רב פפא סימן נקט.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

עבודה זרה. אין עממדיין - פרק שני דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רש"י
 תוספות

1 אלוהי - לשנתו. אלנותי - פשוט. אסור - שהרי תחלתו יין. אלנותי כברייתא -
 2 שלא היה יין מתחלה כדי גוי, אלא לקחה עשויה מיד ישראל. מותרת - בהנאה, דתו לא
 3 מנסך ליה. עושי אגומלין - בשבת, שהיא לשנתו. ואין עושי אלנותי - שהיא לפרואה,
 4 הלכות שניצראין מבית תורחין, כדמפרש. ויבי צלילין - שנשאבו ועמדו בכלי יום או
 5 יומים להיות צלילין, ושופין העלוניום בבית
 6 במשנתו. שני מלקי מים ואחד יין. אין בו
 7 משום גילוי - שאין נחש שותה הימנו. אבל -
 8 גוי הדוח. משפיה - ובבלו. ליהי - שכל יגע בו
 9 ויאסרו. ויהי אסור לו - ונשמעין מלמך הארץ
 10 בשותה מותר. מוגי ולא מוגי - שאין בו מים
 11 הרבה, שותה הפסח. ר"א ואי - מבקע במים
 12 ובא, כמו (פסחים מ, א) צרא דדשי, בירקע כמי
 13 'דמרי דיקי לקמן. סמי עיני דרין - כח לא חזי לו
 14 לנחש דבר שקיף בין זה וזה. וישבו קלי מיא -
 15 מעט מים. מרס נפשו - למה, ובה שותה ליה
 16 כל. לא מרס נפשתי - ומיהו, כי לא חזי עליו
 17 שתי. כי עכבורי - מקום. ככובא - בלעז קובא.
 18 כפיניקא - כיסוי של בגד קשור על פיך.
 19 פירוקא לסנתרא - לדרב ישב בו סנתרא אה
 20 בא לתרי ולסתר ראות שאתו מבין, ואין
 21 נסמך אתו שניו דליתא אלא דתי לא שנת
 22 דכי ולא שנת הדי אסור. קיספא - שם מרחץ יין
 23 שבעה. אית - אדם הידוע על תנשו, ולא ידע מסר
 24 נפשיה משום מיא, ואינו הוה גנים אמביהו. מבי
 25 ארבלתא - ושרטא שתי, ואף על גב דלא כביאי
 26 בהלכות גילוי. סירבא - ומנחנא דגברא נקטא
 27 ואתא. אמנכרותא - בנין. קפדי - ומכסא
 28 דמיים שלא תמול בהן פסולת. גיליא חריפא -
 29 מין יין חזק, ואין עממו טוב ומתוק אלא מתוקין,
 30 ומתוך חזק אין נחש שותהו. דמרי יוקי -
 31 מבקע נודת דמתוקו. רע וירקא - רע ומר. חיליא
 32 מתוק - מתמת השמש בתוך הענבים, ושבו אינו
 33 הגוי. רב תמא מתני להו - להך שלשה ינות
 34 שיעו שלוק לשבת, חזי תרי - מחמת בלפלין
 35 וסמנמי תתנין בו. אפסינין - אולישניא
 36 בלעז. מי בארי - משקה משבות. בארי -
 37 לשון אין פה, משבות. כמו: סוסיא בארי ביחלק,
 38 ובכל אין פה שותה מתן. קירטא - חליא
 39 מתוק, ובקפוי - במדינתו. חמר פרינה הוא -
 40 הנחשים גרילין בו. אריקס - החמקין, ולא
 41 חמקין הגון.
 42 מכאן

1 **אלנותי** כברייתא מותרת - פירש רש"י. שלא היה תחלתו יין כדי יין אלא לקחה עשויה
 2 ביד ישראל. ומותרת בהנאה דתו לא מנסך לה. ומכאן ראינו לתרתי במשיל
 3 שנותרת בו יין קודם שבשלתו אי נגע בה גוי, דכיון שנותרתו תו לא מנסך לה גוי. והקשה
 4 רבנו חם. דלשון "כברייתא" לא משמע כן. ועוד. בפרק קמא דרעלין (ו' א) נשמע שהוה קוד
 5 אלנותית קודם שנחת לתוכו יין. דתנא: הלוקח יין
 6 לתת לתוך אלנותיה, ולא קאמר "לעשות
 7 אלנותיה" לכך פירש רבנו חם. דאלנותית דרך
 8 הוא לעשות מתחלה בלא יין, ומכניסין אותה
 9 לקיום. וכשמתפקין מנחה מעט מעט מתיבין בה
 10 היין, שאם יכניסו לקיום אותה עם היין מתקלקלת.
 11 הדין פירושה: אלנותית של גוים משמבת כן
 12 החבית כדי לשותהו, ולא ראה ישראל בשעה
 13 שנמשכה - אסורה. כי שנתו נתן יין כברייתא,
 14 פירושה: כמו שהיא נעשית מתחלה בלא יין. וראוהו
 15 מושך מן החבית - מותרת. ודעתו לא יכיר בו יין.
 16 אבל מקום שי ראה לתרתי. מדרגת התוספתא
 17 אלנותית של גוים אסורה מפני שתחלתו יין.
 18 כלומר שתחלתו של גוי, משמע: את אס
 19 תחלתו יין של ישראל - ומותרת בנגע גוי,
 20 שנותרת בה משקל אחרים. ואומר רבנו יתחק בן
 21 אברהם. דרוקא בתשל, לפי שאין היין ניכר בעין
 22 כלל. אבל כשמשימין אותו בשמנתו או בחריול -
 23 שנת ש לחש למגעו גוי לפי שהוא עובר חיתין, וכן
 24 הלכה למעשה. ויין מבוטל אין בו משום יין נסך -
 25 כן הלכה, ומותר בנגע גוי מדרשו ליה שמואל
 26 ואבלט.
 27 **האי** מרוא דאריקס עד תלתא יומי - ולא גרס
 28 'תלמיך יומין', דרבי נמי מצינו בו חילוק
 29 בשלשה ימים ראשונים בפרק 'אמורב פירות'
 30 (בבא בתרא ע"א א). דקאמר: כל שלשה ימים איני
 31 מכאן ואילך ספק.
 השחלים

31 חוויא דשקיל מיא וימא בכובא עד דמלא בכובא, וסליק חמרא עילייה פרונקא ויחתי אגרי: דמזוג איהו שתי, דמזוגי אחריו
 32 לא שתי. אמר רב אשי, ואיתומא בר משיראש: פירוקא לסנתרא? אמר רבא, להכתא: יין מוזג - יש בו משום גילוי ויש בו
 33 משום יין נסך, ויין מבוטל - אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך. שמעיה דרב חלקיה בר טובי אגיליא תהוא יוקמא דמיא
 34 והוה גיב גבה, אתא לגביה דרב חלקיה בר טובי אמר ליה, תרי אגרי: איתת ישן עליהן. והני מילי בימימא, אבל בליליא לא.
 35 ולא הוא, לא שנת בימימא ולא שנת בליליא - איתת ישן עליהן לא אגרינו. רב לא שתי מבי ארמאה, אמר: לא יהירי בגיזוי;
 36 מבי ארמלתא שתי, אמר: סירבא דגברא נקטא. שמואל לא שתי מיא מבי ארמלתא, אמר: לית לה איתמא דגברא ולא מיפסאי
 37 מיא; אבל מבי ארמאה שתי, נהי דאגיליא לא קפדי, אפנקרותא מוהא קפדי. איבא דאמרי: רב לא שתי מיא מבי ארמאה,
 38 אבל מבי ארמלתא שתי, שמואל לא שתי מיא, לא מבי ארמאה ולא מבי ארמלתא. אמר רבי יהושע בן לוי: שלש
 39 ינות הן ואין בהן משום גילוי, ואלו הן: חר, מר, מתוק; חד - מילא חריפא דמציזי זיקי, מר - ירנקה, מתוק -
 40 חיליא. רב תמא מתני לעילויא: חד - חמר ופלפלין, מר - אפסינין, מתוק - מי בארי. אמר רבי שמעון בן לקיש:
 41 קרינא אין בו משום גילוי. מיא קרינא? אמר רבי אבהו: חמרא חליא דאתי מעסיא. אמר רבא: ובמקומו יש בו משום
 42 גילוי; מיא מעמקא? חמר מדינה הוא. אמר רבא: האי חמרא דאקריס, עד תלתא יומי - יש בו משום גילוי ומשום יין נסך,
 מכאן

1 **השחלים** אין ברם משום גילוי - פירוש הקוגנטס: קרשיין בלעז, טרוף כבלי ושחוק, ויין
2 או מים נתונים בו. וקשיא: דכחון נדרים (ב.צא. ב) המשמע דיש בהם משום גילוי,
3 גבי הדוא טנאף הוה חרלה, אמר ליה לא תוכל מנייהו דעממיהו חיזיא ואין לפרש שחלים
4 דהא היינו נאמליש בן גרשיין, כי יהיא דפרק תרתי (עובדה זרה, סו. ד) דקאמר: וכו' והו
5 בפעור ערשין נתנבש לוקח ערשין ופרין
6 אותו שחלים, דהתם אינו קרוי שחלים עד לאחר
7 נתנת החמין, והבא מיידי קודם נתנית החמין,
8 כדאמרין: ולא אמרן אלא דלית בהו חלא, ויש
9 לומר: דהבא דהרריה דוהא דרזא, לפעמים
10 במקרה טועמים נחש כי ההוא עובדא דהתם, ולכך
11 הנהו בני גולה אסור.

12 **פי** תאנא אין בו משום גילוי - והא דאמרין
13 בפרק פקת דחולין (ט, א) ראה צפור מנכר
14 בתנא דהשחין שנאמ במקום נקב נקר ואסור,
15 שאני התם דאבית רישתא דניטרא.
16 **לא** בהמתו ולא בהמת חבירו - אין לדקדק
17 השתא בהמתו אמרה, בהמת חבירו
18 מביעיא: דיון ואין צריך לומר דו' קנהו, ודרך
19 התנא לשנתא יחד.

20 **ומטמא** טומאה אחרת בבית - ואפילו בית
21 הגל דבעי רביעית פרק 'המזבחיין' יין
22 (שבת ע, א) גבי נבלות, דקא אמר: אף כשטמא
23 בית הגל לא מטמא אלא ברביעית החילי וכול
24 לקדש ולעמוד על כויה, הבא מודו רסגי בבית,
25 הדואיל ונאסר מטעם הקדושת מטמא בבית כמו
26 זבת.

27 [וש"ך לרף, א] **ומטמא** טומאת משקן
28 ברביעית -
29 פירוש: לטמא אוכלין ומשקין בתורת משקין
30 טמאין שנטמאו בערף, שאני מטמא אדם וכלים
31 אלא אוכלין ומשקין, היעור קבול טומאה
32 ברביעית לזו ככל טומאת משקין, עד כאן לשון
33 הקוגנטס. משמע מתוך שישנו שאין לטמא
34 טומאה אלא אם כן קבל טומאה במקום אחי.
35 וקשה: דמה חידוש היה זה לשנת כאן טומאה מן
36 השחין וכי עור משאר משקין ומדאי איבא
37 לשחין דאשמעינן דמשקין וממיהו לא מקבלי

38 טומאה בפתוח מרביעית, ועד קשיא. ודמשמע
39 דבשאר משקין בעינן רביעית לקבל טומאה
40 ואחרבה בשאר משקין לא בעינן רביעית,
41 כדאמרין בפרק קמא דמסכת (ח, ב) משקיה בית
42 מטבחה רבן, לא אמרן אלא ברביעית דהו
43 להטביל לטמא ועצרות. ולא בפתוח מרביעית
44 טמאין, אפילו לטמא אחרים לא בעינן ברביעית,
45 כדמשמע בני התם (ד, א) גבי 'לא נטמא משחין'
46 את הבשר' כי נמוקי לה באיבא משקין בהדי
47 בשר ומטמא בשר מחמת משקין, ומסתמא איבא
48 מיש ודאשריל על הבשר לשחין הוהחא אן בהם
49 רביעית, וכן משמע בבריכות פר' 'אלו דברים'
50 (ב.ב.) דקאמר: שנא יחורו מים מאחוריו הובס
51 ויטמאו את הידים, והתם לא הוה רביעית, ואף
52 לטמא כלים, משקשקש מטמא כלים דרבנן - לא

53 כיעי רביעית, כדתנן בפרק שלישו דטרדות (משע"ב, ב) גרש של חיים, פירוש: והוא טמא, שנפל לתונו הדיקס, כביצה מכוון - סדור, פירוש: התורן סדור, משיצתה טיפה ראשונה נתמעה האוכל
54 מכביצה, ואין הטיפה יוכלת עד לקבל טומאה מן הדיקס דאין אוכל טמאה בפתוח מכביצה, ומן הדיקס לא קבל התורן טמאה דאין התורן טמאה כלל, ומתחת הטיפה שנתמעה עטמא עד הישא אן
55 לטמאותו, ואפילו לנאון דאמר בפרק 'כל שעה' (פסחים ל"ג, ב) משקין מבלע בלעית, ושנכנסת הגרש נכנסת הטיפה, וטומאה לדיקס הלכת, מכל מקום שיש כיוון שקבלתה עטמא אוכל שחיתה
56 בלועה גוש לא חמירא במשקה לטמא התורן. יותר מבביצה - טמא, פירוש: התורן טמא, דטיפה ראשונה שיצתה בקלה טומאה מן הגוש שיש בו כביצה וחזרה וטמאה את הדגורן, אלמא
57 לא בעינן רביעית ואדא תומאה דהתם יינם גורו ואף בלא מנע שרף, ולא החמירו לגורו טומאה בפתוח מרביעית, כי וזני משקין רביעית, לא יינן משקין רביעית, לא יינן נכד -
58 נגפתו חכם באשעה מטמאין ודאק טמאין ברביעית מדרבנן כדתיא פרק 'ביסוי הדים' (חולין פו, ב), וקראי מתיית פרק 'דם הנדה' אסמכתא פרק 'דם הנדה' (נדה, נה, ב) דרמעת עיניו דם
59 על סתם יציבו תיפקי ליה משום עניג גורו שחורו עישו כיוסם לכל בדיחיהו שוין לומר: דאיצטרך למסור מן גוש, וליתא דך גוריה כדאמרין לקמן בפיסקא (ג, ב), ואם תאמרו:
60 דך רביעית דרסתם יינם, ורביעית דמשקה זו דפרק 'דם הנדה', אמאי לא חשיב לזו בנדר פרק 'שלשה מינים' (לה, א) גבי עשר רביעית דך וליבא לממרו דלחכי לא חשיב ליה - משום
61 דליתאנו אלא רבנן, דקא חשיב בני פסול גוריה דרבנן וכו' לומר: דכל עיני טומאת משקין ברביעית עד בכלל פסול גוריה.

1 **מכאן ואילך** - נתקלקל הרבה, ואין בו משום גילוי. יין תוספ - יין חדש מגיחו עד שהוא
2 מתמזגין לדלות יין קרי ליה תוספ. השחלים - קרשיין, טרוף כבלי ושחוק, ויין או מים נתונים
3 בו. חלא - חומץ, מיניו בתי - החומץ מתגרה ונלחם בחבן של נחשים, ואין שחוקין בו
4 מנעו, כותה הנבל - קוח הוא כותמין, כדפרש"ש ב"אלו עוברין' (פסחים כ"ג, א) דיהבו
5 בייה עופשית וזו ונטיבו דהכלא, בשט"א בלעז.

6 **ניקורי** - כמין מקום נשיבת הנחש. טיף טיף
7 כלי - שנתת חבית שמקבל יין הנוטף. טיף
8 להדי טיף טיף - שמתמטף היין, והטיפים
9 ודרופתו או את זו ותבופתו, הנחש שומע
10 ובורח, פי תאנה - כשתולשין אותה נעשה
11 לה פה קצר במקום קצתה, שוקע - שוקע
12 שחוקן הוא וכבד ושוקע בעין המשקה
13 לקרעיתו של כלי. מפעפע - בניתים, וחיזיה
14 - ארס שלו, לא ישתה עשירי - שהארס
15 שוקע למטה, ורשתו רימות. אבטיי - מלפפץ,
16 מלרין בלעז, וגסס הוא, וכשתתחין אותה
17 לאכול קצת ועמדת מגולה אוכל נחש ממנה,
18 והיא רכה והארס שוקע בה, הלכך שמעינן מרב
19 ספרא טובא, ראשון לא ישתה - שמא נחש זק
20 טהה עם זרף הארס למעלה, אבטיי - שמא
21 נחש ביטניו יהיה מופעפע, שחו טהעה לא ישתה
22 עשירי - שמא בחור הדח, לא יפספס - שמא
23 יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קרשיו
24 אצבעותיו, וכיון שנכנס מעט ונוקב בבשר שוב
25 אין לו פראה, ולא ייבין - להשיבכ את האפר
26 ואבק שלא יעלה. סירטא - סדק, שהארס
27 מתעכב שם ואינו נופל מדרו, ונוקב הבשר, היטי
28 תנא קמא - דהא פמיס דו רוגלי יש עם פתחים
29 וסדקים כמון בין אצבע לאצבע, ובתוך חבקי פי
30 סדקים, והאזין והשפתים, ורמינ דהא -
31 פומיליא של פנים אשר אצל העין, ואין שם
32 סדק, ואחרים שרי, בשניא - דלא מוקי ליה
33 ארס, דשוראן אביל ליה לחיזיא כדאמרין
34 ב'רביעי פסחים' (פסחים ק"ב, א), יין נכד -
35 שנתפסק לעבדה ודה. טומאה חפורה - משא
36 ואחל כמות, איקוש תקדושת עובדה דהא למת.

1 **מכאן ואילך** - אין בו משום גילוי ואין בו משום
2 יין נסך, והנהרעו אמרי: אפילו לכתר הלחא וימי
3 חיישנן משום גילוי, מאי טעמא? וימינן מיכירי שתי.
4 תנו רבנן: יין תוסס אין בו משום גילוי, וכמה
5 תסיסות? שלשה ימים. השחלים אין בהם משום
6 גילוי, ובני גולה נהנו בהן איסור. ולא אמרן אלא
7 דלית בהו חלא, אכל את בהו גילוי - מיכירי בהו.
8 הוחת הנבלין אין בו משום גילוי, ובני גולה נהנו בו
9 איסור. אמר רב מנשי: אי אית ביה נקורי חיישנן,
10 אמר רב תימי בר אשי אמר שמואל: מי טיף טיף
11 אין בו משום גילוי. אמר רב אשי: והוא דעביד
12 טיף להדי טיף טיף. אמר רב תימי בר אשי אמר
13 שמואל: פי תאנה אין בו משום גילוי. כמאן? כי
14 תא תנא: דתניא, רבי אליעזר אמר: אוכל אדם
15 ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש, משום שצאמר:
16 "שומר פתאים ה'", אמר רב ספרא משום רבי יהושע
17 דרומא, שלשה מיני ארס תן: של בחור שואקע, של
18 ביגוני מפעפע, ושל זקן צף. למימרא, דכמה דקשיש
19 פחוש חליה? והתניא: שלשה פנין, וימינן וימינן
20 נבירה כחוספת בהן, אלו הן: דין, נהיה, וחוזין! -

21 **בת אסופי** הוא דקא מוכיף, ויהיה קליל. של
22 בחור שואקע, למאי הלכתא? דתניא: חבית שנתגלה,
23 אף על פי ששתו ממנה תשעה ולא מתו - לא
24 ישתה ממנה עשירי. מעשה היה ששתו ממנה תשעה
25 ולא מתו, ושתיה עשירי ומת; אמר רבי רמייה: והו
26 שואקע וכן אבטיי שנתגלתה, אף על פי שאכלו
27 ממנה תשעה בני אדם ולא מתו - לא יאכל ממנה עשירי. מעשה היה ואכלו ממנה
28 תשעה ולא מתו, ואכל עשירי ומת; אמר רבי: והו שואקע. תנו רבנן: מים שנתגלו -
29 תרי זה לא ישפכם פרושות הרבים, ולא ירביץ בהן את חבית, ולא יגבל בהן את הטיט,
30 ולא ישקה בהן את בהמתו ולא בהמת חבירו, ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו; אחרים
31 ואמרו: מקום שיש סירטא - אסור, אין סירטא - מותר. אחרים היינו תנא קמא! -
32 איכא ביניהו: גב דהד וגב היגל ורומני דאפי. אמר רבי: לא שיקה מוקן לא חביתו ולא
33 בהמת חבירו. והתניא: אבל משקהו לבהמת עצמא! - פי תניא תימא - דשבריא - אי הכי,
34 דחבריה נמי! - דחבריה כחיש - דידיה נמי כחיש! - הדר כריא. - דחבריה נמי הדר
35 כריא! - זימינן דבעי לזבונא ומפסיד ליה מיניה. אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משום רבי
36 יוחנן בן בתריא, שלשה ינות תן: יין נסך - אסור בהנאה ומטמא טומאה חפורה כפנייה, חתם

1 **מכאן ואילך** - נתקלקל הרבה, ואין בו משום גילוי. יין תוספ - יין חדש מגיחו עד שהוא
2 מתמזגין לדלות יין קרי ליה תוספ. השחלים - קרשיין, טרוף כבלי ושחוק, ויין או מים נתונים
3 בו. חלא - חומץ, מיניו בתי - החומץ מתגרה ונלחם בחבן של נחשים, ואין שחוקין בו
4 מנעו, כותה הנבל - קוח הוא כותמין, כדפרש"ש ב"אלו עוברין' (פסחים כ"ג, א) דיהבו
5 בייה עופשית וזו ונטיבו דהכלא, בשט"א בלעז.

6 **ניקורי** - כמין מקום נשיבת הנחש. טיף טיף
7 כלי - שנתת חבית שמקבל יין הנוטף. טיף
8 להדי טיף טיף - שמתמטף היין, והטיפים
9 ודרופתו או את זו ותבופתו, הנחש שומע
10 ובורח, פי תאנה - כשתולשין אותה נעשה
11 לה פה קצר במקום קצתה, שוקע - שוקע
12 שחוקן הוא וכבד ושוקע בעין המשקה
13 לקרעיתו של כלי. מפעפע - בניתים, וחיזיה
14 - ארס שלו, לא ישתה עשירי - שהארס
15 שוקע למטה, ורשתו רימות. אבטיי - מלפפץ,
16 מלרין בלעז, וגסס הוא, וכשתתחין אותה
17 לאכול קצת ועמדת מגולה אוכל נחש ממנה,
18 והיא רכה והארס שוקע בה, הלכך שמעינן מרב
19 ספרא טובא, ראשון לא ישתה - שמא נחש זק
20 טהה עם זרף הארס למעלה, אבטיי - שמא
21 נחש ביטניו יהיה מופעפע, שחו טהעה לא ישתה
22 עשירי - שמא בחור הדח, לא יפספס - שמא
23 יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קרשיו
24 אצבעותיו, וכיון שנכנס מעט ונוקב בבשר שוב
25 אין לו פראה, ולא ייבין - להשיבכ את האפר
26 ואבק שלא יעלה. סירטא - סדק, שהארס
27 מתעכב שם ואינו נופל מדרו, ונוקב הבשר, היטי
28 תנא קמא - דהא פמיס דו רוגלי יש עם פתחים
29 וסדקים כמון בין אצבע לאצבע, ובתוך חבקי פי
30 סדקים, והאזין והשפתים, ורמינ דהא -
31 פומיליא של פנים אשר אצל העין, ואין שם
32 סדק, ואחרים שרי, בשניא - דלא מוקי ליה
33 ארס, דשוראן אביל ליה לחיזיא כדאמרין
34 ב'רביעי פסחים' (פסחים ק"ב, א), יין נכד -
35 שנתפסק לעבדה ודה. טומאה חפורה - משא
36 ואחל כמות, איקוש תקדושת עובדה דהא למת.

1 **מכאן ואילך** - אין בו משום גילוי ואין בו משום
2 יין נסך, והנהרעו אמרי: אפילו לכתר הלחא וימי
3 חיישנן משום גילוי, מאי טעמא? וימינן מיכירי שתי.
4 תנו רבנן: יין תוסס אין בו משום גילוי, וכמה
5 תסיסות? שלשה ימים. השחלים אין בהם משום
6 גילוי, ובני גולה נהנו בהן איסור. ולא אמרן אלא
7 דלית בהו חלא, אכל את בהו גילוי - מיכירי בהו.
8 הוחת הנבלין אין בו משום גילוי, ובני גולה נהנו בו
9 איסור. אמר רב מנשי: אי אית ביה נקורי חיישנן,
10 אמר רב תימי בר אשי אמר שמואל: מי טיף טיף
11 אין בו משום גילוי. אמר רב אשי: והוא דעביד
12 טיף להדי טיף טיף. אמר רב תימי בר אשי אמר
13 שמואל: פי תאנה אין בו משום גילוי. כמאן? כי
14 תא תנא: דתניא, רבי אליעזר אמר: אוכל אדם
15 ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש, משום שצאמר:
16 "שומר פתאים ה'", אמר רב ספרא משום רבי יהושע
17 דרומא, שלשה מיני ארס תן: של בחור שואקע, של
18 ביגוני מפעפע, ושל זקן צף. למימרא, דכמה דקשיש
19 פחוש חליה? והתניא: שלשה פנין, וימינן וימינן
20 נבירה כחוספת בהן, אלו הן: דין, נהיה, וחוזין! -

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף א עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכה
 רש"י תוספות

1 **תם יינם אסור בהנאה** – משום גידת יין נסך. ומטמא מטמא משקין – מטמא מטמא
 2 אובליו ומסקל וכו' כחמה ביה. מושקט שרץ, שאינו מטמא אדם וכלים אלא אובלץ
 3 ומשקין, ושיערו ללבל טומאה ברביעת הלוג ככל טומאת משקין. והתנן המפקדי
 4 פירותיו **אצל הגוי** הרי הן כפירותיו – למעשרות ולשבעית. חדשיה לחלופי, והבא נמי
 5 דלמא חלפיה, והאי חמיר דגוי הוא שיעור לו

1 **קתם יינם** – אסור בהנאה ומטמא טומאת משקין
 2 **ברביעית, המפקדי יינו אצל גוי** – אסור בשתייה
 3 **ובגורף בהנאה. והתנן: המפקדי פירותיו אצל גוי**
 4 **הרי הן כפירותיו של גוי לשבעית ולמעשר:**
 5 **בגנן שיעור לו קרן זוית.** – אי הכי, בשתייה
 6 **נמי לישתת? דהא רבי יוחנן אקלם לפרז, אמר:**
 7 **כלום יש משנת בר קפרא? תנא ליה רבי תנחום**
 8 **דמן פרוז: המפקדי יינו אצל גוי** – מותר בשתייה;
 9 **קרי עליה: "מקום שפול העץ שני הרו"; שם**
 10 **יהו לסקא דעמך? אלא שם היו פירותיו! אמר**
 11 **רבי זריא, לא קשיא: הא רבי אליעזר, הא רבנן,**
 12 **דתינאי אחד תלוקת ואחד תשוכר בית בתיצרו**
 13 **של גוי, ומלאוהו יין, ומפתח או חותם ביד ישראל**
 14 **רבי אליעזר מתיר, והכמים אוסרין. אמר רבי**
 15 **תייא בריה דרבי היא בר נתנני אמר רב הסדא**
 16 **אמר רב, ואמרו לה: אמר רב הסדא אמר זעירי,**
 17 **ואמרו לה: אמר רב הסדא, אמר לי אבא בר**
 18 **קמא, הכי אמר זעירי: הלכה כרבי אליעזר. אמר**
 19 **רבי אליעזר: הכל משתמר בחותם אחד, חוץ מן**
 20 **היין שאין משתמר בחותם אחד; ורבי יוחנן אמר:**
 21 **אפילו יין משתמר בחותם אחד. ולא פליגי: רבי**
 22 **אליעזר, רבי אבהו, רבי רבנן, איפא דאמרי, אמר רבי**
 23 **אליעזר: הכל משתמר בחותם בתוך חותם, חוץ**
 24 **מן היין שאין משתמר בחותם בתוך חותם; ורבי**
 25 **יוחנן אמר: אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם.**
 26 **ותרוייהו ברבנן, מר סבר: כי פליגי רבנן עליה**
 27 **דרבי אליעזר – בחותם אחד, אבל בחותם בתוך חותם שרו; ומר סבר: אפילו**
 28 **חותם בתוך חותם אסרי. היכי דמי חותם בתוך חותם? אמר רבא: אנגא דפיקא**
 29 **דחביתא שריקא ותימא – הוי חותם בתוך חותם, ואי לא – לא; דיקולא ומיתק**
 30 **– הוי חותם בתוך חותם, לא מיתק – לא הוי חותם בתוך חותם; נוד בדיסקאי,**
 31 **חתימת פיו למטה – הוי חותם בתוך חותם, פיו למעלה – לא הוי חותם בתוך**
 32 **חותם, הכי כיוף פומיה לגוי וציון וחתים – הוי חותם בתוך חותם. תגו רבנן,**
 33 **גראשונה הוי אפוסים: וישל עין פנשי אסור מפני בירת בריקא, וישל בריקא**
 34 **אסור מפני כפר פראשי, וישל גזרוד אסור מפני כפר שלם; חורו לומר: כיתוב**
 35 **פתוחות אסורות, סתומות מותרות. מעיקרא מאי סבור, ולבסוף מאי סבור? מעיקרא**
 36 **סבור: אין כותי מקפיד על מנע גוי, לא שגא פתוחות ולא שגא סתומות, ולבסוף**
 37 **סבור: כי לא קפדי – אפתוחות, אסתומות מקפיד קפדי. וסתומות מותרות? ורמניה:**
 השלוח

1 **המפקדי** יינו אצל גוי אסור בשתייה ומותר בהנאה – ובמסנן משמע שפיקדו בתוכם
 2 אחר. ותמנה מאי קסבר רבי יהודה בן בתרא: אי לא חיש לוחף כרבי אליעזר
 3 – אפילו בשתייה לשתיה, ואי חיש לוחף כרבנן – אפילו בהנאה ליחסר שמא נגע בו הגוי
 4 ונסכו ויש לומר: דרבי יהודה בן בתרא לטעמיה, דאמר לקמן פריק רבי ישמעאל (נט, ב),
 5 דין של ישראל נגענו בו גוי מותר בהנאה, חדא
 6 אין משכבין יין אלא כפני עבודה זרה, ועד
 7 שאנוניו לו לאל כל הימנן שטאסרו יוני לאונסו.
 8 ואף על גב דחדישי לוחף דנגע ביה ושתה מיניה,
 9 ולא הדיח כל כך לחוש לאחלופי בשלום שישתם גם
 10 בהנאה, כיון שכל עיקר יינם אסור אלא
 11 מדרבנן.
 12 **דאמר** רב הלכה כרבי אליעזר שמתיר יין
 13 בתוכם אחד – ולקמן פריק בתרא (נט,
 14 ב) נמי אמרנן: האידיא קיימא לן כרבי אליעזר
 15 דאיש לויא לויפא. ויש לוקשת דרב אריה, ורא
 16 דאמר רב לקמן (ט, ט), א"ל שקול משרי לקמן בסמוך,
 17 סימן: חלב, כשר, יין, תבלת, ועד קשה. דרב אישי
 18 אמר ליעל (בט, ב) גבי חומץ ויין ממשל אין צריך
 19 חותם בתוך חותם, משמע דאז אין גזר צריך חותם
 20 בתוך חותם. וכן רבא שקיל משרי לקמן בסמוך
 21 היכי דמי חותם בתוך חותם, משמע דסבירא ליה
 22 דלא סגי בתוכם אחד, וכולה סוגיא משמעא
 23 ומייא בתוכם בתוך חותמו וזהו מתוך רבינו טעם
 24 הדידא דרב לקמן מיידי ישראל חשוד, ורע
 25 מנוי מנפי שחאוי מנוח שאימתיהו ולא מיהתה כל
 26 כן. וכן הדיא דרב אישי דלעיל (בט, ב) נפק מינא
 27 לקמן ישראל חשוד. וכן רבא מפרש חותם בתוך
 28 חותם אליבא דרבנן, ואפילו אליבא דהלכתא
 29 איבא נפקותא. נון ישראל חשוד. והדיא דרבה
 30 רב רב הונא חוץ לה לבשרא אטלאתא קרנא –
 31 בשמשלתה ביד גוי, ולכדי סגי בתוכם אחד.
 32 וקשה קת פירוש רבינו תם, דבנאה היא
 33 להמניע כל אלו ההלכות ישראל חשוד, ואכן
 34 בנימי קיימין, ורב אישי לעיל חותם בתוך ביד
 35 אין צריך חותם בתוך חותם. ומשמע דאז אין כד
 36 גוי צריך. ועד, דברימשלמי משמע דהדיא בנוי
 37 איירי, ועד הלכות גידולת פירשהו בניו
 38 לכך נראה לפרש דהובא בניו איירי, ויש
 39 לחלק בן שולח לחבירו ואינו חזר וראה חותמו
 40 לחבירו, דאז צריך חותם בתוך חותם, אבל מירת
 41 שכתבו האחד לא כירי חותמו, וראי הובא
 42 שגמיהו חזר הגוי ועמדי לראות חותמו לחביר –
 43 חזיר דבריו המפקדי יינו אצל גוי, ובסמנא
 44 אדם ועדו לחוש שם לחביר חותמו וסמנו, אבל
 45 רב אישי דלעיל חזיר דבריו חומץ שלטו ביד גוי,
 46 משמע ששולחו ביד גוי, ורבא נמי אשכחן לקמן
 47 דקאמר: נוד בדיסקא ופוי לטעיה, וזהו גופיה
 48 אמר פריק בתרא עבודה זרה, ואי ביד זרה
 49 משוד ולפי להרפניא סוף לה אפמידיה וחתים
 50 לזו אבירציהו, ומלחה דרב לקמן (נט, א) מיידי
 51 בשולח ביד גוי פירוש רשיי ההלכות גידולת.
 52 **ולא פליגי** רב רבי אליעזר הוא רבנן – פירוש:
 53 לא פליגי רבא ודא חדא, אלא מר סבר רבי אליעזר ומר סבר רבנן. אי נמי, לא פליגי – וכולהו רבי אליעזר רספק רב בוחיה, אלא מר מפרש מילתיה דרבי אליעזר ומר מפרש
 54 מילתיהו דרבנן, ואיבא חדא: רבי אליעזר, הכי ארי כרבי אליעזר? האי רבי אליעזר גופיה קאמר פריק גאון ורדה (ז, א) דאין הלכה כרבי אליעזר כולוהו סידרא אלא רבנן ורבי לומר:
 55 דשאני הכא. דקאי רבי גאוןי בוחיה לקמן פריק רבי ישמעאל (סא, א) בברייתא. דאמר: הלוקח בית וכו', והכא יונגא משני תלמודא דהתם פריק גאון ורדה (שם עמוד א.) **ותרוייהו**
 56 כרבנן – ואם תאמר: אימור דרבי יוחנן סבר כרבי אליעזר, ומפתח חותם דקניי בברייתא רעה לומר תרייהו, והשאתה הוי חותם בתוך חותמו ויש לומר: דתלמודא משמע ליה דתפתח חותם
 57 דקניי בברייתא – לא משום דבעין תרייהו, מולא אמר שתי מפתחות או שתי חתומות. אלא מפתח או חותם קאמר, וגם שן גריסי' מפתח או חותם.
 58 **סתומות** מותרות – ואף על פי שאין לך סתומות שלא דין פתוחות מתחלה, מכל מקום כיון שעתה נסתמן לתקיים למכור לישראל – מננוק קא נטר להו שפיר, ואינו חפץ שחשודו
 59 ישראל כלל.

השולח הבית של יין בדי בותי וצירי ומוריס די גור - מדרקד רבינו תם, דמשמע
 מפרעגנוהו בתירי בבית ענינה מניה דוקא קתני יין בדי בותי, אבל בגי די לא סגי
 בחותם אחו, ואתאי כרבנן, ואם כן ציר ומוריס טגי בחותם אחו אף לרבנן, והימיה: אם כן
 תקשי לאיבא דאמרי דלעיל דאמר רבי אלעזר: הכל משתמר בחותם בתוך חותמו, דמשמע:
 כל מילי בעין חותם בתוך חותמו ויהי לומר:

השולח הבית של יין בדי בותי, ושל ציר ושל מוריס
 בדי גזי, אם מבידי חותמו וחתמו - מותר, אם לאו
 אסור! אמר רבי יודא, לא קשיא: באן בעיר,
 כאן בדרך. מתקוף לה רבי ורמיה: מידי הנהך דעיר
 לא בדרך אתו? אלא אמר רבי ורמיה: בין הגזיות
 שנינו, בין דכולי' עלמא אפקי, מירתא, אמר: השתא
 אי חילי' מפקסדי ליה. אתמר: מפני מה אפקו שער
 של גזים? רמי בר חמא אמר רבי יצחק: שער
 חתונה, רב נתמן אמר: משום גילוי. אגילוי דמאי?
 אילומא גילוי דגיורתא - אגן נמו מגלגלי' ואלא
 דהביבא - אגן נמו מגלגלי' - לא צריכא, פאתריא
 דמצולע מיא. - אלא מעתה, ושן תשרי, דאמר רבי:
 ישן - מותר, און מנחה לישן, החמיץ - מותר, און
 מנחה להחמיץ! - גזירה ישן אטו חרש. רב פפא
 מפקיין ליה לאבבא דגיורתא ושתי, רב אחאי מייחו
 ליה לביתיה ושתי, ותרווייהו משום חתונה, רב אחאי
 עבד רהקתה ויתקתא. רב שמואל בר ביסנא אקלע
 למרובאן, איתיה ליה תמרא ולא אשתיה, איתיה ליה
 שיכרא ולא אשתיה. בשלמא מירא משום שיכרא,
 שיכרא משום מאי? משום שיכרא שיכרא. אמר
 רבי: האי שיכרא דארמאה שרי, והיאי ברי לא נישתי
 מניה. מה נפשד? אי שרי - לכולי' עלמא שרי, אי
 אסור - לכולי' עלמא אסור! - אלא רב סבר: משום
 גילויא, ואזיל מרזא דכשתוא קלי' ליה ויתריה;
 ודלקין מלקין ליה מפי, והיאי ברי הואיל ולקין - לא
 נישתי מניה. אמר שמואל: כל השרצים יש להן
 ארס, של נחש ממות, של שרצים אינו ממות. אמר ליה שמואל להיאי בר רב: בר אריאי,
 תא ויאמיא לך מילתא מעלייתא דתהו אמר רב אבוק, הכי אמר אבוק: היג ארמאי וקאמי
 דהו שתי גילויא ולא מתו, אידי דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו. אמר רב יוסף:
 הא

הבית של יין בדי בותי - וכל שכן בגי, צריך הכרת חותם. והאף על פי דכתיב אינו
 מנסך, מיהו לא קפיד אמנוגי. ושל ציר ומוריס בדי ציר - צריך הכרת חותם. עיר, אף
 על גב דלאו אורחא למירמי ביה חמרא. דמידי דיקי קירם משל ציר, מיהו הישנין ללמא
 מוליקי ליה בעיר של דיגים עמאיים. ומוריס, הישנין אידי דעמלי מוריס קירם ממדי, יין
 ללמא שקלי מוריס דעמלי חמרא ומערב בית,
 אבל בותי לא חשיד לאחלופי. ציר - מזיעה
 והיות של דיגים כשכובשין אותו כמבשמי,
 כדארמינן מומעד קטן (א, יא) א, וענישה חזק
 בחומין ומטבול בו. מוריס - מערבין בו קרב
 דיגים, כדארמינן לקמן בפרקין (עבודה זרה לה,
 ח) ודפיש שומריה. כפי חותמו וסמני - שלא
 יקום סתמינותו. ציר בותי, דסבר השתא
 נגע וזי בניי ולא זבני מיני. לא בריך אתו -
 ולחוש שמא נגע בן בבואם בדרך בין העירות
 שנו - דך דקתני סתמות מותרות. דכולי' עלמא
 אפכי - מצויין בדרכים. בארמא דמצולע - שלא
 ירגיל לעשות משתאות אצל גזי ויתן עינו
 בבתו. גיורתא - בעוד שהשכר בגינות שהיא
 נעשת. אגן נמו מגלין - דקיימא לך שיכרא
 לא שתי חזיא מניה. בארמא דמצולע - מיא -
 במקום שרגילין להשתות הימם בבלי עד שיהו
 עצולים, ימים יש בתן משום גילוי. יש מותר -
 כל רבד גזילי שהשתו גזילי. יש שתישין -
 מותר, דאין מנחה ארס של נחש לישן אם היה
 בתוכו. החמיץ מותר - יין מגזו חרש שנתגלה
 עד שלא החמיץ, החמיץ - מותר, בדיע כל
 שתה בו נחש. דאילו שתה בו נחש לא היה
 נחמדו לחמיץ. למרנאן - שיראל חשודין היה
 ולא יודי מפקדין על יינם של גזים. משום
 שיכרא - חשד יין נכך. שיכרא דשיכרא - מרה
 שיכרא אטו חמרא. משום גילויא - ומיהו לכולי
 לעלמא שרי, שאנין חילוקי, והאי ויתרא לא מלק
 להו. משום דאול מרזא דכשתוא - טעם
 מרירות של כשתו. קלי' ליה ויתריה ואין בו כח
 להלקות אדם בריא. ודלקין מלקין ליה - אדם
 שהוא חולה קודם לכן ושתייהו, מוקין ומטבד
 חילי. מלקי - מוקי. וקאמי - נפוחים.
 הוריא

הבית של יין בדי בותי וצירי ומוריס די גור - מדרקד רבינו תם, דמשמע
 מפרעגנוהו בתירי בבית ענינה מניה דוקא קתני יין בדי בותי, אבל בגי די לא סגי
 בחותם אחו, ואתאי כרבנן, ואם כן ציר ומוריס טגי בחותם אחו אף לרבנן, והימיה: אם כן
 תקשי לאיבא דאמרי דלעיל דאמר רבי אלעזר: הכל משתמר בחותם בתוך חותמו, דמשמע:
 כל מילי בעין חותם בתוך חותמו ויהי לומר:

השולח הבית של יין בדי בותי, ושל ציר ושל מוריס
 בדי גזי, אם מבידי חותמו וחתמו - מותר, אם לאו
 אסור! אמר רבי יודא, לא קשיא: באן בעיר,
 כאן בדרך. מתקוף לה רבי ורמיה: מידי הנהך דעיר
 לא בדרך אתו? אלא אמר רבי ורמיה: בין הגזיות
 שנינו, בין דכולי' עלמא אפקי, מירתא, אמר: השתא
 אי חילי' מפקסדי ליה. אתמר: מפני מה אפקו שער
 של גזים? רמי בר חמא אמר רבי יצחק: שער
 חתונה, רב נתמן אמר: משום גילוי. אגילוי דמאי?
 אילומא גילוי דגיורתא - אגן נמו מגלגלי' ואלא
 דהביבא - אגן נמו מגלגלי' - לא צריכא, פאתריא
 דמצולע מיא. - אלא מעתה, ושן תשרי, דאמר רבי:
 ישן - מותר, און מנחה לישן, החמיץ - מותר, און
 מנחה להחמיץ! - גזירה ישן אטו חרש. רב פפא
 מפקיין ליה לאבבא דגיורתא ושתי, רב אחאי מייחו
 ליה לביתיה ושתי, ותרווייהו משום חתונה, רב אחאי
 עבד רהקתה ויתקתא. רב שמואל בר ביסנא אקלע
 למרובאן, איתיה ליה תמרא ולא אשתיה, איתיה ליה
 שיכרא ולא אשתיה. בשלמא מירא משום שיכרא,
 שיכרא משום מאי? משום שיכרא שיכרא. אמר
 רבי: האי שיכרא דארמאה שרי, והיאי ברי לא נישתי
 מניה. מה נפשד? אי שרי - לכולי' עלמא שרי, אי
 אסור - לכולי' עלמא אסור! - אלא רב סבר: משום
 גילויא, ואזיל מרזא דכשתוא קלי' ליה ויתריה;
 ודלקין מלקין ליה מפי, והיאי ברי הואיל ולקין - לא
 נישתי מניה. אמר שמואל: כל השרצים יש להן
 ארס, של נחש ממות, של שרצים אינו ממות. אמר ליה שמואל להיאי בר רב: בר אריאי,
 תא ויאמיא לך מילתא מעלייתא דתהו אמר רב אבוק, הכי אמר אבוק: היג ארמאי וקאמי
 דהו שתי גילויא ולא מתו, אידי דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו. אמר רב יוסף:
 הא

השולח הבית של יין בדי בותי וצירי ומוריס די גור - מדרקד רבינו תם, דמשמע
 מפרעגנוהו בתירי בבית ענינה מניה דוקא קתני יין בדי בותי, אבל בגי די לא סגי
 בחותם אחו, ואתאי כרבנן, ואם כן ציר ומוריס טגי בחותם אחו אף לרבנן, והימיה: אם כן
 תקשי לאיבא דאמרי דלעיל דאמר רבי אלעזר: הכל משתמר בחותם בתוך חותמו, דמשמע:
 כל מילי בעין חותם בתוך חותמו ויהי לומר:

השולח הבית של יין בדי בותי, ושל ציר ושל מוריס
 בדי גזי, אם מבידי חותמו וחתמו - מותר, אם לאו
 אסור! אמר רבי יודא, לא קשיא: באן בעיר,
 כאן בדרך. מתקוף לה רבי ורמיה: מידי הנהך דעיר
 לא בדרך אתו? אלא אמר רבי ורמיה: בין הגזיות
 שנינו, בין דכולי' עלמא אפקי, מירתא, אמר: השתא
 אי חילי' מפקסדי ליה. אתמר: מפני מה אפקו שער
 של גזים? רמי בר חמא אמר רבי יצחק: שער
 חתונה, רב נתמן אמר: משום גילוי. אגילוי דמאי?
 אילומא גילוי דגיורתא - אגן נמו מגלגלי' ואלא
 דהביבא - אגן נמו מגלגלי' - לא צריכא, פאתריא
 דמצולע מיא. - אלא מעתה, ושן תשרי, דאמר רבי:
 ישן - מותר, און מנחה לישן, החמיץ - מותר, און
 מנחה להחמיץ! - גזירה ישן אטו חרש. רב פפא
 מפקיין ליה לאבבא דגיורתא ושתי, רב אחאי מייחו
 ליה לביתיה ושתי, ותרווייהו משום חתונה, רב אחאי
 עבד רהקתה ויתקתא. רב שמואל בר ביסנא אקלע
 למרובאן, איתיה ליה תמרא ולא אשתיה, איתיה ליה
 שיכרא ולא אשתיה. בשלמא מירא משום שיכרא,
 שיכרא משום מאי? משום שיכרא שיכרא. אמר
 רבי: האי שיכרא דארמאה שרי, והיאי ברי לא נישתי
 מניה. מה נפשד? אי שרי - לכולי' עלמא שרי, אי
 אסור - לכולי' עלמא אסור! - אלא רב סבר: משום
 גילויא, ואזיל מרזא דכשתוא קלי' ליה ויתריה;
 ודלקין מלקין ליה מפי, והיאי ברי הואיל ולקין - לא
 נישתי מניה. אמר שמואל: כל השרצים יש להן
 ארס, של נחש ממות, של שרצים אינו ממות. אמר ליה שמואל להיאי בר רב: בר אריאי,
 תא ויאמיא לך מילתא מעלייתא דתהו אמר רב אבוק, הכי אמר אבוק: היג ארמאי וקאמי
 דהו שתי גילויא ולא מתו, אידי דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו. אמר רב יוסף:
 הא

מכות, בוגרת יש לה מכות ואין לה קנס. ואין לה בשות ופגם! רבנין דקסרין אמרין: תפתר, שפתתה או שפחלה לו. וסבר נתן בר הושעיה: במקום מכות ותשלומין – משלם ואינו לוקה. וילקה וישלם! "כדי רשעתו" – משום רשעה אחת אתה מחיבו, ואי אתה מחיבו משום שתי רשעיות. וילקה ולא ישלם! בעדים זוממין, כמה דתימר תמן בעדים זוממין – משלמין ואין לוקין, וכא משלם ואינו לוקה. אמר רבי יונה: טעמא דרבי נתן בר הושעיה: "כדי רשעתו" – את שמכותיו ויצאותו כדי רשעתו, וצא זה שאומר לו: 'עמד ושלם!' מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: 'האכל תרומה מזיד – משלם את הפרן ואינו משלם את החמש'. על דעתה דנתן בר הושעיה דאמר משלם – ניהא; על דעתיה דרבי יוחנן דאמר: אם התרו בו – לוקה, ואם לא התרו בו – משלם. פתר לה מזיד בלא התראה. על דעתה דרבי שמעון בן לקיש לא שניא, היא שונג, היא מזיד; היא התרו בו, היא לא התרו בו, פתר לה ברבי מאיר דאמר: 'לוקה ומשלם'. אמר רבי חנינה קמי רבי מנא: ואפלו

[דף י"ז ע"א]

וסבר רבי שמעון בן לקיש, כל מתניתא דרבי מאיר, קריה דרבי מאיר. והכתיב (ויקרא כב, יד): 'ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויספח חמשתו עליו!' אלא מסבר סבר רבי שמעון בן לקיש: חמש קרבן. ואפלו תימר: חמש קרבן, קרן קרבן? אמר רבי יודן בר שלום: מתניתא אמרה: שהקרן קנס. דתנינן תמן: 'אינו משלם תרומה, אלא חלין מתקנין, והן נעשין תרומה'. אלו מפה שאכל היה משלם – ניהא. ועוד, מהדא דתני: 'אכל תרומה טמאה – משלם חלין מהורין, ואם שלם חלין טמאין – יצא'. ולא דמי עצים הוא חיב לו? הדא אמרה: שהקרן קנס. כמה דאת אמר: קרן קנס, ודכותה: חמש קנס. אלא רבי שמעון בן לקיש בדעתה, כמה דו אמר תמן: הכל היה בכלל (שמות כ, ג): "לא תענה ברעך עד שקר"; וצא (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זר לא יאכל קדש"; וצא (שם יד): "ואיש כי יאכל קדש בשגגה; וישלם מוון. והתני: 'מודין חכמים לרבי מאיר, בגונב תרומת חברו ואכלה, שהוא לוקה ומשלם; שכן האוכל תרומה לוקה. והתני: 'מודין חכמים לרבי מאיר, בגונב חלב חברו ואכלו, שלוקה ומשלם. שכן האוכל חלב לוקה. והתני: 'החוסם את הפרה – משלם ששת קבין לפרה, וארבעת קבין לחמור'. שכן החוסם פרתו לוקה. אמר רבי יוסה: שכן מחיבי מיתות, גנב תרומת הקדש ואכלה, שהוא לוקה ומשלם, מכל מקום הפסידו

[דף י"ז ע"ב]

ממון. אמר רבי מנא קמי רבי יוסה: מעתה הבא על אחותו קטנה - ילקח וישלם, שכן הבא על אחותו בוגרת - לוקח. חזר וזמר: גבי אחותו חל עליו תשלומין ומיתה באחת, גרם הבא: מפיון שחסם - נתתיב מבות, ומכאן ואילך - בתשלומין. התיב רבי זעירא קמי רבי מנא: חרי המצית גדישו של חברו בשבת: על שבלת הראשון - תיב מיתה, מכן ואילך - בתשלומין. ולית אמר בן. אלא על כל שבלת ושבלת - יש בה התרית מיתה. וכא: על כל חסימה וחסימה - יש בה התרית מבות. רבי יוסה בירבי בון אמר: תרין אמורין: חד אמר: בהוסם בתרומה ובקדשים, וחורנה אמר: בהוסם על ידי שליח. שליח לוקח, והוא פטור. "דם יחשב לאיש ההוא" (ויקרא יז, ד) - ולא לשולחיו. שוגג בתרומה, ומזיד בהמין, שוגג בתרומה, ומזיד בנזיר, שוגג בתרומה, ומזיד ביוסיחכפורים; אין תפתרנה בשני דברים - ניהא, ואין תפתר בדבר אחד - מחלקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, תמן תנינו: אין בין שבת ליוסיחכפורים, אלא שזה ודונו בידי אדם, וזה ודונו בהקרת. הא בתשלומין שניהן שווין. מתניתא דרבי נחוניא בן הקנה, דרבי נחוניא בן הקנה אומר:

[דף י"ח ע"א]

יוסיחכפורים בשבת לתשלומין, רבי שמעון בן מנסיא אומר: מחיבי פרתות כמחיבי מיתות בית דין. מה ביניהון? רב אחא בשם רבי אבינה: נערה נדה ביניהון. רבי מנא אומר: אף אחות אשתו ביניהון. על דעתה דרבי נחוניא בן הקנה: מה שבת, אין לה התר אחר אפורה - אף יוסיחכפורים אין לו התר אחר אפורה. ואלו, הואיל ויש להן התר אחר אפורה - משלם. על דעתה דרבי שמעון בן מנסיא: מה שבת יש בה פרת - אף יוסיחכפורים יש בו פרת. ואלו, הואיל ויש בהן פרת - אינו משלם. רבי יודה בר פוי בעא: מבות וברת, מה אמרין בה אלון תניי? אמר רבי יוסה: צריכה לרבניו. רבי יונה בעא: למה לא שמע לה מן הדא דתני רבי שמעון בן יוחי? דתני רבי שמעון בן יוחי: דרבי טרפון אומר: נאמר פרת בשבת, ונאמר פרת ביוסיחכפורים; מה פרת שנאמר בשבת, אין מבות אצל פרת - אף פרת שנאמר ביוסיחכפורים, אין מבות אצל פרת! אמר רבי מנא קמי רבי יוסה: מה צריכה לה? כרבי שמעון בן לקיש. ברם, כרבי יוחנן, מה מבות אצל מיתה יש לו - כל שכן מבות אצל פרת! דאפתלגון: השוחט אתו ואת בנו לשם עבודה זרה - רבי יוחנן אמר: התרו בו משם (ויקרא כב, כח): "אתו ואת בנו" - לוקח. משם עבודה זרה, הויה נסקל. רבי שמעון בן לקיש אמר: אפלו התרו משם "אתו ואת בנו" - אינו לוקח, מאחר שאילו התרו בו משם עבודה זרה הויה נסקל. אמר לה: אפלו כרבי יוחנן צריכה לו, תמן שני דברים, וכא דבר אחד. על דעתה דרבי שמעון בן לקיש, מה אבא בין אלון תנאי

לאלין רבנין? לאווי, לא פרתות. רבי יודן אמר: הכא על הממזרת ביניהון. רבי חנניה אמר: המציית גדיש חברו ביוס-טוב ביניהון. על דעתיה דאלין תנאי: הואיל ואין בהן פרת – משלם. על דעתיהון דרבנין: דאלו הואיל ויש בהן מכות, אינו משלם. מעתה: 'אלו נערות שיש להן קנס', דלא פרבנין? אמר רבי מתניה:

[דף י"ח ע"ב]

תפתר, דברי חכל: כממזר שפא על הממזרת. ואשת אחיו לאו וכמתו היא? אמר רבי מתניה: תפתר, שהיו לאחיו בנים וארם אשה ומת, וכא אחיו ואנסה.

הלכה ב: מתניתין: ואלו שאין להן קנס: הכא על הגזירת, ועל השכוייה, ועל השפחה, שנפדו, או שנתגירו, או שנשתחררו, ותרות על שלש שנים ויום אחד. רבי יהודה אומר: שכוייה שנפדית הרי היא בקדשתה, אף עלפי שהיא גדולה.

גמרא: ואלו שאין להן קנס? וכו' – אמר רבי יוחנן: לא רבה אותה רבי יהודה אלא לקנס. תני רבי חיה: אף לכתבת מאתים. רבי שמעון בן לקיש אמר: אף להאכילה תרומה. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש – רבי יודה ורבי דוסא שניהון אומרים דבר אחד. דתנינן תמן: 'השכוייה אוכלת בתרומה; דברי רבי דוסא'. אתא רבי חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש: הלכה כרבי דוסא.

הלכה ג: מתניתין: הכא על בתו, ועל בת בתו, ועל בת בנו, ועל בת אשתו, ועל בת בתה, ועל בת בנה – אין להן קנס, מפני שהוא מתחוב בנפשו, שמיתתו בידי בית-דין, שכל המתחוב בנפשו – אינו משלם מומן, שנאמר (שמות כא, כב): "ולא יהיה אסון ענוש וענש".

גמרא: 'הכא על בתו וכו' – אלו אחר בא עליה, קנסה לאו לאביה הוא? תפתר, שפא עליה עד שלא מת אביה, ומת אביה. כרבי יוסה הגלילי: ברם, כרבי עקיבה יש לה קנס, וקנסה של עצמה. רבי ירמיה בשם רבי לעזר: מפשמע שנאמר: "ולא יהיה אסון" – איני יודע אם יהיה אסון, (שמות כא, כג): "ונתתה נפש תחת נפש" ומה תלמוד לומר: "אם יהיה אסון"? לרבנות את המזיד בלא התריה. אמר רבי יוסה: ולא מתניתא היא: 'שכל המתחוב בנפשו – אינו משלם מומן'. דלא אתיא, אלא בשונג. אמר:

[דף י"ט ע"א]

הזקיקה עוד תני מתניתא (ויקרא כד) ומכה בהמה ושלמנה ומכה אדם יומת, מה מכה בהמה לא חלקתה בו בין בשוגג בין במזיד לחיב ממוז אף מכה אדם לא תחלק בו בין שוגג למזיד לפטר ממוז:

הלכה ד מתני' נערה שנתארסה או שנתגרשה רבי יוסי הגלילי אומר אין לה קנס רבי עקיבה אומר יש לה קנס וקנסה של עצמה:

גמ' מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי (דברים כב) אשר לא אורשה הא אורשה אין לה קנס, ורבי עקיבה אשר לא אורשה, עד שלא נתארסה נותן לאביה, נתארסה נותן לעצמה, על דעתיה דרבי עקיבה, נערה נותן לאביה בוגרת נותן לעצמה, בתולה נותן לאביה מוכת עין נותן לעצמה שנייא היא דכתיב נערה נערה ולא בוגרת בתולה בתולה ולא מוכת עין לית כתיב אשר לא ארסה אשר לא ארסה מלמד הימנה לגורה שנה מה תפון המשין אף הכא המשין ולית ליה לרבי יוסי המשין אית ליה כסף כסף מה כסף שזאמר להלן המשין אף כאן המשין בא עליה עד שלא נתארסה ונתארסה ונתגרשה) לית מילתא דרבי אחי אמרה שהיא נותן והתני (שם) תחת אשר ענה לרבות את היתומה לקנס דברי רבי יוסי הגלילי אמר רבי אחי תיפתר בשבא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה כבר נראה לתן לאביה הוא בא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה והוא בא עליה עד שלא נתארסה ונתארסה רבי זעירא אמר רב הסדא בעא עליה עד שלא נשאת ונשאת ממה דתימר תפון תחת בעלה היא הוא נותן לאביה וכא תחת בעלה היא הוא נותן לאביה:

[דף י"ט ע"ב]

הלכה ה מתני' המפתה נותן שלשה דברים והאונם ארבעה המפתה נותן בשלש ופגם וקנס מוסיף עליו האונם שהוא נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער האונם נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונם שותה בעצמו והמפתה אם רצה להוציא יוציא:

גמ' ודלא ברבי שמעון דרבי שמעון פטר את האונם מן הצער למה זה דומה להותה ובלת חבירו ועתיד להתכה למה זה דומה לקוצין נמיעות חבירו ועתיד להתכן אמרו לו אינו דומה נבעלת באונם לנבעלת ברצון לא דומה נבעלת באשפה לנבעלת בהופה מה מקום רבי שמעון תחת אשר ענה אמרו בשם רב הסדא תיפתר בשבא עליה על הקוצים: והמפתה לכשיוציא. אמר רב הסדא בשלא רצה לקים אכל אם רצה לקים אינו נותן פלוס תני רבי ישמעאל (שמות כב) כסף ישקל במהר

הבתולות מגיד שהיא עושה אותן עליו מחר ואין מחר אלא בתובה כמה דאת אמר (בראשית לא) הרבו עלי מאד מחר ומתן ר' אלעזר שאל בנות אנוסה מהו שיהא להן בתנאי בתובה?

[דף כ' ע"א]

פשיטא לי באנוסה דלית לה בנין דכרין במפתה דלית לה בנין נוקבן אין תימר תריהון צריכה לה נשאל בנות אנוסה ובנות מפתה מהו שיש להן בתנאי בתובה הן דצריכה לי כרבנין הן דפשיטא ליה כרבי יוסי בי רבי יהודה דתני רבי יוסי בי רבי יהודה אומר האונס נותן בתובה מנה:

הלכה ו מתני' פיצד הוא שותה בעציצו אפלו היא חגרת אפלו היא סומא אפילו היא מוכת שחין נמצא בה דבר ומה או שאינה ראויה לבוא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר (דברים כב) ולו תהיה לאשה אשה שהיא ראויה לו:

גמ' רבי ירמיה רבי חיה בשם רבי שמעון בן לקיש לא יאמר ולו תהיה לאשה זה המוציא שם רע שאינו צריך כפר היא תחת ידו ומה תלמוד לומר ולו תהיה לאשה תלמוד הימינה לגזרה שנה מתדרש ולו תהיה לאשה ולו תהיה מה לו תהיה שנאמר להלן אשה שראויה לו אף לו תהיה שנאמר כאן אשה הראויה לו אי מה להלן אשה הראויה לו ומשלם קנס אף לו תהיה לאשה שנאמר כאן אשה הראויה לו ומשלם קנס רבי ועירא עילא בשם רבי ישמעאל בשם רבי אלעזר לא יאמר ולו תהיה במוציא שם רע שאינו צריך כפר היא תחת ידו מה תלמוד לומר ולו תהיה לאשה מלמד הימינה לגזרה שנה מתדרשה ולו תהיה ולו תהיה מה לו תהיה שנאמר להלן

[דף כ' ע"ב]

גירש אומר לו שיחזיר אף לו תהיה האומר כאן גירש אומר לו שיחזיר תני ר' חיה אחד האונס ואחד המוציא שם רע שגורשו בופין אותן להחזיר אם היו כהנים סופגין את הארבעים כהדא דתני (דברים כב) בעולת בעל להביא את המקבילת בעלה בבית אביה והיא ארוסה והבא אחריהו בהנקה ולא סוף דבר מן דרבה אלא אפילו שלא בדרבה רבי אבהו בשם ר' יוחנן לכן צריכה שלא בדרבה אפילו תימא מן דרבה למה לי בעלה אפילו ביי דתנינן תמן באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בהנקה נערה מאורסה באו עליה עשרה שלא בדרבה ואחד בדרבה כולן בסקילה כולהון בדרבה הראשון בסקילה והשאר בהנקה הערו בה עשרה בני אדם ואחד גמר את הביאה כולהון בסקילה כולהון נמרו את הביאה הראשון בסקילה והשאר בהנקה ובכפניה באו עליה עשרה שלא בדרבה ואחד בדרבה כולם

בְּקִנְיָם בּוֹלְהוֹן בְּכַדְרָפָה הִרְאִישׁוֹן בְּקִנְיָם וְהִשְׁאָר פְּטוּר בְּרָרָה לֵּה אֶחָד מֵהֶן נִפְטְרוּ בּוֹלְן מֵלֵא תַעֲשֶׂה
אָמְרָה אִפְשָׁר

[דף כ"א ע"א]

בוֹרְרָת וְהוֹזֵרָת וְבוֹרְרָת הִיָּה נִשְׁוִי אֶת אַחֻתָּהּ כְּכָר נִפְטָר מֵתָה כְּכָר נִפְטָר מֵת אֵין בּוֹפִין אֶת הַיָּבָם:
הַלְכָה ז' מֵתַנִּי' יִתּוּמָה שְׁנַתְּאָרְסָה וְנִתְגַּרְשָׁה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָאוֹנִם חַיִּיב וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה: גַּמ' אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן אֲתִיָּא דְר' אֶלְעָזָר

[דף כ"א ע"ב]

בְּשִׁיטָת רַבִּי עֲקִיבָה רַבּוּ כְּמָה דְרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר יֵשׁ לֵה קִנְיָם וְקִנְסָה לְעִצְמָה כֵּן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ
לֵה קִנְיָם וְקִנְסָה שֶׁל עִצְמָה מֵעֵתָה אֶפְלוּ כְּמִפְתָּה רַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר תִּיפְתָּר שְׁמַחְלָה לוֹ וְיֵשׁ
אָדָם מוֹחֵל דְּבָר שְׂאִינּוּ שְׁלוֹ פִתָּר לֵה בִיתוּמָה וְתַנִּי דְבִית רַבִּי כֵּן הִיתּוּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָאוֹנִם חַיִּיב
וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה וְיֵשׁ אָדָם מוֹחֵל עַל דְּבָר שְׂאִינּוּ בְרִשׁוּתוֹ נִישְׁמַעִינָה מִן הַדָּא דְמַר רַבִּי בּוֹן פֵּר הִיָּיה בְּשֵׁם
ר' זְעִירָה קִנְיָם אֵין בּוֹ מִשְׁעָה הִרְאִישׁוּנָה דְתַנִּינָן תַּפְּזוֹן עֲמֻדָה בְּדִין עַד שְׁלֵא מֵת אָבִיָּה הָרִי הֵן שֶׁל אָב
מֵת הָאָב הָרִי הֵן שֶׁל אַחִין אִם אָמַר אֶת כֵּן קִנְיָם כֵּן הוּא מִשְׁעָה הִרְאִישׁוּנָה הָרִי הֵן שֶׁל אַחִין מִשְׁעָה
הִרְאִישׁוּנָה רַבָּא בְּשֵׁם רַב הַסְּדָא בְּבִשְׁת וּפְגָם הַדָּא מִתְנִיתָא דְרַבִּי מִנָּא אָמַר מַהוּ הָאוֹנִם חַיִּיב כִּפְל
וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה מִן הַכֹּל רַבִּי אָבִין אָמַר שְׁמִי בְּעֵי מַהוּ הָאוֹנִם חַיִּיב וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה הָאוֹנִם חַיִּיב כִּפְל
וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה מִן הַבִּשְׁת וּמִן הַפְּגָם וְחַיִּב וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה הָאוֹנִם חַיִּיב כִּפְל וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה מִן הַבִּשְׁת
וּמִן הַפְּגָם וְחַיִּב בְּקִנְיָם וְהָא רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר הָאוֹנִם וְהַמְּפֻתָה פְּטוּרָה מִן הַכֹּל הֵהוּא דְרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי
הִיא:

[דף כ"ב ע"א]

הַלְכָה ה' מֵתַנִּי' וְאֵי זֶהוּ הַבִּשְׁת הַכֹּל לְפִי הַמְּכַיֵּשׁ וְהַמְּתַבֵּישׁ פְּגָם רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאֵלוּ הִיא שְׁפָתָה
נִמְכָּרָת בְּשׁוֹק כְּמָה הִיתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה קִנְיָם שְׁוָה כְּכֹל אָדָם וְכֹל שֵׁישׁ לוֹ קִצְבָה מִן הַתּוֹרָה שְׁוָה
כְּכֹל אָדָם:

גַּמ' לֹא דוּמָה הַמְּכַיֵּשׁ אֶת הַגְּדוּל לְמַבִּיִשׁ אֶת הַקְּטָן לֹא דוּמָה מִתְבַּיֵּשׁ מִן הַגְּדוּל לְמַתְבַּיֵּשׁ מִן הַקְּטָן
בִּשְׁת הַגְּדוּל מְרַבָּה וְנִזְקוּ מוֹמַעַט בִּשְׁת הַקְּטָן מוֹמַעַט וְנִזְקוּ מְרַבָּה:

הלכה ט מתני' כל מקום שיש מִכָּר אין קָנָם וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ קָנָם אין מִכָּר קָמְנָה יש לה מִכָּר ואין לה קָנָם נְעֵרָה יש לה קָנָם ואין לה מִכָּר הַבּוֹגֶרֶת לא קָנָם ולא מִכָּר:

גמ' רבי הויה בשם רבי יוחנן דרבי מאיר היא ברם ברבנן יש מִכָּר וקָנָם מִאִיר מִבֵּית יוֹמָה ועד שלשה שָׁנִים ויום אחד יש לה מִכָּר ואין לה קָנָם מִבֵּית שְׁלֹשָׁה שָׁנִים ויום אחד עד שֶׁתְּבַגֵּר יש לה קָנָם ואין לה מִכָּר בּוֹגֶרֶת לא מִכָּר ולא קָנָם בְּרַבְּנִין מִבֵּית יוֹמָה ועד ג' שָׁנִים ויום אחד וקָנָם פֶּאֶחַת מִבֵּית שְׁלֹשָׁה שָׁנִים ויום אחד עד שֶׁתְּבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת יש לה מִכָּר ואין לה קָנָם מִשְׁתְּבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת ועד שֶׁתְּבַגֵּר יש לה קָנָם ואין לה מִכָּר בּוֹגֶרֶת לא מִכָּר ולא קָנָם תַּמּוֹן תְּנִינָן הֵבֵא עַל נְעֵרָה מְאֹרְסָה אִינוּ חַיִּיב עַד שֶׁתְּהֵא נְעֵרָה נְתוּלָה מְאֹרְסָה כְּבֵית אֲבִיהָ בְּאוֹ עֲלֶיהָ שָׁנִים הִרְאִישׁוֹן בְּסִקִּילָה וְהוֹשִׁי בְּהֶנֶק רַבִּי יִסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן רַבִּי הוֹיָה בְּשֵׁם לְעוֹר דְּרַבִּי מִאִיר הִיא בְּרַם בְּרַבְּנִין אֲפִילוּ קָמְנָה מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי מִאִיר נַעַר חֹסֵר כְּתִיב בְּפֶרֶשֶׁה מִה מְקַיְמִין רַבְּנִין נַעַר רַבִּי אַבְהוֹ אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ נְעֵרָה אַחַת שְׁלֹמָה כְּתִיב בְּפֶרֶשֶׁה

[דף כ"ב ע"ב]

למדה על כל הפרשה שהיא גדולה מתיב ר' מאיר לרבנן הרי המוציא שם רע הרי כתיב בו נער והיא גדולה דאין הקמנה נסקלת מה עבדיו לה רבנן אמר רבי אבין תיפתר שבה עליה דרדף וזכרות יעקב בר בא בעא קומי רב הבה עלה קמנה מהו אמר ליה בסקילה הבה על הבוגרת מהו אמר ליה אני אקרא נערה ולא בוגרת וקרא נערה ולא קמנה ואמר ליה ולית את מודה לי שהיא בקנס תחת אשר ענה לרבות את הקמנה לקנס וקרא תחת אשר ענה לרבות את הבוגרת לקנס אמר רב אף על גב דנצחיה יעקב בדינה הלכה הבה על הקמנה בסקילה והיא פטורה ר' אבין בשם שמואל ולמה שמע לה מן הדא (דברים כב) ומת האיש אשר שכב עמה לבדו וכי אין אנו יודעין שאין לנערה הטא מנות מה תלמוד לומר ולנערה לא תעשה דבר כי אין לנערה הטא מנות להביא הבה על הקמנה מאורסה בסקילה והיא פטורה:

הלכה י מתני' האומר פתיתי את בתו של פלוני משלם בשת ופנס על פי עצמו ואינו משלם קנס האומר גנבתי משלם אתה קרן על פי עצמו ואינו משלם לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה חמית שורי את פלוני או שורו של פלוני הרי זה משלם על פי עצמו חמית שורי עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו זה הכלל כל המשלם יותר על מה שהזיק אינו משלם על פי עצמו:

גמ' רבי יצחק שאל מהו שישלם דמי העבד מפני עצמו מה צריכה ליה כל שלשים קנס או יותר מדמו קנס

[דף כ"ג ע"א]

אין תימר כל שלשים קנס אינו משלם אין תימר יותר מדמו קנס משלם תמן תנינן המית שורף את עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור אומר רבי הגוי קומי רבי יוסי תיפתר שהמית עבד מכה שחין אומר לו אומר אומר לו אומר דבתרה המית שורף את בני והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב ופתרה במכה שחין ויהא פטור אומר רבי הגוי קומי ר' יוסי תיפתר כמאן דאמר ונתן פדיון נפשו של מזיק אומר ליה ואין כמאן דמר ונתן פדיון נפשו של מזיק כלו קנס מהו שיאמרו לו צא ידי שמום נישמעניה מן הדא מעשה ברבן גמליאל שהפיל שן טבי עבדו אתא גבי דרבי יהושע אומר ליה טבי עבדי מצאתי עלה לשהרוו אומר ליה ומה בידך ואין קנסות אלא בבית דין ובעדים ויאמרו לו צא ידי שמום הדא אמרה אומרים לו צא ידי שמום רבי גמליאל בי רבי אבינה בעא קומי ר' מנא רבן גמליאל כמאן דמר מתר לשהרוו אומר ליה כל גרמה אמרה שאסור לשהרוו די לא כן היו לו לשהרר משעה ראשונה:

פרק ד

הלכה א מתני' נערה שנתפתתה בשותה ופגמה וקנסה לאביה והצער בתפוסה עמדה בבית דין עד שלא מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחיו לא הספיקה לעמוד בבית דין עד שמת האב הרי הן של עצמה:

גמ' מאן תנא נערה רבי מאיר ברם ברבנין אפילו קטנה והצער בתפוסה באנוסה ודלא קרבי שמעון דרבי שמעון פוטר את האונם מן הצער עד דדון דברים הפאים מהמת הביאה חבל בה

[דף כ"ג ע"ב]

סימה את עינה קטע את ידה שבר את רגלה למי הוא משלם לה או לאביה רבי יוחנן אומר נותן לאביה רבי שמעון בן לקיש אומר נותן לעצמה מסבר סבר רבי שמעון בן לקיש שמעשה ידיה שלה עד שתבגר רבי יוחנן אומר מבגרת ואילך רבי אבין בשם רבי הילא עד שעת בוגרת פליגין אכל מבוגרה ואילך כל עמא מודי שהן של עצמה מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לר' יוחנן החובל בבתו ובנו של חבירו של בנו יתן מנד ושל בתו יעשה בהן סגולה אומר ר'

יודן אבוי דרבי יודה אבוי דרבי מתניה אית מתני רישא וסיפא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש החובל בכתו קטנה נזקה ופטור מן הבשת ומן הפגם אחרים שהכלו בה נזקה שלה והשאר יעשה בהן כגולה ובשמה ופגמה של אביה מה חמית מימר בן תני רבי שמעון בן יוחי ונתן לנערה (דברים כב) ונתן לאבי הנערה הא כיצד עמדה בדין עד שלא מת אביה אשפחת אמר ונתן לאבי הנערה מת אביה אשפחת אמר ונתן לעצמה עמדה בדין עד שלא בגרה אשפחת אמר ונתן לאבי הנערה משפגרה אשפחת אמר ונתן לעצמה מנן אילין מליא רבי אבהו בשם רבי יוחנן (ויקרא כה) והתנחלתם אותם לבניכם לרשת אחוזה אותם לבניכם אין בנותיכם לבניכם בקנס

[דף כ"ד ע"א]

הכתוב מדבר תני רבי חייה אין להן לא בקנסי הבת לא בפתוייה ולא בתכליה קנס אימתי הוא מתתיב רבי יונה אומר משעה ראשונה רבי יוסי אמר בסוף מתיב רבי יוסי לרבי יונה על דעתך דתימר משעה ראשונה והא תנינן עמדה בדין עד שלא מת האב תרי הן של אב מת האב תרי הן של אחיו אמר ליה מטינתה להחיא דתני רבי שמעון בן יוחי ונתן לנערה ונתן לאבי הנערה מתיב רבי יונה לרבי יוסי על דעתך דתימר בסוף והא תנינן עמדה בדין עד שלא בגרה תרי הן של האב משפגרה תרי הן של עצמה ובגרת יש לה קנס אמר ליה מטינתא להחיא דתני רבי חייה דתני רבי חייה (דברים כב) תחת אשר ענה לרבות שהיתה נערה ובגרה ואתיא אילין פלוגותא כהלון פלוגותא דתנינן תמן גנב משל אביו טבח ומכר ואחר כך מת משלם תשלומי ארבעה והמשה מתיב רבי חגי לר' יוסי על דעתך דתימר בעמידת בית דין הדבר תלוי ניתני גנב משל אביו טבח ומכר בהוי אביו לא הספיק לעמד בדין עד שמת אביו משלם תשלומי כפל והן אמר ארבעה והמשה ברם הכא כל עמא מודו שהון של עצמה לא צורכה דלא למי הוא נותן לעצמה נותן לאביה:

הלכה ב מתני עמדה בבית דין עד שלא בגרה תרי הן של אב מת האב תרי הן של אחיו לא הספיקה לעמד בבית דין עד שבגרה תרי הן של עצמה

[דף כ"ד ע"ב]

רבי שמעון אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב תרי הן של עצמה מעשה ידיה ומציאתה אף על פי שלא נכתה מת האב תרי הן של אחיו:

גמ' תני רבי שמעון בן יוחי (דברים כה) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף מלמד שאין האב זוכה אלא בנתינה רבי שמעון אומר במגבה הדבר תלוי ורבי אומר בעמידת בית דין

מַסְכַּת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א תנא, בני רשעי ישראל - אין להם חלק לעולם הבא, ולא חיינ לעולם הבא, שנאמר (מלאכי ג, ט): "כי הגה היום בא בוער כתנור" וגו'; דברי רבן גמליאל. רבי יהושע אומר: באין הן לעולם הבא, ולהלן הוא אומר (תהלים קטו, ו): "שמר פתאים ה'" וגו'. ולהלן הוא אומר (דניאל ד, יא): "גדו אילנא וקצצו ענפוהי ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו". אומר רבן גמליאל: מה אני מקים (מלאכי ג, ט): "אשר לא יעזוב להם שרש וענף". אומר לו: שאין המקום מניח המצות ושרי מצות להם ולאבותיהם בעולם. דבר אחר, "שרש" - זו נשמה. "וענף" - זה הגוף. ובני רשעי עובדי כוכבים לא חיינ ולא נדונינ. רבי אליעזר אומר: כל רשעי עובדי כוכבים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (תהלים ט, יח): "ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים"; "ישובו רשעים לשאולה" - אלו רשעי ישראל. "כל גוים שכחי אלהים" - אלו רשעי עובדי כוכבים. אומר רבי יהושע: אלו אמר הכתוב "ישובו רשעים לשאולה כל גוים" ושתק, היתה אומר כדבריה - אלו רשעי ישראל ורשעי עובדי כוכבים, עכשו שאמר הכתוב "שכחי אלהים", הא יש צדיקים בעובדי כוכבים שיש להם חלק לעולם הבא. בית שמאי אומרים: שלשה כתות הן, אחת לחיי העולם הבא ואחת לחרפות לדראון עולם, אחת לחיי עולם - אלו צדיקים גמורים. אחת לחרפות לדראון עולם - אלו רשעים גמורים. שקולים שבהן יורדים לגיהנם ומצפצפים ועולים ומתרפאים, שנאמר (זכריה יג, ט): "והבאתי את השלשית באש" וגו'. ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, ו): "ה' ממית ומחיה". ובית הלל אומרים: "ורב חסד" (שמות לד, ו) - מטה כלפי חסד, ועליהם הוא אומר (תהלים קטו, א): "אהבתי כי ישמע". ועליהם נאמר כל הפרשה כלה. פושעי ישראל בגופן ופושעי עובדי כוכבים בגופן יורדין לגיהנם ונדונינ בה

שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש, נפשו כלה וגופן נשרף, וגייהנם פולטתן, ונעשין אפר. והרוח זורה אותן ומפוזרתן, ונעשית אפר תחת רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא): "ועסותם רשעים כי יהיו אפר" [וגו']. אבל המסורות, והאפיקורסין, והכופרין בתורה, ופורשים מדרכי צבור, ושאין מודים בתחית המתים, וכל מי שחטא והחטיא את הרבים, כגון ירבעם ואחאב, וישנתנו חתתם בארץ חיים, ושפשטו ידיהם בזבול - גייהנם ננעלת בפניהם, ונדונינ בה לדורי דורות, שנאמר (ישעיה סו, כד): "ויצאו וראו בפגרי האנשים" וגו' - שאלו כלה והם אינם כלים, שנאמר (תהלים מט, טו): "וצורם לבלות שאול". ומי גרם להם? שפשטו ידיהם בזבול, שנאמר (שם): "מזבול לו". ואין זבול אלא בית המקדש, שנאמר (מלכים א ח, יג): "בנה בניתי בית זבול לך". דור המבול אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום וגו' השמים" - בעולם הזה. "וימחו מן הארץ" - לעולם הבא. רבי יהודה בן בתירא אומר: "ויאמר ה' לא ידון רוחי בצדקם" (בראשית ו, ג) - לא ידון ולא רוחי בהן לעולם. דבר אחר: "ויאמר ה' לא ידון"; אומר המקום: איני מחזיר רוחי לנגנה. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: "לא ידון" - אומר המקום, איני דנן, בשעה שאני משלם שכר לצדיקים, אבל רוחן של רשעים קשה להם יותר מן הכל, שנאמר (ישעיה לג, יא): "רוחכם אש תאכלכם". דור המגדל אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יא, ח): "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ" - בעולם הזה. "ויחדלו לבנות" - לעולם הבא. אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יג, ג): "ואנשי סדום רעים וחטאים" וגו' - בעולם הזה. "לה' מאד" - לעולם הבא. דבר אחר: "רעים" - איש על חברו. "וחטאים" - בגלוי עריות. "לה'" - בעבודה זרה. "מאד" - בשפיכות

- אלו דור המדבר. אלו ואלו "והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים".

מסכת סנהדרין פ"ק ארבעה עשר

יד, עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שכר. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש עירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביתן והעיר מתרת. כשהן בסוף - וביתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסוף וביתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסוף וביתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביתן והעיר אסורה. הדיחה נשים ולא אנשים, קטנים ולא גדולים, יכול תהא עיר הנדחת? תלמוד לומר (דברים יג, יד): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך הדבר, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו, יכול אפלו נתפנסו לתוכה גרים ועבדים משחרין תהא נעשית עיר הנדחת? תלמוד לומר (שם): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו. קטני בני אנשי עיר הנדחת שהדחו עמה - אין נהרגין. רבי אליעזר אומר: נהרגין. אמר ליה רבי עקיבה: מה אני מקים (שם יג, יח): "ונתן לה רחמים ורחמך והרפך", אם לרחם על הגדולים, הרי כבר נאמר (שם יג, טז): "הפה תפה", אם לרחם על בהמתן, הרי כבר נאמר (שם): "ואת בהמתה לפי חרב", מה אני מקים "ונתן לה רחמים"? אלו קטנים שבתוכה. רבי אליעזר אומר: אף גדולים אין נהרגין, אלא על פי עדים והתראה, מה אני מקים "ונתן לה רחמים" וגו', שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת, ולמחר יהו אחיהן וקרוביהם קושרים שגאה בלכם עלינו, אלא כף אמר המקום, הרי אני ממלא אותן

דמים. מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, ואין באים לארץ, שנאמר (במדבר יד, כג): "וכל מנאצי לא יראוה". קרח ועדתו אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיון לעולם הבא, שנאמר (במדבר טו, לג): "ותחס עליהם הארץ" וגו' - בעולם הזה. "ויאכדו מתוך הקהל" - לעולם הבא; דברי רבי עקיבה. רבי יהודה בן בתירא אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (תהלים קיט, קעו): "תעיתי כשה אובד" וגו'. נאמר פאן אבדה, ונאמר להלן אבדה, מה אבדה האמור להלן - אבדה מתבקשת, אף אבדה האמורה פאן - אבדה מתבקשת. דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר יד, לה): "במדבר הזה יתמו" - בעולם הזה. "והשם ימותו" לעולם הבא. ואומר (תהלים צה, יא): "אשר נשבעתי באפי" וגו'; דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר: באין הן, ועליהם הוא אומר (תהלים נ, ה): "אספו לי חסידיו" וגו'. מה תלמוד לומר "באפי"? באפי נשבעתי, וחזור אני בי. רבי יהושע בן קרחה אומר: לא נאמרו דברים אלו אלא כלפי דורות. "אספו לי חסידיו", על שום שעשו לי גמילות חסד. "כורתי בריתי" - על שום שנכרתו על ידי. "עלי זבח" - על שום שעילו אותי, וננבחו על ידי. רבי שמעון בן ננס אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (ישעיה נא): "ופדווי ה' ישובו" וגו'. עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיון לעולם הבא, שנאמר (דברים כט): "ויתחש ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול" - בעולם הזה. "וישליכם אל ארץ אחרת" - לעולם הבא. רבי שמעון בן ננס משם רבי יהודה איש כפר איכוס: "כיום הזה" - אם מעשיהם כיום הזה, אינן באין, אם לאו באין הן. ורבותינו אמרו: אלו ואלו יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה כז, יג): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור" וגו'. "אשור" - אלו עשרת השבטים. "והנדחים בארץ מצרים"

רחמים ומטיל אני אהבתי בלבם, כלומר, שאין בלבנו עליכם, דין אמת דנתם! ולא מתאבלין אלא אוננים, שאין אנינות אלא בלב. נכסים של צדיקים - שבתוכה אוברדין, ושבתוכה לה פלטים. ושל רשעים - בין מתוכה ובין מחוצה לה אוברדין. רבי אליעזר אומר: מוכיח בדבר, לוט שלא היה בסדום אלא מפני נכסיו, אף הוא יצא וידיו על ראשו, שנאמר (בראשית יט, כב): "מהר המלט שמה" - דידך שתמלט את נפשך. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אוברדין? מפני שגרמו לצדיקים לדור בין הרשעים. והרי דברים קל וחמר! ומה אם נכסים שאינם, לא רואין, ולא שומעין, ולא מדברים, על שגרמו לצדיקים לדור בין הרשעים - אמר הכתוב: ישרפו! המטה את חברו מדרך חיים לדרך מות, על אחת כמה וכמה שיהא בשרפה.

ידב, קדשי מזבח ימותו וקדשי בדק הבית יפדו. רבי שמעון אומר: "בהמתה" - פרט לבכורות ולמעשר. "שלה" - פרט לכסף הקדשות ולכסף מעשר שני, מחבר לקרקע - בין כף ובין כף מתר, שנאמר "תקבץ" - פרט למחברים. בעיר אחרת בין כף ובין כף - אסור. ההורג את האדם, והשורף את הכסות, והמעקר את הבהמה. רבי מאיר אומר: את שדרכו לשפוך - ישפך. את שדרכו לשרף - ישרף. לעקר - יעקר. אין ממתין אותן, ולא דוקרין, לא בחצים ולא ברמחים, ולא בראשו של חרב אלא בפיה, שנאמר (דברים יג, טז): "לפי חרב". והיתה תל עולם לא תבנה עוד" - לא תעשה אפלו גנות ופרדסים. "והיתה" - תלמוד לומר "עולם", שכבר היתה בימי יהושע. רבי יוסי ורבי יהושע בן קרחה אומרים: הרי הוא אומר (יהושע ו, כז): "אורו האישי [לפני ה'] אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו, וכי אין אנו יודעין שיריחו שמה? אלא שלא יבנה אותה ויקרא את שמה כעיר אחרת, שלא יבנה עיר אחרת ויקרא

את שמה יריחו. "בבכורו יסדנה", וכן הוא אומר (מלכים א טז, לד): "בימי בנה חיאל בית האלי את יריחו". והלא חיאל משל יהושפט ויריחו משל בנימין! ולמה נתלה באחאב? מלמד שתולין חובה בחיב. כיוצא בו (שופטים יח, ל): "ויהונתן בן גרשום בן מנשה". וכי בן מנשה היה? והלא בן משה היה! ולמה נתלה דבר במנשה? מלמד שתולין חובה בחיב. (מלכים א טז, לד): "באבירם בכורו יסדה ובשגובו צעירו הציב דלתיה"; באבירם בכורו לא היה לו ממה שילמד, שגוב - רשע! היה לו ממה שילמד, הן בקשו לרבות את ממונם, מנין שנשתלחה בהן מארה והיו מתמעטין והולכין? תלמוד לומר (שם): "כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון". רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא אותה בנה אלא אחרת בנה. ומשנבנתה - התרה לישיב בה. וכן הוא אומר (מלכים ב, ה): "ויגשו בני הנביאים אשר בירחו אל אלישע", שם לאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת, ומחריבין את ארץ ישראל, אלא כשם ששמחה לפני המקום בקיימן של צדיקים, כך שמחה לפני המקום באבודם של רשעים, שנאמר (משלי יא, e): "באבד רשעים רנה!" עיר הנדחת ויושביה, שריה ופרוטיה, בימוס ומה שעליה, מרקוליס ומה שעליו, וכל דבר שחל עליו אסור עבורה ורה - פלן אסורין בהנאה.

ידג, זקן ממרא שהורה ועשה, הורה ולא עשה - פטור. הורה על מנת לעשות, אף על פי שלא עשה - חיב.

ידד, המנבא לעקור דבר מדברי תורה - חיב. רבי שמעון אומר: אם נתנבא לקיים מקצת ולבטל מקצת - פטור. ובעבודה זרה, קימה היום ובטלה למחר - חיב. המתנבא מה שלא שמע, כצדקיה בן כנענה, ושלא נאמר לו - כחנניה בן עזור, שהיה שומע דברים מפי ירמיהו הנביא, שהיה מתנבא בשוק העליון, וחוזר ומתנבא בשוק התחתון. הכובש את

אג, הַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ: "מְעִידִין אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שְׁסָמָא אֶת עֵין עֶבְדוֹ וְאַחַר כֵּךְ הִפִּיל אֶת שִׁינוֹ, שְׁכֵן הָרֵב אוֹמֵר" וְאַחַר כֵּךְ נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין לְעֶבֶד. "הִפִּיל אֶת שִׁינוֹ וְאַחַר כֵּךְ סָמָא אֶת עֵינוֹ, שְׁכֵן הַעֲבָדִים אוֹמְרִים" וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין לְרֵב. סָמָא שְׁתִּיחָן כְּאַחַת וְהִפִּיל שִׁינוֹ כְּאַחַת, וְכָאוּ אַחֵרִים וְאֲמָרוּ: לֹא כִי אֲלֵא שְׁתִּיחָן זוֹ אַחַר זוֹ, וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין לְעֶבֶד. סָמָא שְׁתִּיחָן זוֹ אַחַר זוֹ, וְהִפִּיל שְׁתִּיחָן זוֹ אַחַר זוֹ, וְכָאוּ אַחֵרִים וְאֲמָרוּ: "לֹא כִי, אֲלֵא שְׁתִּיחָן כְּאַחַת" וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין דְּמֵי עֶבֶד הַסּוּמָא לְרֵב. סָמָא אֶת עֵין עֶבְדוֹ וְהָרִי הוּא תַחְתּוֹ וּמְשַׁמְשׁוֹ וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין דְּמֵי עֶבֶד הַסּוּמָא לְרֵב:

אד, הַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ: "מְעִידִין אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שְׁגָרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹא נָתַן לָהּ כְּתוּבָתָהּ שְׁכֵן הָאִשָּׁה אָמְרָה", וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין דְּמֵי כְּתוּבָתָהּ לְאִישׁ. "גָּרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנָתַן לָהּ כְּתוּבָתָהּ שְׁכֵן הָאִישׁ אוֹמֵר"; וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - מְשַׁלְּמִין דְּמֵי כְּתוּבָהּ לְאִשָּׁה. "גָּרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלֹא נָתַן לָהּ כְּתוּבָתָהּ, וְהָרִי הִיא תַחְתּוֹ וּמְשַׁמְשְׁתּוֹ" וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - אֵין אוֹמְרִין יִשְׁלְמוּ לָהּ כְּתוּבָתָהּ, אֲלֵא טוֹבַת הַנְּאֻת כְּתוּבָהּ. וְכִי מָה הִיא טוֹבַת הַנְּאֻת כְּתוּבָהּ? אֵין אוֹמְרִין כְּמָה אָדָם רוֹצֵה לִיתֵן בְּכְתוּבָתָהּ שֶׁל זוֹ, שְׁאֵם תְּמוֹת בְּחַיֵּי בַעֲלָהּ - בַּעֲלָהּ יוֹרְשָׁהּ, לְאַחַר מִיתַת בַּעֲלָהּ - יוֹרְשַׁת כְּתוּבָתָהּ, וְאֵין יוֹרְשִׁין אוֹתָהּ, לְפִיכֵךְ הֵן מְשַׁלְּמִים:

אה, הַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ: "מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שְׁגָנַב חֲלָבוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְלֹא אָכְלוֹ, גָּנַב נְבִלְתּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְלֹא אָכְלָה" וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין - לוֹקִין וּמְשַׁלְּמִין, שְׁעַל מְנַת כֵּן הַעֲדִיחוּהוּ עַל מְנַת שִׁילְקָה וּישְׁלָם. גָּנַב חֲלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאָכְלוֹ. גָּנַב נְבִלְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאָכְלָה - הָרִי זֶה לוֹקָה וְחַיֵּב בְּתִשְׁלוּמִין, שְׁבַעסְקֵי מְמוֹן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת ט): "לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקֵּר". וְשְׁבַעסְקֵי מְכוֹת

נְבוֹאָתוֹ - כִּינּוּחַ בֵּן אֲמָתִי, וְהַמּוֹתֵר עַל דְּבָרֵי נְבִיא - כְּחִבְרוֹ שֶׁל מִיכָה. וְנְבִיא שְׁעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי עֲצֻמוֹ - כְּעֵדוֹ. וְהַמְשַׁנֶּה אֶת נְבוֹאָתוֹ, זֶר וְטְבוּל יוֹם, וּמְחַסֵּר בְּגָדִים וּמְחַסֵּר כְּפוּרִים, וְשֵׁלֵא רְחוּץ יָדַים וְרַגְלַיִם, וּפְרוּעֵי רֹאשׁ וּשְׂתוּיֵי יַיִן שְׁשֻׁמְשׁוּ - כֻּלָּן בְּמִיתָה. וּבַמָּה הִיא מִיתַתָּן? בִּידֵי שְׁמַיִם! וְכֵל הַזּוֹמְמִין וְהַבּוֹעֲלִים - מְקַדִּימִין לְאוֹתָהּ הַמִּיתָה, אִם לְסְקִילָה - סְקִילָה, אִם לְשַׁרְפָּה - שַׁרְפָּה. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? שֶׁהוּא כִּיּוֹצֵא בְּהֵן בְּאוֹתָהּ מִיתָה, כִּיּוֹצֵא בְּהֵן בְּסְקִילָה הוּא וְהֵן בְּסְקִילָה, כִּיּוֹצֵא בְּהֵן בְּשַׁרְפָּה הוּא וְהֵן בְּשַׁרְפָּה, כִּיּוֹצֵא בְּהֵן בְּחֵנֶק הוּא בְּשַׁרְפָּה וְהֵן בְּחֵנֶק.

מִסְכַּת מְכוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

אא, עַד זוֹמֵם - אֵין נִמְכָּר בְּזַמְמוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִף אֵין מְשַׁלְּם עַל פִּי עֲצֻמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָנֵס, וְכֵל דְּבָר שֶׁהוּא קָנֵס - אֵין מְשַׁלְּם עַל פִּי עֲצֻמוֹ. הַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ: "מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שְׁלוֹה מְפֻלוֹנִי אֲלֵף זוֹ, כִּיּוֹם פְּלוֹנִי, בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי". וְכָאוּ אַחֵרִים וְאֲמָרוּ לָהֶן: הֵיאֵךְ אַתֶּם מְעִידִים שְׁהָרִי הַמְּלוֹה אוֹ הַלוֹה הִיּה עֲמָנוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי - אֵין אֵלוֹ זוֹמְמִין, אֲבָל עֲדוּתָן בְּטָלָה. אֲבָל אָמְרוּ לָהֶם: "הֵיאֵךְ אַתֶּם מְעִידִין שְׁהָרִי אַתֶּם הֵייתֶם עֲמָנוּ הַיּוֹם בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי" - הָרִי אֵלוֹ זוֹמְמִין וּמְשַׁלְּמִין עַל פִּיהֶם:

אב, הֵיוּ חוֹתְמִים עַל הַשְּׁטֵר בְּאַחַד בְּנֵיֶסָן בְּשְׁמִיטָה, וְכָאוּ אַחֵרִים וְאֲמָרוּ לָהֶם: "הֵיאֵךְ אַתֶּם חֲתוּמִין עַל הַשְּׁטֵר זֶה"? שְׁהָרִי אַתֶּם הֵייתֶם עֲמָנוּ הַיּוֹם בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי - עֲדוּתָן כְּשָׂרָה, וְהַשְּׁטֵר כְּשֵׁר. שְׁאֲנִי אוֹמֵר, שְׁמָא אֵיחָר זְמָנוֹ שֶׁל שְׁטֵר וְכִתְבוּ. שְׁטֵר שְׁזַמְּנוּ בְּשַׁבָּת אוֹ בַּעֲשָׂרָה בְּתִשְׁרִי, רַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה שְׁבָא לְפָנֶיךָ וְהַכְּשֵׁרְתָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אֲנִי לֹא הַכְּשֵׁרְתִי, וְאִם הַכְּשֵׁרְתִי - הַכְּשֵׁרְתִי:

הוא אומר (דברים יט, יט): "וְעִשִּׂיתֶם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת"; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים (שם כה, ב): "כְּדִי רִשְׁעֵתוֹ". מֵת - אֵינוֹ מְשַׁלֵּם. לֹקֵה - אֵינוֹ מְשַׁלֵּם. מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי מֵאִיר שָׂאֵם הַעֲדוּוּהוּ שֶׁהוּא בֶן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה נִתִּין וּמְמוֹר - שֶׁהֵם לֹקִינֵי אֶת הָאֲרָבָעִים:

א,ו מֵאִמְתִּי זֹמְמִין חֲבִיבִין לְשֵׁלֵם? מִשְׁתַּתְּפָרֵשׁ עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין. נִמְצָא חֲיִב לֹ מִן הַדִּין - לְפִיכֶךָ הוּא מְשַׁלֵּם שְׁנַיִם. נִמְצָא אַחַד מֵהֶם קְרוֹב אוֹ פְּסוּל - עֲדוּתָן בְּטוֹלָה. וּמִנֵּינִ אֶפְלוּ מֵאָה? תִּלְמוּד לֹמַר עֲדִים: מְעִידִים [אָנוּ] בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהֵרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּבָאוּ אַחֲרָיו וְהִזְיִמוּם - הַנְּדוֹן פְּטוּר. כֵּת הֵרָאוּנוּהָ חֲבִיב וּבָאוּ אַחֲרָיו וְהִזְיִמוּם - הַנְּדוֹן חֲבִיב. כֵּת הֵרָאוּנוּהָ פְּטוּרָה וְכֵת הַשְּׁנִיָּה חֲבִיבָת, כֵּת אַחַת נִכְנַסְתָּ וְכֵת אַחַת יוֹצֵאָה, אֶפְלוּ הֵם מֵאָה - כִּלְנֵן פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶסְטָסִיתִי הִיא זו, וְאֵין נִהְרַגְתָּ אֲלֵא כֵּת הֵרָאוּנוּהָ בְּלֶבֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת, אֲבָל בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת - תִּתְקִים עֲדוֹת בְּשָׂאֵר. וְרַבִּי אוֹמֵר: אֵף בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן, וְהוּא לֹא שֵׁישׁ לְהֵן קְרוֹב אוֹ פְּסוּל - תִּתְקִים עֲדוֹת בְּשָׂאֵר עֲדִים. וְרַבִּי דוֹסְתָאִי בֶן יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲדִים זֹמְמִין שְׂבָאוּ אַחֲרָיו וְהִזְיִמוּם - זֹמְמִיָּהֶן פְּטוּרִים. עַד זֹמֵם פְּסוּל מְכַל עֲדוּת שְׁבַתוֹרָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁהוּזֵם לְעֲדוֹת נִפְשׁוֹת, אֲבָל לֹא הוּזֵם אֲלֵא לְעֲדוֹת מְמוֹן - אֵין פְּסוּל אֲלֵא לְאוֹתוֹ הָעֲדוֹת בְּלֶבֶד:

מִסְכַּת מִפּוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִ

ב,א שֶׁלֵשׁ עָרִים הַפְּרִישׁ מִשֶׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. וּכְשֶׁבָאוּ לְאָרֶץ - הַפְּרִישׁוּ עוֹד שֶׁלֵשׁ. וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן, לֹא הָיוּ אֵלוֹ וְאֵלוֹ קוֹלְטוֹת, עַד שֶׁכִּבְּשׁוּ וְחִלְקוּ. מִשְׁכִּבְשׁוֹ וְחִלְקוֹ - נִתְחַיְבָה הָאָרֶץ בְּמַעֲשֶׂר וּבִשְׂבִיעִית, וְהָיוּ אֵלוֹ וְאֵלוֹ קוֹלְטוֹת:

ב,ב שֶׁלֵשׁ עָרִים הַפְּרִישׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּאָרֶץ כְּנַעַן. וְהָיוּ מְכוֹנוֹת כְּנַגְדֵי שֶׁלֵשׁ שְׂבָעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כְּשִׁתִּי שׁוֹרוֹת שְׂבָכָרִם. חֲבֵרוֹן בִּיהוּדָה - כְּנַגְדֵי בְצֹר בְּמִדְבָר. שֶׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם - כְּנַגְדֵי רְמוֹת בְּגִלְעָד. קָדֵשׁ בְּגִלְגָל - כְּנַגְדֵי גוֹלָן בְּבָשָׁן. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַפְּרִישׁ שֶׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם, לֹא הָיְתָה קוֹלְטָת. הַפְּרִישׁ קָרִית יְעָרִים תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁכִּבְּשׁוּ אֶת שֶׁכֶם. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַפְּרִישׁוֹ קָדֵשׁ בְּגִלְגָל לֹא הָיְתָה קוֹלְטָת. הַפְּרִישׁ גְּמָלָא תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁכִּבְּשׁוּ אֶת קָדֵשׁ.

"וּשְׁלֹשֶׁת" - שֵׁיחֵיו מְשַׁלְּשׁוֹת, שֵׁיחֵא מְחַבְּרוֹן לְדָרוֹם - כְּמַחְבְּרוֹן לְשֶׁכֶם, וּמַחְבְּרוֹן לְשֶׁכֶם - כְּמַשְׁכֵּם לְקָדֵשׁ.

נִפְלָה אַחַת מֵהֵן - בּוֹנִין אוֹתָהּ בְּמִקוּמָה. וּמִנֵּינִי אֵף בְּמִקוֹם אַחֵר? תִּלְמוּד לֹמַר: "שֵׁשׁ עָרִים", בְּאוֹתוֹ הַשְּׂבָט. וּמִנֵּינִי אֵף בְּשֶׂבֶט אַחֵר? תִּלְמוּד לֹמַר: "תַּהֲיִינָה" - שֵׁיחֵיו מְכוֹנוֹת וְקוֹלְטוֹת כְּרָאוּשׁוֹנוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כּוֹתְבִין: "מְקַלֵּט מְקַלֵּט" עַל פְּרִשְׁת דְּרָכִים כְּדִי שֵׁיחֵא רֹאֵה וּגְזוּלָה לְעָרֵי מְקַלֵּט. מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תִלְמִידֵי חֻכְמִים, שְׂמָא יְהֵרַג בְּדַרְדָּךְ. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵל תְּנַהוּג בְּאִישׁ הַזֶּה מְנַהֵג שׁוֹפְכֵי דַמַּיִם, כִּי בְשִׁגְגָה בָא מַעֲשֵׂה לִידוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הוּא מְדַבֵּר עַל יָדֵי עֲצָמוֹ, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יט, ד): "זֶה דְּבַר הַרְצַח". אָמְרוּ לוֹ: הֲרַבָּה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשׁוֹחַ מְלַחְמָה - אֵין מַחְזִיר אֶת הַרוּצַח. אֶפְלוּ הוּא נִזִּיר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשֵּׁם לְעוֹלָם, אֲלֵא מְגַלַּח כָּל שְׁעָרוֹ וּמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מָה תִּלְמוּד לֹמַר (בְּמִדְבָר לו, ו): "שְׂמָה שְׂמָה" שֶׁלֵשׁ פְּעָמִים? שֵׁם תְּהָא דִּירְתוֹ, שֵׁם תְּהָא מִיתְתוֹ, שֵׁם תְּהָא קְבוּרְתוֹ.

וּבּוֹנִים לוֹ בֵּית וַיּוֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ, שְׁנֹאֲמַר (שם): "וַיֵּשֶׁב" - בָּהּ וְלֹא בְּתַחוּמָהּ. מְצָאוּ גּוֹזָל הַדָּם בְּתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מְכַל הָאָדָם, וְחֲבִיב עַל מַפְתּוֹ וְעַל קַלְלָתוֹ,

וְחֵיב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וְהַהוֹרְגוֹ
בְּמִזֵּיד - נִהְרַג. בְּשׂוֹגֵג - גּוֹלָה לְעִיר מִקְּלָט.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין נִהְרָגִים עַד
שְׂעֵמוּד לְפָנֵי הַדִּיּוּן, שְׁנֹאֲמַר (שם לה, יב):
”וְלֹא יָמוּת הַרְצַח עַד עֲמֻדוֹ” וְגו’.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: רְאוּהוּ בֵּית דִּין שֶׁהֲרַג -
הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. רְאוּהוּ בֵּית דִּין גְּדוּל
שֶׁהֲרַג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלָא
מוֹשִׁיבֵין דִּינָיִם אַחֲרַיִם וּמַעֲרִידִים בְּפָנֵיהֶם,
שְׁנֹאֲמַר: ”וְלֹא יָמוּת הַרְצַח עַד עֲמֻדוֹ” וְגו’.
אוֹמֵר, בְּרוֹצַח שְׂיָצָא חוּץ לְתַחוּם מַחוּץ
לְגָבּוּל עִיר מִקְּלָטוֹ - הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שְׁנֹאֲמַר
(שם): ”וְרָצַח גּוֹאֵל הַדָּם אֶת הַרְצַח”. ”אֵין
לוֹ דָם”, כִּכְל אָדָם.

רוֹצַח שְׁגָלָה לְעִיר מִקְּלָט, וְרָצוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר
לְכַבְּדוֹ - יֹאמֵר לָהֶם: ”רוֹצַח אָנִי”. לֹא יֹאמֵר
אֶת הַדְּבָר וְיִשְׁנֶה, שְׁנֹאֲמַר: ”וְזֶה דְבַר
הַרוֹצַח” - אֵין לָךְ אֲלָא דְבַר הָרְאֻשׁוֹן.
הַהוֹרֵג בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מִשְׁכּוּנָהּ
לְשְׁכּוּנָהּ. וּבֵין לִי - גּוֹלָה מְעִיר לְעִיר. רַבִּי
אוֹמֵר: אוֹמֵר אָנִי, שְׁתֵּהא מַחְצִית הָעִיר לוֹ
כְּעִיר שְׁלֵמָה:

בג, עִירוֹת הִלְלוּ - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא
בְּמִקּוּם שֵׁשׁ בּוֹ מַיִם. אֵין לָהֶם מַיִם - כּוֹרִין
לָהֶם מַיִם. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא בְּמִקּוּם
שֵׁשׁ שׁוּק. אֵין לָהֶן שׁוּק - עוֹשִׂין לָהֶם שׁוּק.
אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא בְּמִקּוּם שֵׁשׁ
אוֹכְלוֹסִין. נִתְמַעְטוּ אוֹכְלוֹסִין - מְבִיאִין
אַחֲרַיִם וּמוֹשִׁיבִין תַּחְתֵּיהֶם. נִתְמַעְטוּ
דִּיּוּרֵיהֶן - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כֹּהֲנִים לְוִיִּם
וְיִשְׂרָאֵלִים. אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּדִין וְיִצְיָהּ;
דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחַכְמַיִם מַתִּירִין. אֵין
מִפְּשִׁילִין בְּתוֹכָם חֻבְלִים, וְאֵין עוֹשִׂין
בְּתוֹכָם כְּלֵי זְכוּכִית, שְׁלֹא לְהַרְגִּיל רַגְלֵי גּוֹאֵל
הַדָּם לְשֵׁם.

שְׁלֵשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מֹשֶׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן.
וּמִשְׁבָּאוֹ לְאֶרֶץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֵשׁ
אַחֲרוֹת, וּלְעֵתִיד לְבָא - מִפְּרִישִׁין עוֹד שְׁלֵשׁ
עַל שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ, הָרִי תִשַׁע. רַבִּי נְהוֹרָאִי
אוֹמֵר: ”שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ” - הָרִי שֵׁשׁ. ”עוֹד

שְׁלֵשׁ” - הָרִי שְׁתַּיִם עֲשֶׂרָה. ”הָאֵלֶּה” - הָרִי
חֲמֵשׁ עֲשֶׂרָה: ¹

מִסְכַּת מִכוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

גא, הָאוֹכֵל מִן הַפֶּסַח כְּזֵית נָא, כְּזֵית שְׁלוֹק,
כְּזֵית מְבֹשֵׁל - חֵיב. הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כְּזֵית מִבֵּית
לְבַיִת, וּמַחְבוּרָה לְחַבּוּרָה, בְּשַׁעַת אֲכִילָה -
הָרִי זֶה חֵיב; שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת יב, מו): ”לֹא

¹ זוֹ לְשׁוֹן הַמִּקְרָא (דְּבָרִים יט): (א) פִּי יִקְרִית ה’
אֱלֹהֶיךָ אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר ה’ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת
אֶרְצָם וִירֻשָׁתָם וַיִּשְׁכַּתְּ בְּעָרֵיהֶם וּבְכַתְיֵיהֶם: (ב)
שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹף אֶרְצָךְ אֲשֶׁר ה’
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: (ג) תִּכְנוֹן לָךְ הַדֶּרֶךְ
וְשַׁלְשֶׁת אֶת גְּבוּל אֶרְצָךְ אֲשֶׁר יִנְהַלְךָ ה’ אֱלֹהֶיךָ
וְהָיָה לְנוֹם שְׂמָה כֹּל רֹצֵחַ: (ד) וְזֶה דְבַר הַרְצַח
אֲשֶׁר יִנּוֹם שְׂמָה וְחֵי אֲשֶׁר יִבֶּה אֶת רַעְיוֹ בְּכִלֵּי
דַעַת וְהוּא לֹא שָׂנֵא לוֹ מִתַּמְלֵל שְׁלֵשָׁם: (ה) וְאֲשֶׁר
יִבֵּא אֶת רַעְיוֹ בִּיעַר לְחַטָּב עֲצִים וַנִּדְחָה יָדוֹ
בְּנִרְוֹן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנִשַׁל הַכְּרָזֵל מִן הָעֵץ וּמִצָּא
אֶת רַעְיוֹ וְנָתַתּוּ הוּא יִנּוֹם אֶל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה
וְחֵי: (ו) פֶּן יִרְדֹּף גּוֹאֵל הַדָּם אַחֲרַיִ הַרְצַח פִּי יַחַם
לְכַבּוֹ וְהִשְׁגִּיוֹ פִּי יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ וְהִכְהוּ נִפְשׁ וְלוֹ אֵין
מִשְׁפָּט מוֹת פִּי לֹא שָׂנֵא הוּא לוֹ מִתַּמְלֹל שְׁלֵשׁוֹם:
(ז) עַל פֶּן אֲנָכִי מִצְוֶה לֵאמֹר שְׁלֵשׁ עָרִים תִּבְדִּיל
לָךְ: (ח) וְאִם יִרְחִיב ה’ אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לָךְ אֶת כֹּל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר
דִּבֶּר לְתַתְּ לְאַבְרָהָם: (ט) פִּי תִשְׁמַר אֶת כֹּל
הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לְעִשְׂתָּהּ אֲשֶׁר אֲנָכִי מִצְוֶה הַיּוֹם
לְאַהֲבָה אֶת ה’ אֱלֹהֶיךָ וְלִלְכַת בְּדַרְכָּיו כֹּל הַיָּמִים
וַיִּסְפַּת לָךְ עוֹד שְׁלֵשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֵשׁ הָאֵלֶּה:

הַנְּשָׂה כְּזֵית - הָרִי זֶה חֵיב. אֲכַל כָּלוּ וְאֵין בּוֹ כְּזֵית - חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שֶׁיְהִי בּוֹ כְּזֵית. אֲכַל שְׁנֵי גִידִים מִשְׁנֵי בְהֵמוֹת - סוֹפֵג שְׁמוֹנִים. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ סוֹפֵג אֲלָא אַרְבָּעִים.

ג,ה השוחט אותו ואת בנו - על הראשון - פטור, ועל השני - חייב. הבא על אחותו, על אחות אביו, על אחות אמו, על אחות אשתו, על אשת אחיו, על אשת אחי אביו, ועל הנדה - הרי זה חייב. כשם שהוא לוקה - כך היא לוקה. ועובר על כל שם ושם שיש שם, ואם היתה לכהן גדול: אלמנה וגרושה, וחללה זונה - חייב על כל אחת ואחת. אלמנה מחמשה וגרושה מחמשה - לא יהא חייב אלא על אחת:

ג,ו האוכל אבר מן החי מן הבהמה, מן החיה, מן העופות, טהורים - כל שהן. וטמאים - עד שיהא בו כזית. אבל בהמה טהורה, וחייה טהורה, ועוף טהור, בחייהן - מצטרפין. במיתתן - אין מצטרפין. וטמאים, בין בחייהם בין במיתתם - הרי אלו מצטרפים. בהמה טמאה, וחייה טמאה, ועופות טמאין, בחייהן - מצטרפים. במיתתן - אין מצטרפין:

ג,ז המלביש את חברו כלאים, והמטמא את הנזיר, אף על פי שהמלביש מזיד, והמטמא מזיד - חייב. היו שניהם שוגגים - פטור. המקיף פאת ראשו של חברו - שניהן חייבין. במה דברים אמורים? שהיו שניהם מזידים, אבל אם היו שניהם שוגגים - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד, שוגג - פטור. מזיד - חייב עליו שתיים, אחד בראש הצד מכאן, ואחד בראש הצד מכאן. אינו חייב, עד שיקפנו בתער. המקיף את האשה ואת הקטן - פטור. המשחית פאת זקנו של [חברו] - שניהם חייבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין! אבל אם היו שניהם שוגגין - פטור. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חייב, וחיוב עליו שנים מכאן ושנים מכאן

תוציא מן הבית". אם בשלוי - עובר עליו משום פסול קדש. המפטם את הקטרת במתכנתה - הרי זה חייב, בין שפטמה כלה, בין שפטמה חציה. אבל אם היה מתעסק להתלמד בה, או למסרה לרבים, אם חסר אחת מכל סמניה - אינו חייב אלא משום מועל בלבד. המפטם שמן המשחה - הרי זה חייב. והסך ממנו - פטור. אינו חייב אלא משום מועל [בלבד].

הלכה - הסך שמן המשחה שעשה משה במדבר - הרי זה חייב כרת. סכו בראשו, בגופו, באחד מכל אבריו, אף על פי שלא שפשף - הרי זה חייב. וכמה יסוף ויהא חייב כרת? אחד הסך, ואחד הנסך. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין, אבל אם היו שניהם שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. מזיד - חייב:

ג,ב האוכל את הטבל, אפלו אין מחסר אלא תרומה גדולה בלבד, מעשר ראשון ומעשר שני, ואפלו מעשר עני - הרי זה חייב:

ג,ג רבי יהודה אומר: כהן שהיתה בידו תאנה של טבל, בשנת מעשר שני בירושלים, בשנת מעשר עני בגבולין, אומר: "תרומה בעקצה"; ואכלה. "מעשר ראשון בדרומה"; ואכלה. "מעשר שני בצפונה"; ואכלה - פטור! ואם היה זר - חייב על כל אחת ואחת, שאלו מתחלה אכלה - לא היה חייב אלא אחת. זר שאכל בשר בכור, אפלו לאחר זריקת דמיו - הרי זה לוקה את הארבעים. מעשר שני והבכורים - מצטרפין חוץ לחומה לספוג עליהן את הארבעים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין מצטרפין:

ג,ד המבשל בשר בחלב - הרי זה חייב. כמה יבשלו ויהא חייב? כחצי זית בשר, וכחצי זית חלב, כדי שיהו זה וזה כזית. וכשם שחייבין על בשולו - כך חייבים על אכילתו, כמה יתבשל ויהא חייב? כדי שיהא נאכל משום בשול. האוכל מגיד

עֲנָבִים לַחִין וַיִּבְשִׂים, אָכַל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי חֲרָצִים וְזָגִין, אוֹ שֶׁשָּׁחַט מִמֶּנּוּ פְּזִית יִין וְשָׂתָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, ב, המעלה פזית משתי הלחם לעבודה, או בחוץ - הרי זה חיב! שְׁנָאֲמַר (ויקרא ב, יא): "קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ" וגו'; אַחַד הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַד הַכֶּבֶשׂ. וְלִכְךָ, הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר הַחֲטָאִת, מִבֶּשֶׂר אֶשֶׁם, מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבֶּשֶׂר קִדְשִׁים קְלִים, מִמוֹתֵר הָעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים, מִשִּׁירֵי מִנְחוֹת, מִשְׂאֹר, וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר כְּלֵא תַעֲשֶׂה; שְׁנָאֲמַר (שם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאִת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. אֲבָל אָמַר: "חֲטָאִת עוֹלָה וְשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, ג, המקדיש בעל מום למזבח - עובר משם חמשה לאוין: משם בל תשחט, בל תקדיש, בל תזרק דמו, בל תקטיר חלבו, בל תקטיר מקצתו, שְׁנָאֲמַר (שם כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בוֹ". רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשּׁוֹם בַּל תִּקְבֵּל דָּמוֹ, הַקְדִּישׁוּ וְלֹא שִׁחֲטוּ - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. הַקְדִּישׁוּ וּשְׁחֲטוּ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הַמַּקְדִּישׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, וּמִקְצָה, וְנִעֲבָד, אֲתֵנָּה וּמַחִיר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוּ, וְהָרִי הֵן כְּבַעֲלֵי מוֹמִין שֶׁקֵּדֶם הַקְדָּשׁן אֶת מוֹמֵן, וְאֵין יוֹצֵא לְחֵלִין אֲלָא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלֶבֶד:

ד, ד, הממיר במקדשים, והנודר במקדש, והעובד במקדש, או ששחטן חוץ לזמנו, או ששחטן חוץ למקומו - עובר בלא תעשה. יש תולש שתי שערות ועובר משם ארבעה דברים: משם נזיר, משם מצורע, משם יום טוב, ומשם המקיף. החובר את האדם, ואת הפהמה, את החיה, ואת העופות, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות, אחד חובר מרבה, ואחד חובר מעט - עובר בלא תעשה, שְׁנָאֲמַר (דברים יח, יא): "וְחֹבֵר חֹבֵר". אַחַד חוֹבֵר אֶת הַנְּחֹשׁ,

וְאַחַד מִלְמֶטֶה. רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: אִם נָטְלוּ כָּל כָּאֶחָד - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. מִגְבִּיָּה וְנוֹטֵל - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיטְלֵנוּ בַתַּעַר. נוֹטְלוּ בְּרַהֲיִטְנִי וּבְמִסְפָּרִים - פְּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלֵעָזָר: לִקְטוּ בְּמִלְקֶט - הָרִי זֶה חֵיב:

ג, ח, הקורח קרחה בראשו של חברו - שניהם חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין! אָבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שְׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אַחַד שְׁוֹגֵג וְאַחַד מִזִּיד: שְׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חֵיב. הַקּוֹרֵחַ קְרָחָה עַל חֲמֻשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. חֲמֻשׁ קְרָחוֹת עַל מֵת אַחַד - חֵיב עַל כָּל קְרָחָה וְקְרָחָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיקְרָח עַל מֵת. וְכַמָּה יִקְרָח וְיִהְיֶה חֵיב? כַּדִּי שִׁירָאָה מִשֶּׁם קְרָחָה!

השורט שריטה בבשרו של חברו - שניהם חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין, אָבָל אִם הָיוּ שְׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אַחַד שְׁוֹגֵג וְאַחַד מִזִּיד: שְׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חֵיב. הַשּׁוֹרֵט שְׁרִיטָה עַל חֲמֻשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. חֲמֻשָּׁה שְׁרִיטוֹת עַל מֵת אַחַד - חֵיב עַל כָּל שְׁרִיטָה וְשְׁרִיטָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁישְׂרַט עַל מֵת, וְכַמָּה יִשְׂרַט וְיִהְיֶה חֵיב? כַּדִּי שִׁירָאָה מִשֶּׁם שְׁרִיטָה:

מִסְכַּת מִכּוֹת פְּרָק רַבִּיעִי

ד, א, החוסם את הפרה והמוזג את הכלאים - פטור. אין לך שהוא חיב אלא הנוהג והמנהיג בלבד. רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: נְזִיר שֶׁהֵנִיחַ פִּיו עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יִין, וְשָׂתָאָה כְּלָה בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְשׂוֹתָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶשְׁכּוּל שֶׁל עֲנָבִים. אֲכָלוּ כָּל בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל, מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲכָל מִמֶּנּוּ

ואַחַד חוֹבֵר אֶת הַעֲקָרָב, הַמְסַרֵס אֶת הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַחַיָּה, וְאֶת הָעוֹף, בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קִטְנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִבּוֹת - הָרִי זֶה חָיִב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְסַרֵס אֶת הַזָּכָרִים - חָיִב, וְאֶת הַנְּקִבּוֹת - פְּטוּר:

ד, הַה עוֹשֶׂה עֲבוּדַת כּוֹכָבִים, הַמְחַתֵּךְ, הַמְעַמֵּד, הַסֵּךְ, הַמְקַנְחַ, וְהַמְגָרִיד - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַנּוֹחֵץ אֶבֶן אַחַת מִן הַהֵיכָל, וּמִן הָאוּלָם, וּמִן הַמִּזְבֵּחַ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (שם יב. א): "וְנִתְצַתְתֶּם אֶת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְגו' לֹא תַעֲשׂוּן בֶּן לֵה' אֱלֹהֵיכֶם". רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: הַמּוֹחֵץ אוֹת אַחַת מִן הַשָּׁם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר: "וְאֲבַדְתֶּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן בֶּן לֵה'". הַמֵּאחֵר בַּמִּקְדָּשִׁין, הַמְמִיר בַּמִּקְדָּשִׁים, וְהַמְשִׁיר חֲמֵץ בַּפֶּסַח, וְהַמְקִיֵּם כְּלָאִים - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אֵין לוֹקָה עֲלֵיהֶן אֶת הָאַרְבָּעִים, לְפִי שְׂאִין בָּהֶם מַעֲשֶׂה. זֶה הַכֵּל! כָּל שֵׁשׁ בּו מַעֲשֶׂה - לוֹקָה, וְכָל שְׂאִין בּו מַעֲשֶׂה - אֵינוֹ לוֹקָה, חוּץ מִן הַמְמִיר וְהַנִּשְׁבָּע, וְהַמְקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ בַשָּׁם:

דו, הַנּוֹטֵל אִם עַל הַבָּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי: כָּל עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁעָרָיו עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֵׁשׁ בָּהֶם קוּם עֲשֶׂה, אִם קִיְמוּ אֶת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שָׂבָה - פְּטוּרִין, וְאִם לֹא - חָיִבִין. עֹבֵר עֲבָרָה שֵׁשׁ בָּהֶם שְׁנֵי לְאוּרִין, אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אִמֵּד אַחַד עַל שְׁנֵיהֶם, אֲלֹא לוֹקָה מִלְּקוֹת וּמִתְרַפָּא, וְחוּזֵר וְלוֹקָה. אֲמַדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֵא אַרְבָּעִים - אֵין מוֹסִיפִין לוֹ אֲפִלּוֹ אַחַד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֲמַדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֵא עֲשָׂרִים, אֵין מוֹסִיפִין אֲפִלּוֹ אַחַד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֲמַדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֵא שְׁלֹשׁ, אֲפִלּוֹ עוֹמֵד וּמְפָרִיץ - אֵין מוֹסִיף לוֹ אֲפִלּוֹ אַחַד, לְפִיכָךְ, אִם הוֹסִיף לוֹ חֲזָן רְצוּעָה אַחַת וְנִת - גּוֹלָה עַל יָדוֹ:

דז, אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים

אֲמוּרִים? בַּעֲדוֹת וּבַהֲתַרְאָה אַחַת, אֲבָל בְּשֵׁתֵי עֲדִיּוֹת וּבְשֵׁתֵי הַתְּרֹאוֹת - אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֲפִלּוֹ בְּחִמְשִׁים, וְאֲפִלּוֹ בְּמֵאָה, לְפִיכָךְ אִם קִלְקַל אַחַת מֵהֵן - מְלַקֵּין אוֹתוֹ. אֲמַדוּהוּ שְׂאִם לוֹקָה יְקַלְקַל - הֵן מְלַקֵּין אוֹתוֹ. שְׂאִם יֵצֵא מִבֵּית דִּין וְקַלְקַל - הֵם מְלַקֵּין אוֹתוֹ. קַלְקַל עַד שְׁלֹא לָקָה - מְלַקֵּין אוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר: "הִכָּה תִכָּה וְנִקְלָה". אִם מְשַׁלָּקָה קַלְקַל - אֵין מְלַקֵּין אוֹתוֹ. וּבְמָה הֵיא קַלְקַלְתָּן? אַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה בְּרַעֲי; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ בְּרַעֲי וְהָאִשָּׁה בְּמִים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה בֵּין בְּרַעֲי בֵּין בְּמִים.

דח, מִכּוֹת בְּשִׁלְשָׁה. אַחַד מִכָּה וְאַחַד מוֹנֵה וְאַחַד קוֹרָא - לֹא יְהוּ מִתְחַלְפִּין עֲלֵיו. רְצוּעָה לֹא הֵייתָה אֲרָפָה, אֲלֵא קֶצֶרָה, שְׁלֹא תִגִּיעַ לְצַפּוֹר נִפְשׁוֹ וְיָמָת. אֵלוֹ הֵן הַלּוֹקֵין: כָּל עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁעָרָיו עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בָּהֶם קוּם עֲשֶׂה, וְאֵף עַל פִּי שְׁחִיבִין מִיתָה בִּידֵי שְׂמִים, כֶּרֶת בִּידֵי שְׂמִים - מְלַקֵּין אוֹתוֹ. מִיתַת בֵּית דִּין - אֵין מְלַקֵּין, שְׁנֵאמַר: "כְּדִי רִשְׁעָתוֹ"; מֵת - אֵינוֹ לוֹקָה. מְשֻׁלֵּם - אֵינוֹ לוֹקָה:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פְּרָק רֵאשׁוֹן

א, אֵין בָּהֶם יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, בֵּין שֵׁשׁ בָּהֶם יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה בֵּין שֵׁשׁ בָּהֶם יְדִיעָה בַּסּוּף, שְׁעִירֵי רְגָלִים וּשְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן חוֹלְקִין בְּשְׁעִיר, עַל שְׂאִין בָּהֶם יְדִיעָה - לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוּף. וְטַהוֹר שְׂאֵכֵל טָמֵא. שְׁעִירֵי רְגָלִים וּשְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁעִירֵי רְגָלִים מְכַפְּרִין, אֲבָל לֹא שְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים. וּמוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשְׁעִיר שְׁלֹא קָרַב בְּרִגְלָה - שִׁיקָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ. לֹא קָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ - יְקָרַב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרַב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יְקָרַב לְרִגְלָה הַבָּא, שְׁמִתְחַלָּה לֹא הִקְדָּשׁוּ קְרָבָנוֹת

תוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלֵם

הצבור, אלא על מנת שיקרב על מזבח החיצון.

היה רבי שמעון אומר: שלשים ושנים שעירים קרבין לצבור בכל שנה ושנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים ואינו נאכל, ושעיר המשתלח. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה, שבעה בפסח ושמונה בחג, שנים ביום הכפורים. אחד בראש השנה ושנים בעצרת. אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם פור הראשון על מה שני מכפר? על הטמאה שארעה בין זה לזה, ואמרין כך ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום, אלא שחס הקדוש-ברוך-הוא על נכסין של ישראל:

אב היה רבי שמעון אומר: קשה טמאת מקדש וקדשיו מכל עברות שבתורה, שכל עברות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בשלשים ושנים שעירין. כל עברות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש, שנאמר (חזקאל ה, יא): "לכן חי אני נאם ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת" וגו'. קשין הן שקוצין ותועבות שעשית, וטמאת מקדש וקדשיו - קשה מכלן:

אג מעשה בשני אחים כהנים, שהיו שוין ורצין ועולין בכבש, וקדם אחד מהם את חברו לתוף ארבע אמות. נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בכביה אחריו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני כפרתכם! מפרפר הוא בני, וסכין לא נטמא. מלמד שטמאת סכין היתה קשה עליהן משפיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב כא, טו): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון

שפיכות דמים - שכינה נעלת, ובית המקדש מטמא:

אד, כל הטמאין שבתורה, בין שנטמאו טמאה קלה, ובין שנטמאו טמאה חמורה - חייבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר (ויקרא ה, ב): "בכל דבר טמא" - לרבות כל הטמאין שבתורה. "או נפש" - למה נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה. שתיים מפרשות ואחת סתומה, תלמוד סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו: "שבועה שאין אנו יודעין לה עדות". יכול יהו חייבין? תלמוד לומר: "או נפש", דהסיעון הכתוב מכלל הטמאות ובא לו לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש נשיא ומשיח. רבי ירמיה אומר: דבר למד מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "ואם לא תגיע ידו די שיה". ואומר "ואם לא תשיג ידו לשתי" וגו'; במי שבא לכלל עני הכתוב מדבר, יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עני, שקדשתן עולמית.

"בכל דבר טמא", מה תלמוד לומר "בכל דבר"? רבי עקיבא אומר: להביא את הנגע - שאין טמאה יורדת להן, אלא בדבר שרבי עקיבא לא היה דורש כלל ופרט, והיה דורש רבויין ומעוטין, שכלל למד מנחום איש גז.

רבי נתן אומר: להביא את הכלים, שאין טמאה יורדת להן אלא במחשבה. אמר ליה: מה ראו כלים למחשבה, שרבי שמעון לא היה דורש רבויין ומעוטין, והיה דורש כלל ופרט וכלל, "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא" - כלל. "או בנבלת חיה טמאה" וגו' פרט. "או פי יגע בטמאת אדם" וגו' - כלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, כשהוא אומר: "לכל טמאתו אשר יטמא בה", חזר וכלל, אם כלל הראשון אמרינן, לא! אלא כלל ופרט

וּכְלָל אִי אַתָּה דְּן אֱלָא כְּעֵין הַפְּרֵט, לֹאמֵר לָךְ, מַה הַפְּרֵט מְפָרֵשׁ טְמֵאוֹת הַמְּפָרָשׁוֹת מִן הַתּוֹרָה, יֵצֵא עֵדֶר גְּמֵלִין וְעֵדֶר רַחֲלִין וּמִכּוֹנוֹת חִיָּה וְעוֹף שְׁשֻׁכְנֵנוּ - טְמֵאוֹת, דְּאִין מְפָרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה. רַבֵּי נִתָּן אֹמֵר: טְמֵאָת גְּאִיּוֹת וְלֹא טְמֵאָת קִדְשָׁה, יֵצֵא הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וּפְרִים, הַמְּשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר שֶׁהֵן טְמֵאוֹת קְדוּשׁוֹת. אִין לִי אֱלָא בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף טְהוֹרִין, בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף טְמֵאִין, מַנִּין? תְּלַמּוּד לֹאמֵר: "אוּ בְּנִבְלַת שְׂרָץ טְמֵאָה". אָמַר רַבֵּי יֵאשְׁיָה: וְכִי יֵשׁ בְּשְׂרָץ טְמֵאָה וְטְהוֹר? אֱלָא כְּשֵׁם שֶׁחִלְקָתָהּ בֵּין שְׂרָץ טְמֵאָה לְטְהוֹר, כִּךְ בֵּין בְּהֵמָה וְחִיָּה לֹא תַחֲלֵק בֵּין טְמֵאִין לְטְהוֹרִין. אִין לִי אֱלָא בְּכֻלָּן, בְּכַזִּית מַנִּין? תְּלַמּוּד לֹאמֵר "בְּנִבְלַת חִיָּה טְמֵאָה", מַה תְּלַמּוּד לֹאמֵר "טְמֵאָה"? לְהַבִּיא אֶת כַּזִּית. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן: מַה רָאוּ לֹאמֵר בְּבִהְמָה חִיָּה בְּכַזִּית טְמֵאָה, וּבְשְׂרָץ בְּכַעֲדָשָׁה, אֱלָא בְּהֵמָה וְחִיָּה תַחֲלַת בְּרִיתָן כַּזִּית. שְׂרָץ תַחֲלַת בְּרִיתָן כַּעֲדָשָׁה:

אָה, נְטֵמָא וְנַעֲלָמָה מְמַנּוּ טְמֵאָה, זָכַר אֶת הַמְּקַדֵּשׁ וְנַעֲלָם מְמַנּוּ זֶה וְזֶה, וְהַשְּׁתַחֲוּיָה, אוּ שְׂשֵׁהָ כְּדִי הַשְּׁתַחֲוּיָה, אוּ שְׁנִדְבַק עִם חֲבֵירוֹ כְּדִי הַשְּׁתַחֲוּיָה, אוּ שְׁנִכְנַס לְתוֹסֵפֶת הָעֲזוּרָה, וְשֵׁהָ כְּדִי הַשְּׁתַחֲוּיָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת; דְּבַרֵּי רַבֵּי יֵשְׁמַעְאֵל, שְׁהֵיָה רַבֵּי יֵשְׁמַעְאֵל אֹמֵר: "וְנַעֲלָם מְמַנּוּ וְנַעֲלָם מְמַנּוּ" - שְׁתֵּי פְעָמִים! לְחֵיב עַל הָעֵלָם דְּבַר טְמֵאָה, וְעַל הָעֵלָם מְקַדֵּשׁ. רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבֵּי עֲקִיבָא אֹמְרִים: אִינוּ חֵיב אֱלָא עַל הָעֵלָם טְמֵאָה בַלְבָד.

			Fast of 17th of Tamuz	י"ז בתמוז	
13 Jul	ראשון Sunday	יז 17	בבלי: עבודה זרה כה ירושלמי: כתובות יז תוספתא: סנהדרין יג כ"ג: חגי ב - זכריה א רמב"ם: מכירה כ	נץ החמה 5:37 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:19 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:39	עלות השחר 4:24 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:43 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:09 שקיעה 8:26
14 Jul	שני Monday	יח 18	בבלי: עבודה זרה כ ירושלמי: כתובות יח תוספתא: סנהדרין יד כ"ג: זכריה ב-ג רמב"ם: מכירה כח	נץ החמה 5:38 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:19 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:38	עלות השחר 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:43 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:09 שקיעה 8:25
15 Jul	שלישי Tuesday	יט 19	בבלי: עבודה זרה כ ירושלמי: כתובות יט תוספתא: מכות א כ"ג: זכריה ד-ה רמב"ם: מכירה כט	נץ החמה 5:39 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:19 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:38	עלות השחר 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:43 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:09 שקיעה 8:25
16 Jul	רביעי Wednesday	כ 20	בבלי: עבודה זרה כח ירושלמי: כתובות כ תוספתא: מכות ב כ"ג: זכריה ו-ז רמב"ם: מכירה ל	נץ החמה 5:39 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:20 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:37	עלות השחר 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:44 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:10 שקיעה 8:24
17 Jul	המישי Thursday	כא 21	בבלי: עבודה זרה כט ירושלמי: כתובות כא תוספתא: מכות ג כ"ג: זכריה ח-ט רמב"ם: זכיה ומתנה א	נץ החמה 5:40 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:20 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:37	עלות השחר 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:44 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:10 שקיעה 8:24
18 Jul	ששי Friday	כב 22	בבלי: עבודה זרה ל ירושלמי: כתובות כב תוספתא: מכות ד כ"ג: זכריה י-יא רמב"ם: זכיה ומתנה ב	נץ החמה 5:41 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:21 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:34 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:36	עלות השחר 4:28 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:45 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:10 שקיעה 8:23
19 Jul	שבת Shabbos	כג 23	בבלי: עבודה זרה לא ירושלמי: כתובות כג תוספתא: שבועות א כ"ג: זכריה יב-ג רמב"ם: זכיה ומתנה ג	נץ החמה 5:42 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:21 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:35	פינחס, מבה"ח, פרק א עלות השחר 4:29 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:45 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:11 שקיעה 8:22

מברכים חודש אב המולד: פרייטאג צופרי 42 מינוט און 5 חלקים נאך 10. ראש חודש: שבת

מען דארף מקיל זיין און גרינגער מאכן פאר זינדיגע מענטשן צו קענען תשובה טון.
(ספר המדות אות תשובה סימן י"ט)